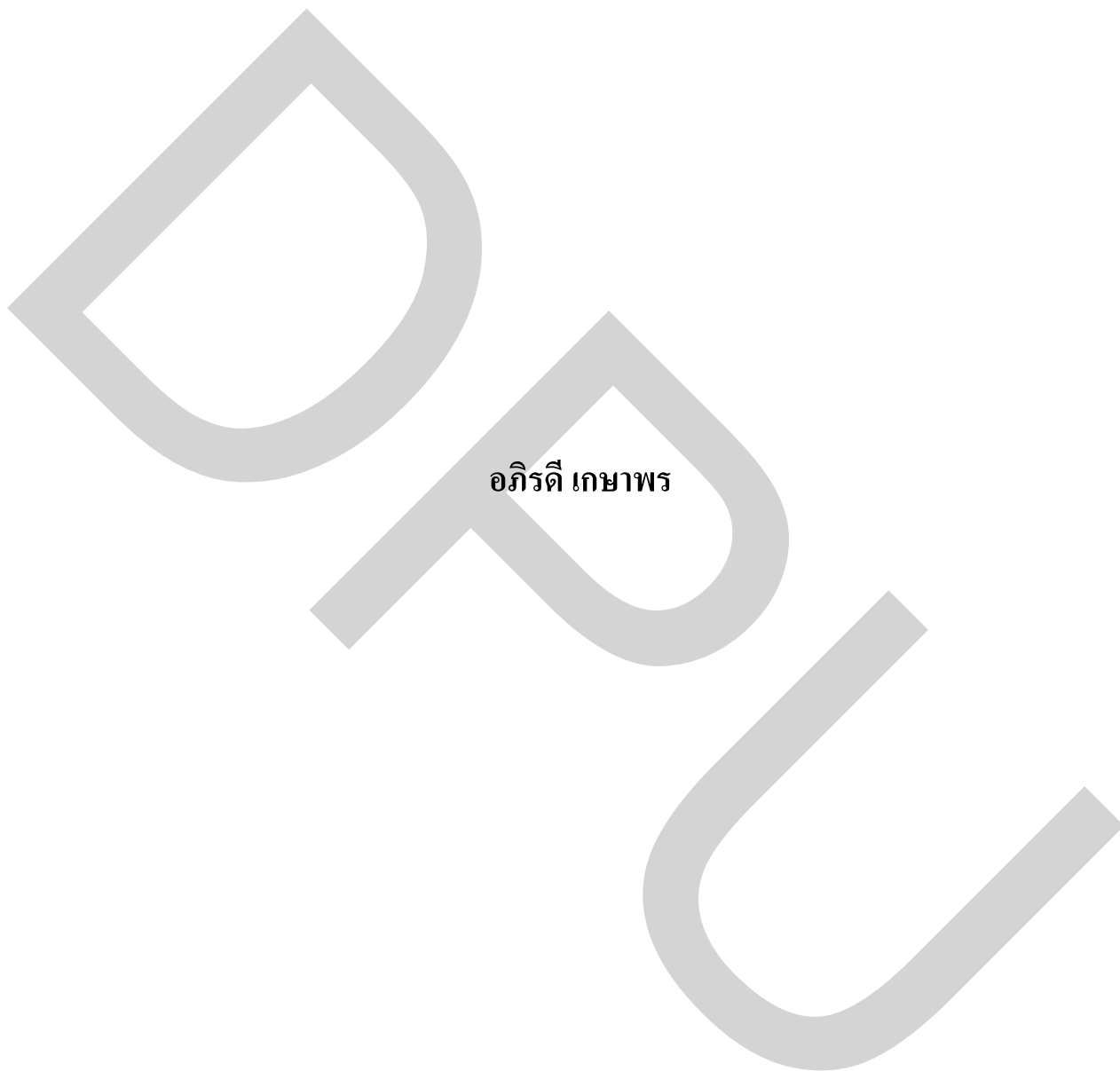

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดชอบ
ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ.2556

**Legal measures regarding compulsory indemnity insurance
for professional architects**

APHIRADI KESAPHORN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij University

2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีโดยผู้เขียนได้รับความกรุณา และได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งคอยช่วยเหลือให้ คำแนะนำต่างๆ ตลอดจนตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จเรียบร้อยด้วยความเอาใจใส่ เป็นอย่างดีตลอดมา ผู้เขียนจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ไว้ ณ ที่แห่งนี้

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์ ที่กรุณาให้เกียรติรับเป็น ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งดร. สงขลา วิชัยทัตะ และรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ที่กรุณา ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำปรึกษาตลอดจนข้อเสนอแนะอันเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ และขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา ที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือข้าพเจ้าในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับ นี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และคุณยายของข้าพเจ้าที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจ อันสำคัญในการศึกษาและการดำรงชีวิตของข้าพเจ้าตลอดมา

วิทยานิพนธ์นี้ไม่อาจจะสำเร็จลงได้ หากผู้เขียนไม่ได้รับกำลังใจสนับสนุนบรรดาญาติ สนิทและมิตรสหายของข้าพเจ้า ซึ่งคอยให้กำลังใจสนับสนุน และช่วยเหลือในการจัดทำ วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ จนสำเร็จสมความมุ่งหมาย

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถก่อให้เกิดความรู้และข้อคิดที่มีประโยชน์อันควร แก่การศึกษาหรือปฏิบัติงาน ผู้เขียนขอมอบความดีครั้งนี้ด้วยความระลึกถึงคุณบิดา มารดา ครูบา อาจารย์และผู้มีพระคุณของผู้เขียนทุกท่าน

สุดท้ายนี้หากมีข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องใดๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

อภิรดี เกษาพร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.7 นิยามศัพท์.....	5
2. ประวัติ ความเป็นมา แนวความคิด ความหมาย ประเภทของการประกันภัย ความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม	6
2.1 ประวัติความเป็นมาของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศ.....	7
2.2 ประวัติและความหมายของวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย	12
2.3 ประวัติความเป็นมาของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย.....	18
2.4 แนวคิดในเรื่องการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ	19
2.5 ประเภทของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ.....	23
2.6 ระบบของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุม.....	27
3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย	36
3.1 มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศ	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.1.1	มาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษ..... 37
3.1.2	มาตรการทางกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี 51
3.2	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ
	สถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย..... 57
3.2.1	ลักษณะทั่วไปของประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม 57
3.2.2	องค์กรที่ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม 65
3.2.3	ความรับผิดตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม 71
3.2.4	วิธีดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดที่เกิดขึ้นของผู้ประกอบวิชาชีพ
	สถาปัตยกรรมควบคุม 79
3.2.5	สาระสำคัญของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ
	สถาปัตยกรรมควบคุม 84
4.	วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบ
	วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม 89
4.1	การนำมาตรการทางกฎหมายประกันภัยเข้ามาคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพ
	สถาปัตยกรรมควบคุมและผู้ที่ได้รับความเสียหาย90
4.1.1	การประกันภัยระบบสมัครใจ 91
4.1.2	การประกันภัยระบบบังคับ 91
4.2	รูปแบบการประกันภัยความรับผิดภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพ
	สถาปัตยกรรมควบคุม 92
4.2.1	รูปแบบการประกันภัยความรับผิดภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพ
	สถาปัตยกรรมควบคุม 93
4.2.2	มาตรการทางกฎหมายในการนำประกันภัยความรับผิดภาคบังคับ
	มาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม 96
4.3	สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมผู้เสียหาย
	บริษัทผู้รับประกันภัย..... 97
4.3.1	สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับ
	บริษัทประกันภัย 97

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.3.2 สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับ ผู้เสียหาย	98
4.3.3 สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้เสียหายกับบริษัทประกันภัย	99
4.4 สิทธิที่มีอยู่เดิมของผู้เสียหายไม่ถูกระทบ.....	100
4.5 การประกันภัยภาคบังคับอาจยังไม่สามารถเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายและ ยังไม่คุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเท่าที่ควร	102
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	105
5.1 บทสรุป	105
5.2 ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	119
ก พระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 ของประเทศอังกฤษ (Architect Act 1997)	120
ข ตัวอย่างกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุม (Professional Indemnity Insurance of England)	148
ค ตัวอย่างใบคำขอเอาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุมในประเทศไทย.....	160
ประวัติผู้เขียน	169

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิด ภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
ชื่อผู้เขียน	อภิรดี เกษาพร
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ความเป็นมา ความหมายและลักษณะทั่วไปของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีพบว่า ได้มีการนำมาตรการในการประกันภัยมาใช้เป็นหลักประกันความเสียหายอันเกิดจากการให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ผิดพลาดครบถ้วน โดยได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงความรับผิดตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดที่เกิดขึ้น ตลอดจนอุปสรรคข้อขัดข้องของกฎหมายและวิธีการดำเนินการกับความรับผิดเช่นว่านั้น รวมถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยและต่างประเทศ ศึกษาและค้นหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเสียหายจากการให้บริการทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม โดยเฉพาะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและผู้ซึ่งต้องเสียหายจากการให้บริการ โดยให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน การศึกษาค้นคว้ากระทำโดยวิธีการวิจัยเชิงเอกสารจากบทบัญญัติกฎหมายต่างๆ คำพิพากษาของศาล ตำรา เอกสารและบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทย ประเทศอังกฤษและประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี อีกทั้งได้วิจัยภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรืออาจจะได้รับผลกระทบหากมีการบังคับให้จัดทำประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมด้วย เพื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เป็นข้อสรุปและเสนอแนะ

แม้ว่าจะมีการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้งโดยองค์กรวิชาชีพ คือ สถาปนิกและการที่รัฐตรากฎหมายออกมาใช้บังคับ ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติสถาปนิก

พ.ศ.2543 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับ ก็ตาม การควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมเช่นว่านี้ล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ หากการประกอบวิชาชีพเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดหรือโทษทางจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งโทษที่ว่านั้นมักจะมีลักษณะเป็นการลงโทษ การจำกัดสิทธิหรือประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพ แต่การชดใช้ค่าเสียหายนั้นยังคงไม่มีมาตรการใดที่สามารถเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างรวดเร็วทันทั่วถึง และให้ได้รับชดใช้ค่าเสียหายเท่าที่เสียหายจริงหรือให้ใกล้เคียงกับความเสียหายที่แท้จริงมากที่สุด

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พบว่าได้มีการนำระบบประกันภัยภาคบังคับมาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเพื่อเป็นหลักประกันความเสียหายที่ผู้ประกอบวิชาชีพอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น โดยเมื่อผู้ประกอบวิชาชีพได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพและให้บริการทางวิชาชีพกับบุคคลทั่วไปแล้ว ต้องมีการจัดทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Indemnity Insurance) ที่เพียงพอและเหมาะสมทุกคน ข้อกำหนดเช่นว่านี้มีอยู่ในกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้เสนอแนะให้มีการนำมาตรการในการประกันภัยความรับผิดในระบบบังคับ มาใช้เป็นหลักประกันความเสียหายกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม โดยเห็นควรให้ตราข้อกำหนดเช่นว่านี้ไว้ในกฎหมายที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม อันได้แก่ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 เมื่อการประกันภัยเป็นมาตรการที่มีลักษณะเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลซึ่งต้องอยู่ในฐานะเสี่ยงต่อกันอย่างไม่แน่นอนที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน ร่วมกัน และเป็นมาตรการที่มีลักษณะโอนความรับผิดชอบหรือโอนความเสี่ยงภัยและความสูญเสียไปให้ผู้อื่น (The Risk and the Loss may be Transferred) หรือช่วยบรรเทาภาระความรับผิดชอบในความสูญเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้นไปยังบุคคลอื่นเฉลี่ยมากน้อยตามแต่จะได้อัตกลงกัน ดังนั้น การประกันภัยจึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

Thesis Title	Legal measures regarding compulsory indemnity insurance for professional architects
Author	Aphiradi Kesaphorn
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Poom Chokmoh
Department	Law
Academic Year	2012

ABSTRACT

This thesis has an objective to study about importance of problems regarding indemnity insurance of professional architects. Background, definitions, and general characteristics of indemnity insurance applied to architects as well as legal measures concerning indemnity insurance of professional architects are covered in this thesis. From studying legal measures of England and Federal Republic of Germany, it was found that these countries have applied insurance measures as a guarantee for any damages that may happen due to mistakes or defects in services of professional architects. This research studied and analyzed legitimate responsibilities of professional architects and measures to be taken as a mean of indemnity for their mistakes. In addition, the study examined obstacles or problems of regulations and legal measures in handling such indemnity, and made a comparison on legal measures regarding indemnity insurance of professional architects in Thailand and in some foreign countries. The main focus was put on determining some appropriate legal measures that can be used as a guideline for solving problems of risks involving professional architecture services in order to enhance efficiency in protecting professional architects and suffered persons from such services in the context of Thai society and its current economy. The study was conducted by reviewing and analyzing researches involving laws and regulations of the courts concerning professional compulsory indemnity insurance, as well as relevant books, documents, and articles from Thailand, England, and Federal Republic of Germany. In addition, the research contained a field study, which was accomplished by conducting some in-depth interviews with relevant persons or those who may be affected if indemnity insurance is enforced to professional architects. The interview results were collected and analyzed to make conclusions and recommendations.

There are some control measures for professional architecture, which may be developed and applied by a professional organization such as the Architect Council of Thailand. In addition, there are legal regulations that have been enforced, such as the Architect Act B.E. 2543, the Civil and Commercial Code, the Criminal Code, and many other laws. Control measures for operations of professional architects all have objectives to control professional architectural activities to gain high efficiency and comply with professional standards. If the occupational work is performed with low efficiency or does not comply with such standards, the professional architects in charge must be punished according to what specified in the law or in the code of ethics of architecture profession. Such punishments may be in a form of penalty, constraints of rights, or limited benefits in performing professional jobs. However, in terms of indemnity, there are still no measures to apply it for relieving the suffered persons in a timely manner. In addition, there are still no measures specifying that the reimbursement should be equal to the damage cost, or at least be close to the damage cost as much as possible.

From studying legal measures of England and Federal Republic of Germany, it was found that they have applied compulsory insurance measures, and have enforced them with professional architects to become a guarantee of any damage that professional architects may cause to others. In those countries, when an architect has registered to become a professional architect and has started giving services to the public, that architect must acquire a sufficient and appropriate Professional Indemnity Insurance. Such requirements appear clearly in the law for controlling professional work in those countries. Therefore, the researcher would like to suggest adopting the measures regarding compulsory indemnity insurance to be a guarantee for any damages occurring in professional architecture work. It is highly recommended that such rule or requirement should be specified in the laws for controlling professional architects, such as the Architect Act B.E.2543. This requirement should be specified when indemnity insurance is recognized as a measure that combines a group of people who are at risk of uncertainty involving the same thing together, and as a measure that the risk and the loss may be transferred to others. Indemnity insurance can be a measure to relieve burden of responsibility for some expected damages, and to share such responsibilities to other involved persons more or less based on the agreement. Therefore, insurance is perceived as an appropriate measure that can be used for solving any problems that may occur in architecture work.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้น นับว่ามีความสำคัญต่อประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจและการลงทุน และยังเป็นส่วนต้นน้ำของอุตสาหกรรมก่อสร้างและธุรกิจต่อเนื่อง โดยจะเชื่อมโยงไปถึงธุรกิจการผลิตและค้าวัสดุก่อสร้าง ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงเป็นการเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ และทำให้เกิดการจ้างงานที่มากขึ้น นอกจากนี้ การก่อสร้างที่มีการออกแบบโดยเน้นด้านประโยชน์ใช้สอย ความปลอดภัยและความสวยงาม เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการยกระดับสวัสดิภาพทางสังคม อันจะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

ปัจจุบันการประกอบอาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพนับว่าเป็นผู้ซึ่งความเชี่ยวชาญ ความชำนาญและมีความสามารถเฉพาะศาสตร์ที่ตนเองได้ศึกษาและนำมาประกอบวิชาชีพนั้น ในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพจะมีสภาวิชาชีพเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแลให้การปฏิบัติวิชาชีพเป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ มีความเป็นระเบียบและเกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เช่น วิชาชีพทนายความอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาทนายความ วิชาชีพบัญชีอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาวิชาชีพบัญชี หรือวิชาชีพวิศวกรอยู่ในการควบคุมของสภาวิศวกร และการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาสถาปนิก เป็นต้น แต่แม้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในงานนั้นๆก็ตาม ความเสียหายและความผิดพลาดที่เกิดจากการประกอบวิชาชีพก็ยังมีให้เห็นอยู่บ่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายที่เกิดกับคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้ให้บริการวิชาชีพโดยตรง หรืออาจเกิดกับประชาชนทั่วไปก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น กรณีของแพทย์ซึ่งวินิจฉัยโรคผิดพลาดทำให้คนไข้ได้รับการรักษาที่ไม่ถูกต้องทันที่และอาจส่งผลให้คนไข้ต้องเสียชีวิต หรือกรณีวิศวกรคำนวณ โครงสร้างการรับน้ำหนักของอาคารผิดพลาดหรือต่อเติมอาคารสิ่งปลูกสร้างโดยมิได้รับอนุญาตทั้งขาดความรู้ทางวิชาการส่งผลให้ตึกถล่ม เช่น กรณีโรงแรมรอยัลพลาซ่า จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็นผู้ใช้วิชาชีพในการศึกษา โครงการ ออกแบบ บริหารและอำนวยการก่อสร้าง ตรวจสอบ และให้คำปรึกษา โดยเป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่พบ

การทำงานที่ผิดพลาดบกพร่องได้เช่นกัน กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ประกอบการวิชาชีพได้รับออกแบบอาคารหรือที่พักอาศัย แบบทางสถาปัตยกรรมดังกล่าว เมื่อนำมาก่อสร้างจริงแล้วอาจเกิดปัญหาในการใช้งานว่าไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ว่าจ้างหรือใช้งานไม่ได้ตามที่ตกลงไว้ จึงต้องมีการแก้ไขแบบและแก้ไขงานก่อสร้างหลายครั้งส่งผลให้ผู้ว่าจ้างต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจำนวนมากโดยไม่จำเป็น ซึ่งหากในการออกแบบทางสถาปัตยกรรมนั้น เป็นการออกแบบผิดพลาดในส่วนของโครงสร้างอาคารแล้วเกิดความเสียหายขึ้นก็จะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้เข้าใช้บริการในอาคารดังกล่าวได้ ดังเช่นกรณี โรงแรม รอยัลพลาซ่า จังหวัดนครราชสีมาถล่ม ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 1242/2540 ให้สถาปนิกผู้ออกแบบ คำนวณ ควบคุม วางโครงการการก่อสร้าง ให้คำปรึกษา คัดแปลง รีดออนอาคารดังกล่าว ต้องรับผิดชอบเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์อันพึงกระทำเป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 ประกอบด้วยมาตรา 238 วรรคแรกด้วย หรือกรณีที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมรับเป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้าง ตามใบอนุญาตก่อสร้างที่ทางเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกให้หรือรับเป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้างต่อผู้ว่าจ้างแล้วไม่ควบคุมงานให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่เป็นไปตามข้อตกลงในสัญญา ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ว่าจ้าง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันการก่อสร้างอาคารมีวิวัฒนาการในรูปแบบเรื่อยมา ขนาดใหญ่ขึ้น สวยงามขึ้น ดังนั้น ความผิดพลาดจากการทำงานแบบนี้ถ้าเกิดขึ้นก็ย่อมที่จะทำให้เกิดความเสียหายได้มากเช่นกันซึ่งเป็นธรรมดาอยู่เองที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างนี้ เช่น ผู้รับเหมา วิศวกร สถาปนิก ฯลฯ ก็จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายให้ได้รับการชดเชยเยียวยาเพื่อ ความเสียหายอันเกิดจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุมไว้เป็นการเฉพาะ มีเพียงกฎหมายทั่วไป คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด อันเป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้เพียงกว้างๆ ซึ่งในการพิสูจน์ความรับผิดชอบ หรือผู้เสียหายมีภาระการพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกระทำการหรือละเว้น กระทำการอันใดที่จะถือได้ว่าผิดถึงขนาดที่ประมาทเลินเล่อซึ่งยากแก่การพิสูจน์ เนื่องจากข้อเท็จจริงบางอย่างเป็นเรื่องที่อยู่ในความรู้เห็นหรือเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะ นอกจากนี้ในส่วนของ การกำหนดค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนในการเยียวยาความเสียหายเพื่อบรรเทาผลร้ายอันเกิดจากการกระทำหรือความประมาทเลินเล่อจากการปฏิบัติวิชาชีพก็ยังมีปัญหาเช่นกัน เนื่องจากความเสียหายที่เกิดต่อชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของผู้เสียหายนั้นยากที่จะนำมาตีเป็นราคาค่าเงินได้อย่างเหมาะสม

นอกจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย อันได้แก่ประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 จะเห็นว่ากฎหมายทั้ง 3 ฉบับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การประกอบวิชาชีพมีประสิทธิภาพและมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด หากการประกอบวิชาชีพไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานแล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตอาจถูกจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพ เช่น ถูกพักใช้ใบอนุญาตตามเวลาที่กำหนด หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต ต้องรับโทษทางอาญา หรือต้องชดเชยค่าเสียหายเนื่องจากผิดสัญญาหรือชดเชยค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากการทำละเมิดก็ได้ แต่การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่สามารถช่วยให้ผู้ใช้บริการทางวิชาชีพได้รับชดเชยค่าเสียหายอย่างรวดเร็วและทันทั่วถึง ทั้งยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่ช่วยจัดการกับความเสียหายในการถูกฟ้องร้องให้รับผิดชอบจากการให้บริการวิชาชีพที่ผิดพลาด เมื่อเป็นเช่นนี้จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายมาช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นดังกล่าว โดยที่การประกันภัยเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่ต้องอยู่ในฐานะเสี่ยงภัยอันไม่แน่นอนที่มีลักษณะเดียวกัน ร่วมกัน และเป็นมาตรการที่มีลักษณะโอนความรับผิดชอบหรือความเสียหายและความสูญเสียไปให้ผู้อื่น (The Risk and Loss may be Transferred) หรือช่วยบรรเทาภาระความรับผิดชอบในความสูญเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้นไปยังบุคคลอื่นเล็กน้อยตามแต่จะได้อัตโนมัติ นอกจากนี้การประกันภัยยังช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่สังคม ทำให้สังคมมีหลักประกันความปลอดภัย และช่วยให้ผู้รับบริการวิชาชีพมีความมั่นใจว่าเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแล้ว ผู้ได้รับความเสียหายจะได้รับการชดเชยได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วถึง จึงเห็นได้ว่ามาตรการเรื่องการประกันภัยภาคบังคับสามารถนำมาใช้จัดการกับปัญหาที่กล่าวมาได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมา แนวความคิด ความหมาย ประเภทของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามที่ปรากฏในกฎหมายต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามที่ปรากฏในกฎหมายต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย
4. เพื่อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าเสียหายจากการให้บริการทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างมาก เมื่อเกิดความผิดพลาดจากการประกอบอาชีพ ต้องเสี่ยงกับการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีจากการให้บริการวิชาชีพที่ผิดพลาดนั้น แม้จะมีมาตรการทางกฎหมายที่สามารถนำมาบังคับใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอยู่หลายฉบับก็ตาม แต่การลงโทษทางจรรยาบรรณวิชาชีพ การลงโทษทางอาญา หรือการชดเชยค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งตามกฎหมายในปัจจุบัน ยังไม่สามารถชดเชยเยียวยาให้กับผู้ที่ต้องเสียหายจากการรับบริการวิชาชีพได้รวดเร็วเท่าที่ควร ดังนั้น การนำกฎหมายประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมมาใช้เป็นวิธีการที่จะให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าระบบกฎหมายที่เป็นอยู่

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาถึงลักษณะทั่วไป องค์กรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ความรับผิดตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม รวมถึงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม และการมีมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่สามารถเยียวยาความเสียหายแก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายอย่างรวดเร็วทันที่ ทั้งยังช่วยจัดการกับความเสียหายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจากการถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาค้นคว้าโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น บทบัญญัติของกฎหมาย วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา บทความ วารสาร ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Data) ในเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม องค์กรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและกฎหมายว่าด้วยการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ปรากฏทั้งในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งได้วิจัยภาคสนาม (Field Research) ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In depth Interview) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปนิก วิศวกร ผู้บริหารบริษัทประกันวินาศภัย และพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเกี่ยวข้อง

กับการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร เพื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เป็นข้อสรุปและเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประวัติ ความเป็นมา แนวความคิด ความหมาย ประเภทของการประกันภัย ความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามที่ปรากฏในกฎหมายต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย
3. ทำให้ทราบถึงการวิเคราะห์หามาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามที่ปรากฏในกฎหมายต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย
4. ทำให้สามารถนำมาตราการทางกฎหมายที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

1.7 นิยามศัพท์

วิชาชีพสถาปัตยกรรม หมายความว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์สร้างสรรค์ สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในสาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขากฎมิตสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ และสาขาสถาปัตยกรรมอื่นๆ ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หมายความว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2548 ออกตามความในพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543”

ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หมายความว่า “บุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจากสภาสถาปนิก”

บทที่ 2

ประวัติความเป็นมา แนวความคิด ความหมาย ประเภทของการประกันภัย ความรับผิด ของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

การประกันภัยความรับผิด หมายถึง สัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความเสียหายอันเกิดแก่บุคคลภายนอก ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยมีความรับผิดตามกฎหมายที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ดังนั้น การประกันภัยความรับผิดจึงเป็นสัญญาประกันภัยเพื่อใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเป็นจริง (Indemnity Contract) ให้แก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเป็นความรับผิดตามกฎหมายที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย

บุคคลผู้ได้รับความเสียหายมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยโดยตรง แต่ค่าสินไหมทดแทนเช่นว่านั้นไม่อาจคิดเกินไปกว่าจำนวนเงินอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องชดใช้ตามสัญญานั้น

ผู้รับประกันภัยแม้จะได้ส่งเงินค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้วยังไม่หลุดพ้นจากความรับผิดต่อบุคคลผู้ได้รับความเสียหายนั้น เว้นแต่ตนจะพิสูจน์ได้ว่าค่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ใช้ให้กับบุคคลผู้ได้รับความเสียหายแล้ว¹

จากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การประกันภัยความรับผิดเป็นการประกันวินาศภัยอย่างหนึ่งซึ่งมีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 869 ถึงมาตรา 882 ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปและถือว่าเป็นการเป็นการประกันภัยค้ำจุนซึ่งมีบทบัญญัติเฉพาะอยู่ในมาตรา 887 ถึงมาตรา 888 อาจกล่าวได้ว่า การประกันวินาศภัย คือ สัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัย เมื่อเกิดภัยตามที่รับประกันภัยไว้และก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นซึ่งความเสียหายนั้นอาจประมาณเป็นราคาเงินได้ โดยผู้เอาประกันภัยตกลงจะส่งเงินจำนวนหนึ่งซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกัน (Premium) ให้แก่ผู้รับประกันภัยเป็นการตอบแทน แต่วัตถุประสงค์ของการประกันภัยความรับผิดไม่ใช่เพื่อคุ้มครองความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งสามารถตีราคาเป็นเงินได้ของผู้เอาประกันภัย

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 887.

แต่มุ่งให้ความคุ้มครองความรับผิดตามกฎหมายในความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน สิทธิหรือประโยชน์ของบุคคลภายนอกซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัยอัน เป็นความรับผิดตามกฎหมายแพ่งที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ บุคคลภายนอกนั้น

การประกันภัยความรับผิดมีประวัติความเป็นมาไม่ยาวนานนัก หากเทียบกับการ ประกันภัยประเภทอื่น แต่ในปัจจุบันได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของสังคมเมืองมากขึ้น การประกันภัยความรับผิดมีปรากฏขึ้นภายหลังจากที่มีการประกันภัยประเภทอื่นๆ เกิดขึ้นแล้ว ซึ่ง สืบเนื่องมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง อุตสาหกรรมแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นส่งผลให้มี ผู้ได้รับความเสียหายและบาดเจ็บมากขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความต้องการให้มีการ ประกันภัยความรับผิดมากขึ้นและจากแนวคิดพื้นฐานที่ว่าความเสี่ยงภัยในความรับผิดตามกฎหมาย เป็นความเสี่ยงภัยที่อาจโอนไปยังผู้รับประกันภัยได้และถือเป็นวินาศภัย (Non-life) เพราะความรับผิด ตามกฎหมายมีผลกระทบต่อความสูญเสียทางการเงิน (Financial Loss) และสามารถประมาณ ราคาเป็นเงินได้ สำหรับการประกันภัยความรับผิดในต่างประเทศและในประเทศไทยมีประวัติความเป็น มาและการเริ่มต้นที่แตกต่างกัน

2.1 ประวัติความเป็นมาของการประกันภัยความรับผิดของของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุมในต่างประเทศ

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Liability Insurance) จัดเป็นประเภทหนึ่งของการประกันภัยความรับผิด อันหมายถึง สัญญาประกันภัย ซึ่งผู้รับประกันภัย ตกกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความเสียหายอันเกิดขึ้นกับ บุคคลภายนอก ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยมีความ รับผิดตามกฎหมายที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ดังนั้น การประกันภัยความรับผิดจึงเป็น สัญญาประกันภัยเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเป็นจริง (Indemnity Contract) ให้แก่ บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเป็นความรับผิดตาม กฎหมายที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย

เมื่อราวสามพันปีก่อนคริสต์ศักราช พ่อค้าชาวจีนได้คิดใช้หลักของการประกันภัยขึ้น โดยพ่อค้าเหล่านั้นได้ประกันต่อความเสียหายของสินค้าราคาแพงที่ขนส่งทางเรือตามลำน้ำแยงซีเกียง ภัยที่ประกันคือภัยจากหินใต้น้ำและกระแสน้ำเชี่ยวในแม่น้ำ สินค้าดังกล่าวบางครั้งก็เป็นทรัพย์สิน ทั้งหมดที่พ่อค้ามีอยู่ เมื่อมีความกลัวต่อความหายนะ พ่อค้าจึงได้ประกันภัยไว้โดยกระจายโอกาสที่ จะเกิดหายนะออกไป

นอกจากนี้ยังมีบันทึกอีกทางหนึ่งว่า ชาวบาบิโลนซึ่งอาศัยอยู่ริมแม่น้ำยูเฟรติสเมื่อประมาณห้าพันปีล่วงมาแล้ว ได้ผลิตสินค้าออกขายและให้ลูกจ้างหรือข้าทาสไปเร่ขายสินค้าตามเมืองต่างๆ เมื่อการค้าขายเจริญขึ้นจึงเปลี่ยนมาใช้พ่อค้าเร่ พวกพ่อค้าเร่นี้ต้องมอบทรัพย์สิน ภรรยา และบุตรที่อยู่ทางบ้านให้พ่อค้าเป็นประกัน โดยมีข้อสัญญากันว่าถ้าไรที่ได้รับนั้นพ่อค้าเร่ต้องแบ่งให้พ่อค้าเจ้าของสินค้าครึ่งหนึ่ง หากพ่อค้าเร่หนีไปหรือถูกโจรปล้นเอาสินค้าไปหมดบรรดาทรัพย์สินจะถูกพ่อค้าริบ และภรรยาและบุตรจะตกเป็นทาสไปด้วย ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวทำให้พ่อค้าเร่เกิดความไม่พอใจและแข็งข้อขึ้น ในที่สุดจึงตกลงเงื่อนไขใหม่ว่า ถ้าความสูญเสียมิใช่ความผิดของพ่อค้าเร่หรือพ่อค้าเร่มิได้เพิกเฉยต่อการป้องกันรักษาสินค้าอย่างเต็มที่แล้วให้ถือว่าพ่อค้าเร่ไม่มี ความผิด พ่อค้าเจ้าของสินค้าจะริบทรัพย์สิน ภรรยาและบุตร ไม่ได้ ข้อตกลงนี้ได้ใช้มาอย่างแพร่หลายในการค้าสมัยนั้น นับได้ว่าข้อตกลงดังกล่าวเป็นการเริ่มต้นของการประกันภัยในสมัยโบราณ

ต่อมาชาวกรีกได้รับความคิดของชาวบาบิโลนมาใช้กับการเดินเรือของตนในราวสามพันปีมาแล้ว คือยอมให้เอาเรือหรือสินค้าของตนเป็นประกันเงินกู้ที่ต้องกู้ยืมจากนายทุนมาในการจัดซื้อสินค้า โดยมีเงื่อนไขว่า ถ้าเรือหรือสินค้านั้นไม่กลับท่า เจ้าหนี้จะมาเรียกรื้อหนี้สินคืนจากเจ้าของเรือไม่ได้ นับได้ว่าประกันภัยทางทะเลได้เริ่มในระยษนี้ ซึ่งได้ถึงกับมีการจัดตั้งเป็นสถาบันการประกันภัยทางทะเลในกรุงเอเธนส์สมัยนั้น

ทางด้านประกันชีวิตนี้ ไม่มีหลักฐานแน่นอนว่ามีการเริ่มกันตั้งแต่เมื่อใด ทราบกันเพียงว่าชาวกรีกและชาวโรมันในสมัยโบราณใช้วิธีบริจาคเงินช่วยในการทำศพด้วยการเก็บเงินจากคนที่ไปโบสถ์ในวันอาทิตย์คนละเล็กคนละน้อยเป็นรายเดือน เพื่อเป็นการช่วยเหลือในการทำศพผู้ตาย และต่อมาได้จัดตั้งสมาคมรับประกันในหมู่พวกทหารขึ้น สมาชิกที่ตายจะได้เงินสำหรับทำศพ และจะได้รับเงินบำนาญเมื่อถึงวัยชรา เป็นต้น พฤติการณ์เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของการประกันชีวิตขึ้นแล้วในสมัยโบราณ

เหตุการณ์ต่างๆ ที่ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของการประกันภัยในสมัยโบราณดังกล่าว คงเป็นวิธีการง่ายๆ ปราศจากแบบแผนหรือระเบียบที่แน่นอน จนกระทั่งได้มีการจัดตั้งธุรกิจประกันภัยในรูปของบริษัทการค้าขึ้นเมื่อราว พ.ศ.1853 ที่เมือง Flanders ในอิตาลี และในช่วงศตวรรษนั้นการค้าขายทางทะเลมีความสำคัญที่สุด ได้มีสัญญาประกันภัยฉบับแรกได้ถูกบันทึกไว้ปรากฏอยู่ สัญญาประกันภัยทางทะเลเกี่ยวกับสินค้าของเรือซานตากาลา ที่เมืองเจนัว ในปี พ.ศ. 1890 และในปี พ.ศ.2117 พระนางเอลิซาเบธแห่งประเทศอังกฤษได้ตรากฎหมายจัดตั้งหอประกันภัยขึ้นสำหรับขายกรมธรรม์ประกันภัยทางทะเล ทำให้ธุรกิจประกันภัยของอังกฤษได้เจริญก้าวหน้าวิวัฒนาการเรื่อยมา เริ่มตั้งแต่ดำเนินงานในรูปสำนักงานจนเป็นสมาคม สัญญา

ประกันภัยของอังกฤษฉบับแรกที่บันทึกไว้คือ “The Broke Sea Insurance Policy” ซึ่งเก็บรักษาไว้ตั้งแต่ พ.ศ.2190²

ในส่วนของวิวัฒนาการของการประกันภัยความรับผิด มีประวัติความเป็นมาไม่ยาวนานนักเมื่อเทียบกับการประกันภัยประเภทอื่นๆ เนื่องจากประกันภัยความรับผิดได้พัฒนาการเกิดขึ้นภายหลังจากประกันภัยประเภทอื่นๆ ในสมัยยุคเริ่มแรกของการประกันภัยที่ยังไม่มีการประกันภัยความรับผิด อาจมีสาเหตุมาจากระบบเศรษฐกิจยังไม่ซับซ้อน ความรับผิดตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัยยังมีไม่มากนัก ในอดีตเป็นการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันโดยการขนส่งทางทะเล ความต้องการ โอนการเสี่ยงภัยจึงเกิดเฉพาะภัยธรรมชาติและโจรผู้ร้าย ทำให้ความรับผิดของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อบุคคลอื่นตามกฎหมายยังมีไม่มากนัก สังคมในยุคนั้นจึงยังไม่ต้องการความคุ้มครองความเสี่ยงภัยประเภทนี้ (Need of Liability Insurance) ประกอบกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่มีน้อย ไม่มีบทบัญญัติที่จะเรียกร้องค่าเสียหายได้อย่างแพร่หลายเช่นในปัจจุบัน ในส่วนของประชาชนเองก็ยังไม่รู้จักและไม่มีความสำนึก (Claim Consciousness) เพียงพอในการเรียกร้องค่าเสียหาย³

เมื่อต้นศตวรรษที่ 18 อันเป็นระยะเวลาเดียวกับที่พระราชบัญญัติประกันภัยทางทะเลฉบับแรกของอังกฤษประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1745 ได้มีผู้คิดระบบการประกันภัยต่อขึ้นใช้ในประเทศอังกฤษเป็นแห่งแรก เนื่องมาจากการรับประกันวินาศภัยเป็นการกระจายการเสี่ยงภัยจากผู้เอาประกันภัยคนหนึ่งไปยังผู้เอาประกันภัยหลายๆคน ซึ่งเสี่ยงภัยประเภทเดียวกันในวัตถุที่เอาประกันที่มีสภาพคล้ายคลึงกันตามกฎหมายของการเฉลี่ย (Law of Average) แต่การกระจายการเสี่ยงภัยดังกล่าวก็ให้ความคุ้มครองไม่เพียงพอในกรณีที่วินาศภัยที่เกิดขึ้นนั้นวัตถุที่เอาประกันภัยมีราคาสูงมากเกินความสามารถของผู้รับประกันภัยจะกระจายความเสี่ยงภัยในระหว่างผู้เอาประกันภัยได้ เช่น การรับประกันภัยเรือบรรทุกสินค้าที่มีราคาหลายร้อยล้านบาท ซึ่งความรับผิดของผู้รับประกันภัยในการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหากวินาศภัยตามสัญญาประกันภัยเกิดขึ้นมีจำนวนมหาศาลเกินกำลังความสามารถที่ผู้รับประกันภัยจะจ่ายได้ ดังนั้นจึงได้มีการคิดค้นการกระจายความเสี่ยงภัยตามสัญญาที่มีจำนวนความรับผิดมากๆ ไปยังผู้รับประกันภัยด้วยกันซึ่งเรียกว่าการประกันภัยต่อ (Reinsurance) หมายถึงผู้รับประกันภัยคนแรก (Ceding Company) ซึ่งได้รับการประกันภัยทรัพย์สินที่มีราคาสูงมากไว้จากผู้เอาประกันภัย ได้ทำสัญญาประกันภัยความรับผิดของตนตามสัญญาประกันภัยฉบับแรกไว้กับผู้รับประกันภัยคนต่อไป ซึ่งอาจจะเป็นคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้

² ไชยศ เหมะรัชตะ. (2551). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย. หน้า 6-7.

³ พิพัฒน์ เทพย์ปฏิพัทธ์. (2537). การประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อสาธารณะชน เอกสารการสอนชุดวิชาประกันวินาศภัย 2 หน่วยที่ 9-25. หน้า 6.

เห็นได้ว่าการประกันภัยต่อมีลักษณะคล้ายๆ กับการประกันภัยความรับผิด โดยผู้รับประกันภัยคนแรก (Ceding Company) เป็นคู่สัญญาประกันภัยกับผู้รับประกันภัยต่อเช่นเดียวกับการประกันภัยธรรมดาทั่วไป กล่าวคือ ผู้รับประกันภัยคนแรก เป็นผู้เอาประกันภัย และผู้รับประกันภัยต่อเป็นผู้รับประกันภัย โดยมีวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย (Subject Matter) เป็นความรับผิด (Liability) ที่ผู้รับประกันภัยคนแรกจะต้องมีต่อผู้เอาประกันภัยเฉพาะส่วนที่ได้รับประกันภัยต่อเหล่านั้น ผู้เอาประกันภัยต่อไม่ได้ตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยเพื่อความวินาศภัย อันเกิดขึ้นผู้รับประกันภัยรายแรก ปัจจุบันการประกันภัยต่อเป็นการประกันภัยระหว่างประเทศที่สำคัญซึ่งทำให้ผู้รับประกันภัยของประเทศหนึ่งกระทำธุรกิจประกันภัยข้ามประเทศไปยังอีกประเทศหนึ่งด้วยรูปแบบและวิธีการที่เป็นหลักสากลของการประกันภัย อันเป็นการถ่ายเทข้อมูลและเทคนิคการประกันภัยจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งตามมาตรฐานที่กำหนด และเป็นการติดต่อร่วมมือระหว่างผู้รับประกันภัยในประเทศต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์ประสานประโยชน์ในธุรกิจประกันภัยที่ตนมีความรับผิดชอบร่วมกันอย่างใกล้ชิดยิ่งกว่าการประกันภัยประเภทอื่น⁴

ในปี พ.ศ. 2433 (ค.ศ.1840) ได้มีการออกกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิด เป็นความรับผิดตามกฎหมาย สำหรับคั้มครองร้านค้าซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยจากการสูญเสียดังการเงิน แต่กรมธรรม์ชนิดดังกล่าวก็ยังไม่เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงได้เริ่มแพร่หลายอย่างกว้างขวาง

จนกระทั่งในปี ค.ศ.1929 ได้เกิดคดีที่ลูกค้าได้เรียกร้องความเสียหายจากผู้ประกอบอาชีพขึ้น ซึ่งเป็นคดีระหว่าง Humphrey และ Bowers ในประเทศอังกฤษ โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของเรือได้ร้องขอให้สมาคมเรือตรวจสอบเรือของตน เพื่อจดทะเบียนเรือ โดยทางสมาคมได้ส่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและออกหนังสือรับรองว่า เรือที่ตรวจสอบนั้นอยู่ในสภาพดีมีประสิทธิภาพในการทำงาน โดยสมาคมจดทะเบียนเรือเป็นประเภทชั้นหนึ่ง (A1) ซึ่งโจทก์ได้จ้างลูกเรือและตกแต่งเรือเพิ่มเติมโดยเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ต่อมาโจทก์พบว่าเสาเรือที่เก็บอยู่พังไม่สามารถใช้การได้ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ทำให้เรือลอยออกทะเลไม่ได้ โจทก์จึงฟ้องจำเลย (ผู้สำรวจ) ว่าประมาทเลินเล่อในการตรวจสอบสภาพทำให้โจทก์เสียหาย แต่โจทก์แพ้ โดยมีเหตุผลว่าผู้สำรวจเป็นลูกจ้างของคณะกรรมการสมาคม ซึ่งให้อำนาจในการหาข้อมูลเพื่อการแยกประเภทเรือในการจดทะเบียน และไม่มีสัญญาว่าจ้างหรือนิติสัมพันธ์ระหว่างโจทก์และจำเลย ดังนั้นแม้ว่าจำเลยไม่มีความระมัดระวังหรือเลินเล่อก็ไม่มีความผิดต่อโจทก์

⁴ สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2529). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย*. หน้า 166-168.

ต่อมาในปี ค.ศ.1939 คดีระหว่าง Oldgate Estimate Ltd. และ Tophis and Harding and Russell โจทก์ได้ซื้ออาคารห้องพักมา 1 หลัง ต้องการนำมาแบ่งขาย โจทก์จึงให้จำเลยประเมินราคาทรัพย์สินซึ่งต่อมา ปรากฏว่าการประเมินราคาของจำเลยผิดพลาดทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวนมากสำหรับความประมาทเลินเล่อในการประเมินราคาของจำเลยแต่โจทก์แพ้ ด้วยเหตุผลว่าไม่มีสัญญาจ้าง ดังนั้น จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบในความผิดพลาดของตน

ในปี ค.ศ.1951 คดีระหว่าง Candler และ Crane Christmas จำเลยได้ให้สมุห์บัญชีและผู้ตรวจสอบบัญชีของตนจัดเตรียมบัญชีและงบดุล เพื่อจุดประสงค์จะขายบริษัท โจทก์ได้มาซื้อบริษัทจำเลยโดยเชื่อหลักฐานตามบัญชีและงบดุลมีจำเลยจัดเตรียมให้ ต่อมาโจทก์พิสูจน์ได้ว่า บัญชีที่จัดเตรียมมาให้นั้นคำนวณผิดพลาด ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย โจทก์จึงฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อสมุห์บัญชีและผู้ตรวจสอบบัญชีแต่โจทก์แพ้ โดยเหตุผลว่า สมุห์บัญชีจัดทำข้อมูลให้บริษัทจำเลยไม่มีหน้าที่ระมัดระวังให้โจทก์

จากเหตุการณ์คดีที่ผ่านมา พอสรุปได้ว่า ความรับผิดที่ผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องรับผิดชอบนั้นจะต้องเกิดจากการผิดสัญญาซึ่งอธิบายได้ว่าผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องกระทำโดยมีเหตุผลระมัดระวังตามสมควรแห่งวิชาชีพตน หากประมาทหรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาแล้วทำให้เกิดความเสียหายต่อลูกค้า ลูกค้าจึงสามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายได้

ในปี 1963 เกิดปรากฏการณ์ใหม่ในขบวนการยุติธรรม จากการตัดสินของศาลฎีกาของอังกฤษคดีระหว่าง Hedley Byrne and Co., Ltd. และ Hesser and Partuer Ltd. โดยตัดสินว่าความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพได้ขยายรวมไปถึงบุคคลภายนอก ซึ่งแม้ว่าจะไม่มีสัญญาต่อกันก็ตาม โดยให้เหตุผลว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเป็นบุคคลซึ่งเชี่ยวชาญในอาชีพของตนและต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อบุคคลอื่นๆ จากการให้คำแนะนำให้ข้อมูลในการดำเนินธุรกิจปกติหรือตามวิชาชีพของตนจะต้องรับผิดชอบหน้าที่ตามกฎหมายในการระมัดระวังการให้คำตอบหรือการกระทำดังกล่าว เพราะเขาเป็นผู้ได้รับความไว้วางใจเชื่อถือตามความสามารถหรือความชำนาญพิเศษหรือคำตัดสินของเขาได้รับความเชื่อถือยอมอ้างอิงได้และหน้าที่ดังกล่าวยังคงมีอยู่แม้ว่าจะไม่มีสัญญาระหว่างกัน ดังนั้น หากคดี Crane Christmas เกิดขึ้นในปัจจุบันแล้ว สมุห์บัญชีจะต้องชดใช้ความเสียหายจากหลักคำตัดสินดังกล่าวซึ่งใช้เป็นพื้นฐานในปัจจุบัน⁵

⁵ สากล ธนสัตยาวิบูล. (2535). เอกสารประกอบการสอนวิชา หลักการประกันภัย. หน้า 234-237.

2.2 ประวัติและความหมายของวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย

เมื่อได้ทราบประวัติความเป็นมาของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศแล้วในหัวข้อต่อไปผู้เขียนจะได้นำเสนอประวัติความเป็นมาของวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศไทย

2.2.1 ประวัติความเป็นมาของวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศไทย

ในอดีตกาลงานสถาปัตยกรรมในประเทศไทยเกิดขึ้นจากความคิดและฝีมือของ “ช่าง” ผู้ทำหน้าที่สร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากความรู้ทางการก่อสร้าง ร่วมกับความคิดในการออกแบบ คนไทยทั่วไปในอดีตมีความเป็นช่างอยู่ในสายเลือด คนส่วนใหญ่มีความรู้ในทางช่างไม้ และการปลูกสร้างบ้านเรือน ถ้ามีฝีมือและมีความชำนาญพอก็สามารถทำการก่อสร้างและยึดถือเป็นอาชีพได้

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีชาวต่างประเทศเข้ามาดำเนินกิจการด้านการค้าและอุตสาหกรรมที่มีการก่อสร้างโรงงาน โรงสี โรงเลื่อย อุต่อเรือ ห้างร้าน และที่พักอาศัยของชาวตะวันตก รวมทั้งมีการก่อสร้างอาคารของทางราชการและพระราชวังที่มีรูปแบบตะวันตกขึ้นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

การประกอบอาชีพสถาปัตยกรรมในช่วงนั้นจึงมีข้อจำกัดขึ้น มิใช่เป็นวิชาชีพที่ใครๆก็ทำได้เสมอไปดังเช่นในเวลาที่ผ่านมา แต่ต้องการผู้ซึ่งมีความรู้เฉพาะในด้านการออกแบบและด้านเทคนิคที่เป็นสากลมากขึ้น เริ่มมีการแยกหน้าที่รับผิดชอบกันระหว่างสถาปนิกและวิศวกร เริ่มมีผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นตัวเป็นตนให้เห็นชัดเจนมากขึ้น

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการติดต่อค้าขายกับประเทศตะวันตกอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ช่างไทยในช่วงเวลานั้นส่วนมากเป็นผู้ร่วมงานหรือปฏิบัติงานภายใต้การดำเนินของช่างชาวตะวันตกทำให้ได้รับการถ่ายทอดความรู้ความชำนาญทางการออกแบบก่อสร้างสถาปัตยกรรมแบบสากลจากช่างชาวตะวันตก ด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรมในช่วงเวลานั้นค่อนข้างเป็นที่รู้จักกันพอสมควรในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เริ่มมีการบัญญัติคำว่า “สถาปัตยกรรม” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานคำแปลจากคำว่า “Architecture” ส่วนคำว่า Architect พระราชทานคำว่า “สถาปนิก” และต่อมาเปลี่ยนเป็น “สถาปนิก”

ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีนักเรียนไทยออกไปศึกษาวิชาสถาปัตยกรรม ณ ประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสด้วยทุนรัฐบาลหรือทุนส่วนตัว เมื่อสำเร็จการศึกษาก็กลับเข้ามารับราชการในหน่วยงานที่

เกี่ยวกับการออกแบบแทนที่สถาปนิกต่างชาติ รวมทั้งได้มีการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นการส่วนตัวเพิ่มมากขึ้น⁶

การศึกษาสถาปัตยกรรมศาสตร์สมัยใหม่ในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2473 หลังจากอาจารย์นารถ โภธิประสาธต์ สำเร็จการศึกษาวิชาสถาปัตยกรรมจากมหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล ประเทศอังกฤษ และเดินทางกลับมาเป็นอาจารย์สอนวิชาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมที่โรงเรียนเพาะช่าง จนพัฒนามาเป็นแผนกสถาปัตยกรรมในคณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและก่อตั้งเป็นคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ณ สถาบันเดิมในที่สุด⁷

ในพ.ศ.2479 เริ่มมีพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้าง เพื่อใช้ควบคุมการก่อสร้างอาคารต่างๆ ให้ได้ผลทางด้านความมั่นคงแข็งแรง การอนามัย การสุขาภิบาล การป้องกันอัคคีภัยและการวางผังเมือง นอกจากนั้นยังมี เทศบัญญัติเทศบาลนครกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคารพุทธศักราช 2483 ออกตามมาเพื่อบังคับใช้กับอาคารที่ขออนุญาตปลูกสร้างในเขตเทศบาล แต่ถึงแม้จะมีพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคารประกาศใช้ไปแล้ว วิชาชีพสถาปนิกก็ยังเป็นวิชาชีพที่ไม่ถูกควบคุมตามกฎหมาย จนถึงปี พ.ศ.2508 จึงได้มีพระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ.2508 ประกาศใช้ เพื่อควบคุมการทำงานของสถาปนิกไทยทั่วประเทศ และการพัฒนาวิชาชีพสถาปัตยกรรมได้เป็นไปอย่างมีระบบ รัฐบาลได้ประกาศบังคับใช้ กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อกำหนดมารยาทแห่งวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมขึ้น เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมมาโดยตลอดเป็นเวลา 23 ปี จนเมื่อถึงปี พ.ศ. 2534 รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทย ได้ยกเลิกกฎกระทรวงนี้ใหม่โดยประกาศ กฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติฉบับข้างต้นขึ้นทดแทน ซึ่งมีเนื้อหาหลักเพื่อกำหนดมารยาทแห่งวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้รวม 17 ข้อ โดยตัดเนื้อหาที่ระบุว่า ห้ามสถาปนิกกระทำการรับเหมาก่อสร้าง จากเดิมออก เพื่อให้รองรับกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมวิชาชีพซึ่งนับเป็นการแก้ไขเพียงครั้งเดียวที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น สถาปนิกทั้งหลายได้ใช้มารยาทแห่งวิชาชีพนี้เป็นการปฏิบัติวิชาชีพมาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม (กส.)

จนกระทั่งปี พ.ศ.2543 ได้มีการประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ.2508 และให้ใช้พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ขึ้นแทน พระราชบัญญัติฉบับนี้มี

⁶ ไตรวัฒน์ วิริยศิริ. (2553). เอกสารการอบรมผู้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม “การประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม.” หน้า 1-2.

⁷ รุณิธ กิตติอำพน. (2549). 20 คำถามกับจรรยาบรรณสถาปนิก. หน้า 5-6.

วัตถุประสงค์สำคัญที่จะให้มีการควบคุมดูแลการประกอบวิชาชีพของสถาปนิกในสาขาสถาปัตยกรรมควบคุมต่างๆ 4 สาขา ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพด้วยกันเอง เพื่อให้สถาปนิกได้มีโอกาสกำกับดูแลการทำงานของคนในวิชาชีพเดียวกันอย่างอิสระ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป องค์ประกอบของคณะกรรมการสภาสถาปนิกจะได้อาจจากการเลือกตั้งทั่วไปจำนวน 15 ท่านประกอบด้วยตัวแทนจากผู้ประกอบวิชาชีพ 4 สาขาจำนวน 10 ท่าน และตัวแทนจากคณาจารย์จากสถาบันการศึกษาอีก 5 ท่าน นอกจากนี้ยังมีกรรมการสภาสถาปนิกซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงมหาดไทยอีกจำนวน 5 ท่าน จึงครบองค์ประกอบตามกฎหมาย

2.2.2 ความหมายของวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย

ความหมายของคำว่าวิชาชีพและคำว่าวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีความหมายดังนี้

2.2.2.1 ความหมายของวิชาชีพ

คำว่า “วิชาชีพ” มาจากคำว่า “Profession” ในภาษาอังกฤษซึ่งมาจากคำกริยา “to profess” ในภาษาละติน Pro + fateri แปลว่ายอมรับหรือยอมรับว่าเป็นของตน Oxford Advanced Dictionary ให้คำแปล Profession ว่า “อาชีพโดยเฉพาะอาชีพที่ต้องมีการศึกษาชั้นสูง และการศึกษาอบรมเป็นพิเศษ เช่น กฎหมาย สถาปัตยกรรม แพทย์ การศาสนา” หรือหมายความถึง กลุ่มบุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพใดโดยเฉพาะก็ได้ Webster Dictionary ให้คำแปล Profession ว่า “อาชีพซึ่งต้องมีการอบรมชั้นสูงในศิลปศาสตร์ (Liberal Art) หรือวิทยาศาสตร์ (Science) ซึ่งโดยปกติเป็นงานในทางความคิด (Mental) มากกว่ากำลังกาย (Manual) เช่น การสอนวิศวกรรม การเขียนบทความ โดยเฉพาะวิชาแพทย์ กฎหมาย การศาสนา ซึ่งเคยเรียกว่าวิชาชีพของผู้รู้ (the learned profession) หรือผู้คงแก่เรียน” ซึ่งหมายความรวมสรุปว่าเป็นการหาเลี้ยงชีพด้วยการใช้ความรู้ที่ต้องศึกษาอบรมทางความคิดเป็นพิเศษ⁸

เมื่อประมาณกว่า 50 ปีก่อน กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ แปลคำว่า “Profession” ว่า “อาชีพปฎิญาณ” แต่คำแปลนี้ไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ในปัจจุบันมีคำแปลที่รู้จักกันแพร่หลายได้แก่คำว่าวิชาชีพ

วิชาชีพ ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542⁹ หมายความว่า วิชาที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น วิชาชีพแพทย์ วิชาช่างไม้และวิชาช่างยนต์

⁸ พนารัตน์ เถลิณวุฒิศักดิ์. (2543). ความรับผิดชอบทางแพ่งเนื่องจากการประกอบวิชาชีพของสถาปนิกและวิศวกรในโครงการก่อสร้าง. หน้า 55-56.

⁹ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542). หน้า 1073.

Oxford English Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิชาชีพ” หมายถึง อาชีพ (Vacation) ที่อาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญ จากการศึกษาในด้านใดด้านหนึ่งมาใช้ประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพภายใต้ศิลปวิทยาการที่ได้ศึกษามานั้น¹⁰

ใน Law Dictionary ของ Jame A. Ballentine¹¹ ได้ให้ความหมายของคำว่า “profession”¹² ไว้ว่า ผู้ซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีความรู้โดดเด่นเป็นพิเศษแตกต่างจากผู้มีทักษะทั่วไป การปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับ การเรียนการปฏิบัติที่แตกต่างกับการเรียนการสอนโดยทั่วไป และนำความรู้นั้นมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพกับบุคคลอื่นๆ เพื่อวัตถุประสงค์ของการประกอบอาชีพนั้นๆ

อาจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิชาชีพ” หมายถึง งานที่ต้องใช้ความรู้พิเศษทางวิชาการในส่วนบุคคล ไม่ใช่ในทางกำลังกาย มีลักษณะอาชีพที่ผูกขาดซึ่งทำได้แต่บุคคลผู้มีคุณสมบัติอันศึกษาอบรมโดยเหมาะสม เช่น แพทย์ กฎหมาย บัญชี ทนายความ รวมถึงวิชาชีพอื่นๆ ด้วย เช่น นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร เป็นต้น¹³

อาจารย์บัญญัติ สุชีวะ กล่าวว่า “วิชาชีพ” (Profession) หมายถึง อาชีพที่ต้องมีการศึกษาขั้นสูง มีการอบรมเป็นพิเศษ และมีเจตนาเพื่อรับใช้ประชาชน วิชาชีพนั้นมีหลายประเภทด้วยกัน เช่น กฎหมาย แพทย์สถาปัตยกรรม วิศวกรรม เป็นต้น

นอกจากนี้คำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ผู้พิพากษาผู้ตัดสินคดีได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “วิชาชีพ” ไว้ เช่น คดี Carr V. Inland Revenue Commissions ผู้พิพากษา Du Pracq L.J. กล่าวว่า ผู้ที่จะประกอบ “วิชาชีพ” ได้นั้น ต้องเป็นผู้มีทักษะ ความสามารถหรือมีคุณสมบัติพิเศษ ที่ได้มาจากการฝึกฝนจนมีประสบการณ์และต้องมีความระมัดระวังในการทำงาน เพราะบุคคลทั่วไปย่อมต้องการผู้ประกอบวิชาชีพที่มีทักษะ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงาน ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าวิชาชีพนี้มิใช่ว่าบุคคลทั่วไปจะสามารถประกอบอาชีพได้¹⁴

ดังนั้น ความหมายของคำว่า “Profession” จึงหมายถึง อาชีพที่ต้องผ่านการฝึกฝนอบรมเป็นวิชาชีพชั้นสูง ต้องผ่านการฝึกฝนอบรมเป็นเวลานานหลายปี วิชาชีพเหมือนกับอาชีพอื่นในแง่

¹⁰ Oxford English Dictionary. (Reprinted 1991). SECOND EDITION Volume XII. p.573.

¹¹ Jame A. Ballentine. (1948). *Law Dictionary*. p.1028.

¹² Profession. The word implies professed attainment in special knowledge as distinguished from mere skill. A practical dealing with affairs as distinguished from mere study or investigation, and an application of such knowledge to uses for others as a vacation, as distinguished from its pursuit for its own purposes.

¹³ จิตติ ดิงศภัทย์. (2523). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตอน 1*. หน้า 1722.

¹⁴ Rupert M. Jackson. (1982). *Professional Negligence*. p. 1-2.

ที่ว่าเป็นอาชีพเหมือนกันแต่ไม่ได้หมายความถึงการทำมาหากินอย่างเดียวกันแต่อาจหมายถึงงานประจำชีวิตก็ได้

ลักษณะพิเศษที่ทำให้เห็นว่าเป็นวิชาชีพ (Profession) ได้จะต้องประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- 1) ลักษณะทั่วไปของการทำงานต้องอาศัยทักษะ ฝีมือและความชำนาญ เป็นส่วนสำคัญในการทำงาน โดยต้องผ่านการเรียนรู้ ฝึกฝนทั้งทฤษฎีและทางปฏิบัติก่อนที่จะมาปฏิบัติงานจริง
- 2) การประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องอยู่ในกรอบจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยต้องมีต่อทั้งผู้มาใช้บริการ ต่อชุมชนหรือต่อสังคม
- 3) มีการรวมตัวกันเป็นสมาคมของผู้ประกอบวิชาชีพ มีการวางระเบียบแบบแผนมีการกำหนดมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ
- 4) สถานภาพของผู้ประกอบวิชาชีพมักมีสถานภาพสูงในสังคม บุคคลใดจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพได้ต้องผ่านการรับรองสถานภาพโดยองค์กรของรัฐก่อน¹⁵

ในสมัยต่อมาความหมายของคำว่า Profession ขยายขอบเขตกว้างขึ้น หมายรวมถึงอาชีพอื่นๆ ที่ต้องมีการร่ำเรียนเป็นวิชาชีพชั้นสูง และใช้เวลาในการศึกษาอบรมกันเป็นเวลานานปี เช่นวิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรม และบัญชีชั้นสูง ซึ่งวิชาชีพดังกล่าวนี้ก็มีการเรียกกันว่าเป็นวิชาชีพเหมือนกัน ซึ่งสาขาวิชาชีพเหล่านี้ก็พยายามเลียนแบบจรรยาบรรณของแพทย์และนักกฎหมาย ตลอดจนมีการพัฒนาขนบธรรมเนียมในการประกอบวิชาชีพ และบัญญัติมาตรฐานความประพฤติสำหรับวิชาชีพของตนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อให้มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับวิชาชีพดั้งเดิมทั้งสาม ซึ่งก็นับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและถือว่าเป็นวิวัฒนาการของสังคมอย่างหนึ่ง¹⁶

2.2.2.2 ความหมายของวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

เนื่องจากวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นวิชาชีพควบคุม จึงมีกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพ ดังนั้นในการศึกษาถึงความหมาย ขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้น สามารถพิจารณาได้จากพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 และกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 โดยมีรายละเอียดดังนี้

¹⁵ Ibid.

¹⁶ ธนะชัย มีผลคง. (2538). คำอธิบายหลักเกณฑ์การประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505. หน้า 1-2.

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543¹⁷ ได้ให้ความหมายของคำว่าวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้ว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ปัจจุบันได้มีกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549¹⁸ ซึ่งประกาศตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 โดยกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวได้แบ่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมออกเป็น 4 สาขา และได้ให้กำหนดคำนิยามไว้ ดังนี้

1) สาขาสถาปัตยกรรมหลัก หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางแผนเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของอาคาร ส่วนประกอบอาคาร และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคาร

2) สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางแผนเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมือง ชุมชนเมือง ชุมชน และโครงการกลุ่มอาคารที่มีการใช้งานประเภทเดียวกันหรือหลายประเภท รวมถึงการวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรม พื้นที่ ขนาด ความหนาแน่น ความสูง ที่โล่งหรือที่ว่างระหว่างอาคาร และโครงสร้างระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการภายในพื้นที่ดังกล่าว

3) สาขาภูมิสถาปัตยกรรม หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางแผนบริเวณเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพของสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ในชุมชนและพื้นที่ธรรมชาติทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับอาคาร

4) สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมณฑปศิลป์ หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพและสภาพแวดล้อมภายในอาคาร

ทั้งนี้ ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้จะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจากสภาสถาปนิกด้วย

¹⁷ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543, มาตรา 4.

¹⁸ กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549.

2.3 ประวัติความเป็นมาของการประกันภัยความรับผิดของของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย

การประกันภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้นมีประวัติยาวนาน โดยปรากฏขึ้นสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2368 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งยังทรงผนวชอยู่ ได้ทรงสั่งซื้อเครื่องพิมพ์จากประเทศอังกฤษ และโดยที่เกรงว่าจะเกิดความเสียหายขึ้นระหว่างทาง จึงได้สั่งให้เอาเครื่องพิมพ์ดังกล่าวประกันภัยระหว่างการขนส่งในนามของพระองค์เอง แต่ทั้งนี้การประกันภัยที่ควรจะนับว่าได้เกิดขึ้นในประเทศไทยโดยตรงได้เริ่มจากสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา คือในรัชกาลนี้มีฝรั่งเข้ามาตั้งห้างค้าขายมาก ห้างฝรั่งเหล่านี้ปรากฏว่าบางห้างได้เป็นตัวแทนของบริษัทประกันภัยต่างประเทศด้วย¹⁹

การประกันภัยความรับผิดที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นภายหลังจากประกันภัยประเภทอื่นจากหลักฐานที่สามารถค้นพบว่าได้มีการออกกรมธรรม์ประเภทนี้ใน พ.ศ. 2433 สำหรับคุ้มครองความรับผิดของร้านค้า วัตถุประสงค์ของการออกกรมธรรม์เพื่อคุ้มครองผู้เอาประกันภัยจากการสูญเสียทางการเงิน (Financial Loss) เนื่องจากความรับผิดตามกฎหมาย แต่ถึงกระนั้นก็ตามกรมธรรม์ประเภทนี้ก็ยังไม่เป็นที่นิยมและแพร่หลาย จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือประมาณทศวรรษที่ 1950 การประกันภัยนี้จึงค่อยๆ ได้เริ่มแพร่หลายกว้างขวางขึ้นพร้อมกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในยุโรปและสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศไทยมีกฎหมายบัญญัติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2472 ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 และมาตรา 888 ว่าด้วยประกันภัยค้ำจุน แต่การประกันภัยดังกล่าวแทบจะไม่มีใครรู้จักเนื่องจากเดิมประเทศไทยเป็นเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรม ความรู้และความต้องการในการคุ้มครองต่อความเสียหายประเภทนี้จึงแทบจะไม่มีเลย แต่ต่อมาประเทศไทยได้มีความก้าวหน้าในด้านอุตสาหกรรมมากขึ้นก็เป็นเศรษฐกิจทางด้านอุตสาหกรรมและมีบทบาทเข้าไปถึงภาคการเกษตรกรรม และได้มีการติดต่อทำการค้ากับต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น มีการลงทุนและนำเม็ดเงินไปลงทุนกับต่างชาติมากมายมหาศาล²⁰

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพในประเทศไทยเริ่มปรากฏเมื่อประเทศไทยมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น การใช้บริการทางวิชาชีพจากบุคคลทั่วไปเริ่มมีจำนวนมากขึ้น และมีบางกรณีที่ทำให้บริการมีความผิดพลาดจนก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้บริการเองหรือบุคคลภายนอก ผู้ได้รับความเสียหายเริ่มมีความต้องการที่จะเรียกร้อง

¹⁹ ไชยยศ เหมะรัชตะ. เล่มเดิม. หน้า 10.

²⁰ นิยุทธิ์ เนติฤทธิ. (2550). การประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพกฎหมาย. หน้า 9-12.

ค่าเสียหายจากผู้ประกอบวิชาชีพมากขึ้น และค่าเสียหายที่มีการเรียกร้องมีจำนวนที่สูงมากเนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีลักษณะค่อนข้างจะรุนแรง ดังนั้น บริษัทผู้รับประกันภัยจึงมีการพัฒนากรมธรรม์ประกันภัยมาช่วยบรรเทาภาระความเสี่ยงจากการถูกเรียกร้องดังกล่าวให้กับบรรดาผู้ประกอบวิชาชีพ

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพนี้เกิดขึ้นหลังจากการประกันภัยประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการประกันภัยทางทะเล การประกันชีวิต หรือการประกันวินาศภัยประเภทอื่นๆ²¹

ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 วรรคแรก บัญญัติว่า “อันว่าประกันภัยค้ำจุนนั้น คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ” จะเห็นได้ว่า ประกันภัยค้ำจุนเป็นประกันวินาศภัยอย่างหนึ่ง แต่มิได้มีวัตถุประสงค์ในการประกันภัยเป็นทรัพย์สินเหมือนการประกันวินาศภัยธรรมดาแต่เป็นการประกันภัยความรับผิด (Liability Insurance) ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องชำระหนี้ให้แก่ผู้อื่น²²

การประกันภัยความรับผิดนั้นมีวัตถุประสงค์ที่เอาประกันเป็นความรับผิดตามกฎหมายซึ่งอาจจะเป็นความรับผิดอันเนื่องมาจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก อันมีลักษณะเป็นความรับผิดในทางละเมิด (Tort Liability) และความรับผิดดังกล่าวอาจจะเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นกับคู่สัญญาที่มีลักษณะเป็นความรับผิดที่เกิดขึ้นตามสัญญา (Contractual Liability) ความรับผิดทั้งสองประเภทนี้ เป็นความรับผิดตามกฎหมายที่ถือว่าเป็นส่วนได้เสียที่สามารถเอาประกันได้ การประกันภัยในรูปแบบเช่นนี้จึงเรียกว่าการประกันภัยความรับผิด²³

2.4 แนวคิดในเรื่องการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

การดำรงชีวิตของมนุษย์ย่อมมีการเสี่ยงภัยอยู่ตลอดเวลา แม้ในขณะการเดินทางด้วยยานพาหนะ เช่น เครื่องบิน รถยนต์ เรือ หรือเดินด้วยเท้า อาจเกิดอุบัติเหตุขึ้นเมื่อใดก็ได้ซึ่งไม่มีผู้ใดคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ความเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายก็เป็นความเสี่ยงภัยที่คร่าชีวิตมนุษย์เป็นจำนวนมากในแต่ละปี หากหัวหน้าครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งต้องมาเสียชีวิตลงก่อนวัยอันควรก็ย่อมส่งผล

²¹ วิจารณ์ พลทราย. (2550). *มาตรการทางกฎหมายในเรื่องการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ*. หน้า 17.

²² ไชยยศ เหมะรัชตะ. เล่มเดิม. หน้า 292.

²³ สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2532). “การประกันภัยความรับผิด”. *วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช*, ปีที่ 1, ฉบับที่ 1. หน้า 67-68.

กระทบโดยตรงต่อสมาชิกของครอบครัวที่ยังอยู่ในทางด้านที่อยู่อาศัยหรืออาคารที่ประกอบการค้า ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากไฟไหม้ทำให้ต้องสิ้นเนื้อประดาตัว หรือการทำกิจกรรมของเกษตรกรที่มีความเสี่ยงต่อดินฟ้าอากาศหรือภัยธรรมชาติ ส่วนเจ้าของรถยนต์มีความเสี่ยงภัยอันเกิดจากการโจรกรรม หรืออุบัติเหตุบนท้องถนน เมื่อเป็นเช่นนี้มนุษย์จึงคิดหาวิธีการเพื่อบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการประกอบวิชาชีพก็เช่นกัน เช่น วิชาชีพศัลยแพทย์ด้านศัลยกรรมเสริมความงามก็มีความเสี่ยงอย่างมากและหากเกิดการผิดพลาดทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใช้บริการผู้ประกอบวิชาชีพศัลยแพทย์เสริมความงามเองก็ได้รับความเดือนร้อนต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ใช้บริการเป็นจำนวนเงินไม่น้อย ดังนั้น วิธีการหนึ่งที่จะจำกัดความเสี่ยงภัยคือ การประกันภัยนั่นเอง²⁴

เนื่องจากโดยทั่วไปเงื่อนไขสำคัญของการประกันภัยในการก่อให้เกิดสัญญาประกันภัยระหว่างผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัย คือ ความเสี่ยงภัย (Risk) และความสูญเสีย (Loss) เพราะหากไม่มีความเสี่ยงเกิดขึ้นแล้วก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำประกันภัย ผู้เอาประกันภัยย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเอาประกันภัย และผู้รับประกันภัยก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรับประกันภัยอีกเช่นกัน จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าความเสี่ยงภัยเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นที่ใด เวลาใด ก็ยังคงมีความเสี่ยงภัยเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และเมื่อเกิดความเสี่ยงภัยขึ้นก็ต้องได้รับความสูญเสียทุกครั้งไม่มากก็น้อยไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของผู้ประสบภัยนั้น ในเรื่องการเสี่ยงภัยนั้นมีแนวคิดมาจากที่ว่าความเสี่ยงภัยเกิดจากความไม่แน่นอนและการที่มนุษย์ขาดความรู้เกี่ยวกับอนาคตว่าจะมีความเสียหายเกิดขึ้นกับตนเองอย่างไร ถ้าเรารู้แน่นอนว่าความเสียหายจะเกิดขึ้นก็ไม่ได้มีความเสี่ยงภัย ในเรื่องความเสี่ยงภัยนั้นได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ความเสี่ยงภัย” (Risk) ไว้หลายท่านดังนี้

ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ อธิบายความหมายของการเสี่ยงภัย (Risk) ไว้คือ “โอกาสอันไม่แน่นอนที่อันตรายอาจเกิดขึ้นแก่ร่างกายหรือทรัพย์สิน”

Frederick G.Crane กล่าวว่า ความเสี่ยงภัย หมายถึง ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับอนาคตหรืออีกนัยหนึ่งหมายถึงการไม่สามารถคาดการณ์เหตุการณ์หรือขนาดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้น

Robert I.Mehr ให้ความหมายว่า ความเสี่ยงภัย หมายถึง ความไม่แน่นอนที่เกี่ยวข้องกับความสูญเสีย หรือให้หมายความง่ายๆ ก็คือ ต้องประกอบด้วยความไม่แน่นอนและความสูญเสีย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการประกันภัยมาก ดังนั้น ความเสี่ยงภัยจึงเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนและเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย

²⁴ พรชัย สุนทรพันธุ์. (2545). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะประกันภัย. หน้า 5.

Mark S.Dorman ได้กล่าวถึงความเสี่ยงภัยว่าต้องประกอบด้วยคำในความหมายต่อไปนี้

- 1) ความเสี่ยงภัย (Risk) คือ โอกาสที่ก่อให้เกิดความเสียหาย
- 2) ภัย (Peril) คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดความสูญเสียหรือเสียหาย
- 3) สภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหาย (Hazard) คือ สภาพเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุให้เพิ่มความสูญเสียบ่อยขึ้นหรือรุนแรงมากขึ้น สภาพดังกล่าวจึงเป็นตัวกำหนดอัตราค่าเบี้ยประกันภัยให้สูงหรือต่ำได้เพราะหากสภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหายมีมูลค่าค่าเบี้ยประกันภัยก็สูง แต่หากสภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหายมีน้อยค่าเบี้ยประกันภัยก็ต่ำ

คำ 3 คำ ดังกล่าวนี้อาจมีความเกี่ยวข้องกันเสมอ เพราะภัยนั้นก่อให้เกิดความเสี่ยงภัย และความเสียหายก่อให้เกิดความต้องการที่จะทำประกันภัย

จากการให้ความหมายของคำว่า “ความเสี่ยงภัย” (Risk) จากหลายท่านที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าคำว่า “ความเสี่ยงภัย” (Risk) คืออันตรายที่เกิดแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินต่างๆ สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาโดยไม่เลือกวันหรือสถานที่ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความเสียหายยากต่อการป้องกัน

ส่วนความสูญเสีย (Loss) หมายถึง การลดลงหรือการสิ้นสูญไปซึ่งมูลค่า อันเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนหรือ โดยปราศจากการเจตนาจงใจ ความสูญเสียไม่จำเป็นต้องเป็นความสูญเสียทางกายภาพของวัตถุ (Loss of Physical Article) แต่อาจเป็นความสูญเสียที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อผู้อื่น (Liability Loss) ซึ่งผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย เช่น ความสูญเสียที่เกิดจากความประมาท ความเสี่ยงภัย (Risk) และความสูญเสีย (Loss) จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานของการประกันภัยโดยทั่วไป การประกันภัยความรับผิดก็เป็นการประกันภัยประเภทหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความสูญเสียทางการเงิน (Financial Loss) ให้แก่ผู้เอาประกันภัย ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยกระทำให้นुकคนอื่นได้รับความเสียหายอันเป็นความรับผิดตามกฎหมายซึ่งไม่ใช่ความรับผิดทางศีลธรรม (Moral Obligation) หรือผู้เอาประกันภัยรู้สึกผิดชอบใจต่อผู้เสียหายโดยไม่มีกฎหมายรองรับ การกระทำนั้นอาจเป็นอุบัติเหตุ (Accident) หรือเหตุการณ์ (Incident) จากความประมาทเลินเล่อหรือไม่ก็ได้ และผลของการกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายและต้องชดเชยค่าเสียหายแก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายนั้น ซึ่งถือเป็นการสูญเสียทางการเงินของผู้เอาประกันภัย²⁵

จะเห็นได้ว่าจากแนวคิดเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพข้างต้น ผู้ประกอบวิชาชีพต้องตกอยู่ในความเสี่ยงตลอดเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่

²⁵ นิยุทท์ เนติฤทธิ. (2550). เล่มเดิม. หน้า 10.

นอกจากนี้ สิ่งที่กระตุ้นให้มีผลิตภัณฑ์การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ มาจากคำตัดสินในคดีระหว่าง Donoghue V. Stevenson ในปี 1932 และคดีระหว่าง Hedley Byrne & Co. Ltd V. Heller & Partner Ltd ในปี 1945

คดีระหว่าง Donoghue V. Stevenson ได้ให้ความหมายของ “Professional” หรือ “ผู้ประกอบวิชาชีพ” ว่าผู้ประกอบวิชาชีพต้องรับผิดชอบต่อลูกค้าที่ได้รับผลกระทบจากการให้บริการทางวิชาชีพถ้าปรากฏว่าผู้ประกอบวิชาชีพ

1. มีหน้าที่ใช้ความระมัดระวัง เอาใจใส่เยี่ยงบุคคลที่ประกอบวิชาชีพ
2. ได้กระทำการฝ่าฝืนหรือละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าว
3. มีบุคคลได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบทางกายภาพเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และผู้ที่ละเลยหรือทำผิดหน้าที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพ²⁶

ตัวอย่างคดีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม (Architects) คือ คดี Begot V. Stevens & Co. Ltd (1996)²⁷ และตั้งแต่กลางปี 1970 เป็นต้นมา ความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพก็ได้รับการขยายขอบเขตออกไป โดยศาลได้ตัดสินให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องรับผิดทั้งทางในสัญญาและละเมิดต่อลูกค้าของเขาในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพฝ่าฝืนหน้าที่ (Breach Of Duty) นอกจากความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพต่อลูกค้าของเขาดังกล่าวมาแล้วนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพอาจต้องรับผิดทางละเมิดต่อบุคคลที่สามด้วยในกรณีที่การละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลที่สาม ดังจะเห็นได้จากความรับผิดของทนายความต่อบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ตัวความของเขา²⁸ และความรับผิดของสถาปนิกต่อบุคคลที่สาม นอกจากลูกค้าของเขา เช่น เจ้าของอาคารในภายหลัง (Subsequent Owners) และผู้ใช้อาคาร ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต่างก็มีผลประโยชน์ร่วมกับลูกค้าของเขาในการที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้อาคาร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความปลอดภัยของพวกเขาขึ้นอยู่กับความชำนาญและความระมัดระวังของสถาปนิก ดังนั้น คดีส่วนมากจึงได้รับการตัดสินว่าสถาปนิกต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม²⁹ ทั้งนี้มาจากหลักเกณฑ์ที่ว่าบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวัง (Duty Of

²⁶ วจนัพล ศรชัย. (2550). เล่มเดิม. หน้า 10.

²⁷ 1.Q.B.197.

²⁸ Rupert M. Jackson and John L. Powell. *Professional Negligence*. p.13.

²⁹ Ibid.

Care)³⁰ ต่อทุกคนผู้ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะได้รับผลกระทบจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของเขา³¹ ในระบบกฎหมายจารีตประเพณี แนวความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดในการประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ตั้งอยู่บนเกณฑ์ของความผิดในความประมาทเลินเล่อ ถือว่าการประกอบวิชาชีพทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพ “มีหน้าที่” ที่จะต้องใช้ความระมัดระวัง แม้ผู้ประกอบวิชาชีพจะมีข้อผูกพันตามสัญญาหรือไม่ก็ตาม ความรับผิดชอบทางละเมิดก็ยังคงมีอยู่โดยทุกกรณีหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ หลักพื้นฐานแห่งความรับผิด (Base of liability) ของผู้ประกอบวิชาชีพในการประกอบวิชาชีพ โดยประมาทเลินเล่อ (Professional Negligence) นั้นอยู่บนพื้นฐานแนวความคิดที่ว่า การกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังก่อให้เกิดความรับผิดได้ก็ต่อเมื่อผู้ประกอบวิชาชีพเป็นผู้ผิด (Violation of a duty of care gives rise to liability only if the Professional Acted with fault)

2.5 ประเภทของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

ในเรื่องนี้ควรทราบความหมายของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพเสียก่อนว่ามีความหมายอย่างไร โดยตำราทางวิชาการรวมถึงพจนานุกรมกฎหมายประกันภัยได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พจนานุกรมกฎหมายประกันภัย (Dictionary of Insurance Law) ได้ให้ความหมายของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพหมายถึง การประกันภัยประเภทหนึ่งที่มีผลกระทบกับบุคคลหลายประเภท อาทิเช่น นายความ นักบัญชี นายหน้า สถาปนิก จากการเรียกร้องให้รับผิดชอบในการชำระค่าเสียหายให้แก่ลูกค้าจากความประมาทเลินเล่อในการทำงานตามหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพ³²

ตำราทางกฎหมายประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Indemnity Insurance Law) ได้ให้ความหมายของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพหมายถึง สัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้เอาประกันภัยที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพและผู้รับประกันภัย โดยที่

³⁰ หลัก Duty of Care คือ หลักการใช้ความระมัดระวังในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยของแพทย์ในกฎหมายระบบ Common Law โดยถือว่าหากแพทย์มิได้มีความระมัดระวังในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยในระดับแพทย์วิญญูชนแล้วย่อมต้องรับผิดชอบฐานะกระทำโดยประมาทเลินเล่อต่อผู้ป่วย

³¹ Rupert M. Jackson and John L. Powell. Op.cit. p. 13.

³² Professional Indemnity Insurance. A type of insurance effected by various person e.g. solicitors, accountants, brokers, architects, against their liability to pay damages to their clients by reason of negligence in the performance of their professional duty.

ผู้รับประกันภัยสัญญาว่าจะชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพจากการถูกร้องเรียนเช่นนั้น จากลูกค้า หรือบุคคลที่สามซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการให้บริการของผู้ประกอบการวิชาชีพ การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการประกันภัยเพื่อบุคคลที่สาม³³

ตามความเห็นของศาสตราจารย์พิเศษจรัส เหมะจาร์ เห็นว่าการประกันภัยค้ำจุนมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประกันภัยเป็นทรัพย์สินเหมือนอย่างประกันวินาศภัยแบบอื่น หากแต่การประกันภัยค้ำจุนเป็นการประกันภัยสำหรับความรับผิดของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อบุคคลอื่น ซึ่งความจริงน่าจะเรียกชื่อการประกันภัยแบบนี้ว่า การประกันภัยสำหรับความรับผิด จะเข้าใจได้ง่ายกว่าที่เรียกว่าประกันภัยค้ำจุน ทั้งนี้ ศาสตราจารย์พิเศษจรัส เหมะจาร์ ได้ให้ความหมายของการประกันภัยค้ำจุนหรือการประกันภัยความรับผิด ไว้คือ สัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความวินาศภัยที่เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกและวินาศภัยนั้นผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ³⁴

การประกันภัยค้ำจุนหรือการประกันภัยความรับผิด ตามความเห็นของรองศาสตราจารย์ สรพล สุขทรศนีย์ คือ การที่ผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้เสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ³⁵

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการประกันภัยความรับผิด ถือเป็นการประกันวินาศภัยอย่างหนึ่งซึ่งประเภทของการประกันวินาศภัยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทหลัก ดังนี้

ประเภทที่ 1. การประกันภัยเกี่ยวกับบุคคล สามารถแบ่งออกเป็น การประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคล (Personal Accident Insurance) การประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางสำหรับบุคคลและกลุ่มทั่วไป (Travel Accident Insurance) การประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคลสำหรับผู้โดยสารเรือโดยสารรับจ้าง (Boat Carrier) การประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางสำหรับธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (Travel Accident Insurance for Tour operators and guides) และการประกันสุขภาพ (Health Insurance)

³³ A Profession Indemnity Insurance Policy is a contract between the insured professional and the insurer in which the insurer promises to indemnify the Professional against claims against it by clients or person affected by the professional's activity

³⁴ จรัส เหมะจาร์. (2530). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะประกันภัย. หน้า 146-147.

³⁵ สรพล สุขทรศนีย์. (2533). คำอธิบายกฎหมายลักษณะประกันภัย : ศึกษาแบบเรียงมาตรา. หน้า 106.

ประเภทที่ 2. การประกันภัยเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้อีก 4 ประเภท คือ การประกันอัคคีภัย (Fire Insurance) การประกันภัยสำหรับการขนส่งสินค้า (Marine Risks Insurance) การประกันภัยรถยนต์ (Motor Insurance) การประกันภัยเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Insurance)

ประเภทที่ 3. การประกันภัยเกี่ยวกับความรับผิดตามกฎหมาย (Liability Insurance) เป็นการประกันภัยที่เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย ที่เกิดจากการประมาทเลินเล่อของผู้เอาประกันภัย บุคคลในครอบครัว หรือลูกจ้างของผู้เอาประกันภัยที่ทำให้บุคคลอื่นเสียชีวิต ได้รับความเจ็บ เจ็บป่วย หรือทรัพย์สินเสียหาย เช่น เจ้าของอาคารห้างสรรพสินค้าต้องรับผิดชอบอาคารเกิดไฟไหม้ จนเป็นเหตุให้ลูกค้าเสียชีวิต นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้าง ถ้าขณะที่ลูกจ้างทำงานให้แก่ นายจ้าง แล้วทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น บิดา มารดา ต้องรับผิดชอบจากการกระทำของบุตรที่เป็นผู้เยาว์ เจ้าของสัตว์ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสัตว์ของตน ไปกัดผู้อื่น เป็นต้น

ดังนั้น จึงสามารถแบ่งประเภทการประกันภัยเกี่ยวกับความรับผิดตามกฎหมายได้ ดังนี้

- 1) การประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอก (Public Liability Insurance)
- 2) การประกันภัยความรับผิดจากผลิตภัณฑ์ (Product Liability Insurance)
- 3) การประกันภัยความรับผิดจากการประกอบวิชาชีพ (Professional Liability Insurance)
- 4) การประกันภัยเงินทดแทนคนงาน (Worker's Compensation Insurance)
- 5) การประกันภัยความรับผิดของนายจ้าง (Employer's Liability Insurance)
- 6) การประกันภัยความรับผิดของกรรมการและเจ้าหน้าที่ (Directors and Officers Liability Insurance)
- 7) การประกันภัยอัยสภาพ (Bail Bond Insurance)³⁶

ในเรื่องของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Liability) นั้นให้ความคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ จักษุแพทย์ ศัลยแพทย์ เกษษกร วิศวกร สถาปนิก ผู้สอบบัญชีและทนายความ ซึ่งเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมในหลักสูตรวิชาชีพมาแล้ว ในกรณีที่ก่อให้เกิด ความเสียหายต่อวิชาชีพ ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอกซึ่งเกี่ยวเนื่อง โดยตรงกับการ ประกอบวิชาชีพของตน เป็นการประกันภัยอุบัติเหตุของผู้ใช้วิชาชีพในขณะที่ปฏิบัติงานอาชีพของ บุคคลต่างๆ การประกันภัยประเภทนี้แบ่งออกได้ดังนี้

³⁶ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการประกันภัย ประจำปี 2548-2550. (2548). *คู่มือวิชาการประกันภัย*. หน้า 61-71.

1) ความรับผิดชอบของแพทย์ ศัลยแพทย์ และทันตแพทย์ต่อคนไข้ ธรรมเนียมลักษณะนี้ให้ความคุ้มครองแก่แพทย์ ศัลยแพทย์ และทันตแพทย์ ซึ่งรวมทั้งพยาบาลและผู้ช่วยแพทย์ที่ทำตามคำสั่งแพทย์ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่คนไข้ เนื่องมาจากความบกพร่องพลั้งพลาดไม่ว่าการปฏิบัติจะอยู่ต่อหน้าแพทย์หรือไม่ก็ตาม รวมทั้งความเสียหายที่ทำให้คนไข้ต้องสูญเสียรายได้ด้วย ผู้รับประกันจะเป็นผู้รับผิดชอบในการใช้ค่าสินไหมทดแทน

ข้อยกเว้น ผู้รับประกันจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น เนื่องจากการกระทำของแพทย์ พยาบาล หรือผู้ช่วยแพทย์ที่กระทำตามคำสั่งของแพทย์ เมื่อเมาสุราหรือขณะที่ดึกยาเสพติด

2) ความรับผิดชอบของเภสัชกรต่อผู้ซื้อยา ธรรมเนียมลักษณะนี้ให้ความคุ้มครองแก่เภสัชกรเมื่อผู้ซื้อยาได้รับความเสียหาย เนื่องจากรับประทานยาที่ผสมผิดสัดส่วน หรือรับประทานยาที่ผู้ขายหยิบให้ผิดประเภท ไม่ว่าจะการเสียหายจะเกิดขึ้นทันทีหรือภายหลังจากใช้ยานั้นติดต่อกันเนื่องมาเป็นระยะเวลานานก็ตาม และการเสียหายนี้ต้องเกิดขึ้นในระหว่างสัญญาผลบังคับใช้ ซึ่งผู้รับประกันก็รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้

ข้อยกเว้น ผู้รับประกันจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายเนื่องจากการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายขายยา

3) ความรับผิดชอบของโรงพยาบาลต่อคนไข้ ธรรมเนียมลักษณะนี้ให้ความคุ้มครองโรงพยาบาลในการดูแลรักษาคนไข้รวมถึงการให้อาหาร อันเนื่องมาจากความประมาทเลินเล่อของแพทย์ พยาบาล หรือคนงานประจำโรงพยาบาลหรือคลินิก ไม่ว่าจะความเสียหายนั้นจะเกิดภายในหรือภายนอกโรงพยาบาลก็ตาม ผู้รับประกันก็จะรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้

ข้อยกเว้น ผู้รับประกันจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายเนื่องจากการกระทำที่เป็นอาชญากรรม

4) ความรับผิดชอบของจักษุแพทย์ต่อคนไข้ ธรรมเนียมลักษณะนี้ให้ความคุ้มครองความบกพร่อง ประมาทเลินเล่อ ในการปฏิบัติหน้าที่ของจักษุแพทย์เท่านั้น ไม่รวมการกระทำของลูกจ้าง

5) ความรับผิดชอบของร้านเสริมสวยต่อลูกค้า ธรรมเนียมลักษณะนี้ให้ความรับผิดชอบในความประมาทเลินเล่อของร้านเสริมสวยหรือความเสียหายบาดเจ็บที่เกิดแก่ลูกค้าในการใช้ยาหรือบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ซื้อจากร้านเสริมสวย

ข้อยกเว้น ผู้รับประกันจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายเนื่องจากการตกแต่งอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย

6) ความรับผิดชอบของผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีต่อผู้ว่าจ้าง กรมธรรม์ลักษณะนี้ให้ความคุ้มครองในความประมาทเลินเล่อของผู้ทำหรือสอบบัญชี ในการก่อให้เกิดการเสียหายแก่ผู้ว่าจ้าง
ช้อยกเว้น ผู้รับประกันภัยจะไม่รับผิดชอบต่อการกระทำของผู้ทำหรือสอบบัญชีที่ส่อเจตนาทุจริตหรือฉ้อโกง³⁷

2.6 ระบบและความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในหัวข้อนี้จะได้ทำการศึกษาถึงรายละเอียดของระบบของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพว่าเป็นอย่างไรบ้าง รวมถึงความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพที่มีการทำในปัจจุบันว่ารายละเอียดของความคุ้มครองเป็นอย่างไรบ้าง โดยจะได้กล่าวโดยลำดับต่อไปนี้

2.6.1 ระบบของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

จากการศึกษาพบว่าระบบของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพมี 2 ระบบ คือระบบสมัครใจ (Voluntary) และระบบบังคับ (Compulsory) ในการพิจารณาว่าจะนำระบบใดมาใช้เพื่อให้ความคุ้มครองกับผู้เสียหายนั้น จะต้องพิจารณาว่าระบบการประกันแบบใดจะเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมและยังประโยชน์ให้แก่ผู้เสียหายมากที่สุด และในขณะเดียวกันจะต้องไม่เป็นภาระของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมากเกินไปจนความจำเป็นด้วย

(1) การประกันภัยในระบบสมัครใจ (Voluntary)

การประกันภัยในระบบสมัครใจ คือ สัญญาที่ผู้เอาประกันมีความสมัครใจในการเข้าทำสัญญา โดยการที่ผู้เอาประกันตกลงโอนความเสี่ยงภัยในความรับผิดตามกฎหมายของตนไปให้ผู้รับประกันภัยโดยผู้เอาประกันและผู้รับประกันภัยตกลงรับโอนความเสี่ยงภัยในความรับผิดตามกฎหมายนั้นไว้ หากเกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกเนื่องจากความรับผิดของผู้เอาประกันแล้ว ผู้รับประกันภัยจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกในนามของผู้เอาประกันภัย ในการประกันภัยที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เอาประกันภัยจริงๆ นั้น มีน้อยมาก ดังนั้นการประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในระบบสมัครใจอาจเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก เนื่องจากการประกันภัยคือแผนการเฉลี่ยร่วมกัน (Co-operative risk sharing plan) ซึ่งเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของการประกันภัย เพราะหากมีภัยเกิดขึ้น ความสูญเสียมีเท่าใดจะเฉลี่ยไปในระหว่างผู้เสี่ยงภัยนั่นเอง ในกรณีของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่มีจำนวนไม่มาก ปัจจุบันผู้ได้รับ

³⁷ สุธรรม พงศ์สารานู และคณะ. (2539). *หลักการประกันวินาศภัย*. หน้า 242-243.

ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีอยู่จำนวน 16,947 คน³⁸ ความสูญเสียที่เฉลี่ยกัน
ไปนี้จะแสดงในรูปของเบี้ยประกันภัย (Premium) หากการประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพ
สถาปัตยกรรมควบคุมมีจำนวนผู้เอาประกันภัยน้อยกรณีจึงไม่เป็นไปตามกฎของสิ่งจำนวนมาก
(The Law of Law number) ตามหลักการกระจายเสี่ยงภัยในระบบประกันภัยนี้จะดำเนินไปได้ยาก
เนื่องจากมีผู้ทำประกันภัยน้อย

ปัจจุบันบริษัท ประกันภัยที่จำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบ
วิชาชีพมีอยู่ทั้งหมด 9 บริษัท คือ บริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน) บริษัท กิวิบีประกันภัย
(ประเทศไทย) จำกัด บริษัท เทเวศประกันภัย จำกัด (มหาชน) บริษัท นำสินประกันภัย จำกัด
(มหาชน) บริษัท ไพบูลย์ประกันภัย จำกัด บริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด บริษัท วิริยะประกันภัย
จำกัด บริษัท อากเนย์ประกันภัย (2000) จำกัดและบริษัท เอช อินชัวร์นส์ จำกัด โดยอัตราเบี้ย
ประกันภัยอยู่ระหว่าง 0.01-10% หรือ 10-10,000 บาทต่อจำนวนเงินจำกัดความรับผิด 100,000 บาท
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาขาวิชาชีพ ประสบการณ์ของผู้เอาประกันภัย³⁹

(2) การประกันภัยในระบบบังคับ (Compulsory)

เนื่องจากการกระทำของบุคคลบางประเภทอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต
ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลอื่น ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหาย
โดยตรงแล้วยังอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมส่วนรวมทางอ้อมอีกด้วย
ยกตัวอย่างเช่น ความรับผิดที่เกิดจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ นอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต
ร่างกายและทรัพย์สินของคู่กรณีแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ประสบภัยด้วย เพื่อ
หลักประกันความมั่นคงแก่ประชาชน รัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามาควบคุมสวัสดิการทางสังคมโดยมีการ
ตรากฎหมายออกมาใช้บังคับ โดยจัดให้มีมาตรการเยียวยาความเสียหายที่รวดเร็วและทันทั่วถึง
โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักในการพิสูจน์ความเสียหายตามขั้นตอนของกฎหมายที่ต้องใช้ระยะเวลาใน
การดำเนินคดี ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ไม่ทันต่อการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันประเทศไทย มีกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดทำประกันภัย
ในระบบบังคับ ยกตัวอย่างเช่น

1) การประกันภัยรถยนต์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535⁴⁰
เรียกสั้นๆว่า “การประกันภัย พ.ร.บ.”⁴¹ ที่กำหนดให้บุคคลที่เป็นเจ้าของรถทุกคันต้องทำประกันภัย

³⁸ สุรัตน์ พุ่มผล. หัวหน้าฝ่ายทะเบียนประวัติและใบอนุญาต สถาสถาปนิก. สัมภาษณ์ 23 กุมภาพันธ์
2555.

³⁹ <http://www.oic.or.th> สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2555

⁴⁰ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535.

สำหรับความเสียหายต่อบุคคลที่สามอันเกิดจากรถ เพื่อให้ความคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนทุกคน ซึ่งได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยเพราะเหตุประสพภัยจากรถให้ได้รับการแก้ไขเยียวยา โดยให้ได้รับค่าเสียหายเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลในกรณีที่ได้รับอันตรายแก่กายหรืออนามัยหรือให้ได้รับเงินช่วยเหลือเป็นค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการศพในกรณีเสียชีวิตโดยเร็วที่สุด หลังจากที่ได้รับความบาดเจ็บจากรถโดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ความรับผิด เพื่อเป็นหลักประกันให้กับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลทุกแห่งว่าจะได้รับค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลอย่างแน่นอนและรวดเร็วเมื่อได้รับผู้ประสพภัยจากรถเข้ารับรักษาตัว และเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ธุรกิจประกันภัยเข้ามามีส่วนร่วมในการแบ่งเบาภาระค่าเสียหาย ทั้งนี้เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสพภัยและครอบครัว ทั้งยังจะต้องใช้เป็นหลักฐานในการต่อทะเบียนรถ มิฉะนั้นจะมีโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท ถ้าเจ้าของรถคันใดไม่จัดทำประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสพภัยจากรถ กรมการขนส่งทางบกจะไม่รับจดทะเบียนหรือต่อทะเบียนให้

2) การประกันภัยความเสียหายจากอาคารตามกฎหมายกำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก พ.ศ.2548⁴² ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 เป็นการประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอกที่บังคับให้เอกชนที่เป็นเจ้าของอาคาร ผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการในอาคารตามประเภทที่กำหนด เช่น อาคารสูงตั้งแต่ 23 เมตรขึ้นไป อาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 10,000 ตารางเมตรขึ้นไป อาคารชุมนุมคนที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 1,000 ตารางเมตรขึ้นไปหรือชุมนุมคนตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป เช่น คอนโดมิเนียม หอประชุม ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น โรงแรม โรงมหรสพ โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยการโรงแรม สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่สูงจากพื้นดินตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ตั้งแต่ 50 เมตรขึ้นไป หรือป้ายที่ติดหรือตั้งบนหลังคาหรือคานฟ้าของอาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 25 ตารางเมตรขึ้นไป ต้องทำประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก

⁴¹ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการประกันภัย ประจำปี 2548-2550. เล่มเดิม. หน้า 65.

⁴² กฎกระทรวงกำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก พ.ศ. 2548.

3) การประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายที่เกิดจากความบกพร่องของผู้ตรวจสอบอาคาร ตามกฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบ หลักเกณฑ์การขอขึ้นทะเบียน และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบ และหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ.2548⁴³ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 8 (13) (14) และ (15) และมาตรา 32 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 กฎกระทรวงฉบับดังกล่าว บังคับให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบอาคารจะต้องจัดส่งสัญญาประกันภัยและค่าธรรมเนียมประกันภัยให้แก่คณะกรรมการควบคุมอาคาร โดยจะต้องเป็นการประกันภัยความรับผิดที่เกิดจากความบกพร่องของผู้ขอขึ้นทะเบียนในการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการตรวจสอบตามกฎหมายในฐานะผู้ตรวจสอบ โดยจะต้องมีจำนวนเงินคุ้มครองไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทต่อครั้ง และไม่น้อยกว่าสองล้านบาทต่อปีและมีระยะเวลาคุ้มครองไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งหากสัญญาประกันภัยได้ลี้ภัยคุ้มครองลงไม่ว่าด้วยเหตุใดแล้ว กรณีเป็นเหตุให้คณะกรรมการควบคุมอาคารมีอำนาจสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบอาคารได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคง แข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการสถาปัตยกรรม

4) การประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 มาตรา 11 (1) ได้กำหนดให้นิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการให้บริการด้านการสอบบัญชีหรือด้านการทำบัญชีหรือให้บริการวิชาชีพบัญชีด้านอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ต้องจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชีและนิติบุคคลนั้นต้องจัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลที่สาม ทั้งนี้ ตามประเภท จำนวน หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

นอกจากนี้ในต่างประเทศก็มีการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพในระบบบังคับเช่นกัน คือ ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย บังคับสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทนายความและนายหน้าประกันภัย (Professional Indemnity for Lawyer and Insurance Broker)⁴⁴

⁴³ กฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบ หลักเกณฑ์การขอขึ้นทะเบียนและการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบ และหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ.2548.

⁴⁴ อรรถพล พิบูลชนพัฒนา. (2546,พฤษภาคม). “ธุรกิจประกันภัยเอเชียในปี 2545.” *วารสารประกันภัย*, ปีที่ 28, ฉบับที่ 110. หน้า 36-42.

2.6.2 ความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ
ความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพตามที่ปรากฏ ใน
ปัจจุบันมีลักษณะและรายละเอียดของการคุ้มครองดังต่อไปนี้

(1) ขอบเขตของความคุ้มครอง

โดยทั่วไปกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ จะชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนเพื่อผู้เอาประกันภัยตามจำนวนความรับผิดตามกฎหมายที่ผู้เอาประกันภัยจะต้อง จ่ายค่า
ทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกใดๆ สำหรับ 2 กรณี คือ

1) ความสูญเสียทางการเงินใดๆ ที่เกิดจากข้อผิดพลาดในการทำงานหรือให้บริการทาง
วิชาชีพ

2) ความบาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยต่อร่างกายและความเสียหายต่อทรัพย์สินซึ่งเกิดจากการ
ดำเนินงานในวิชาชีพ

ความบาดเจ็บต่อร่างกายหรือทรัพย์สินที่เสียหายดังกล่าวนี้ จะต้องมิสาเหตุจากความ
ผิดพลาดซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ดำเนินการภายใต้ขอบเขตการประกอบวิชาชีพของตน

นอกเหนือจากค่าสินไหมทดแทนซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องชดใช้ให้แก่บุคคลภายนอกแล้ว
กรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพยังให้ความคุ้มครองถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆ ใน
การต่อสู้คดีของผู้เอาประกันภัย ซึ่งผู้รับประกันภัยได้ให้ความยินยอมในการต่อสู้ คดีนั้นๆ

(2) เงื่อนไขบังคับของความคุ้มครอง

ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสามารถ
แบ่งได้เป็น 3 ช่วงเวลา คือ

- 1) ณ เวลาที่เกิดความผิดพลาดขึ้นในการประกอบวิชาชีพ
- 2) ณ เวลาที่เกิดความสูญเสีย หรือความเสียหายที่เกิดจากข้อผิดพลาด
- 3) ณ เวลาที่เกิดการเรียกร้องค่าเสียหายจากสาเหตุดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า ช่วงระยะเวลาระหว่างการเกิดข้อผิดพลาดขึ้นจนถึงเกิดความเสียหายที่
เรียกร้องภายใต้การประกันภัยอาจใช้เวลานานมากเป็นปีๆ กรมธรรม์ประกันภัยที่คุ้มครองความ
เสียหาย อาจจะต้องใช้เวลานานในการจัดการค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่ระยะเวลาเอาประกันภัย
มีระยะเวลายาว เช่น 1-5 ปี อาจเกิดกรณีที่ระยะเวลาการคุ้มครองตามกรมธรรม์สิ้นสุดลงก่อนที่จะทำ
การเรียกร้องค่าเสียหายได้ ดังนั้น จึงมีการพัฒนากฎกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบ
วิชาชีพให้มีลักษณะเป็น “Claim Made Basis” เพื่อลดปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในกรณีที่มีความ
เสียหายเกิดขึ้นแต่ยังไม่ได้มีการแจ้งเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัย

กรรมธรรม์ในลักษณะ “Claim Made Basis” จะให้ความคุ้มครองแบบย้อนหลัง เมื่อมีการทำประกันภัยประเภทนี้ โดยจะคุ้มครองถึงเหตุหรือข้อผิดพลาดของผู้เอาประกันภัยอันเป็นที่มาของการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นก่อนระยะเวลาตามกรรมธรรม์ แต่ได้มาเกิดการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายในระยะเวลาการคุ้มครองตามกรรมธรรม์หรืออีกนัยหนึ่งกรรมธรรม์แบบ “Claim Made Basis” จะให้ความคุ้มครองก็ต่อเมื่อได้มีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายในระยะเวลาที่เอาประกันภัยแม้ว่าข้อผิดพลาดจะเกิดขึ้นก่อนระยะเวลาการประกันภัยก็ตาม แต่ในกรณีที่เกิดเหตุแห่งการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาแห่งความคุ้มครองตามกรรมธรรม์ แต่มิได้มีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายในระยะเวลาดังกล่าว กรณีเช่นนี้ จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามกรรมธรรม์ประกันภัย ตัวอย่างเช่น หนายความพล่อยให้คดีของลูกความหมดอายุความและเป็นเหตุให้ลูกความเกิดความเสียหาย หนายความผู้นี้จะได้รับความคุ้มครองตามกรรมธรรม์เฉพาะเมื่อลูกความได้เรียกร้องค่าเสียหายในระหว่างเวลาคุ้มครองของกรรมธรรม์ โดยไม่ต้องคำนึงว่าข้อผิดพลาดของหนายความจะได้ประมาทเลินเล่อภายในระยะเวลาของการคุ้มครองตามกรรมธรรม์ประกันภัยหรือไม่

อย่างไรก็ตาม หากเกิดสถานการณ์ซึ่งผู้เอาประกันภัยคาดหมายได้ว่า จะเกิดข้อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนขึ้นได้ และได้แจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบเป็นลายลักษณ์อักษรตามเงื่อนไขของกรรมธรรม์แล้ว ให้ถือว่าการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนซึ่งอาจเกิดขึ้นภายหลังระยะเวลาประกันภัยนั้นได้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาประกันภัยนั้น

กล่าวโดยสรุป คือ กรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพแบบ “Claim Made Basis” จะให้ความคุ้มครองดังนี้

“กรรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองข้อเรียกร้องของผู้เสียหายตามกฎหมาย ซึ่งเกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้เอาประกันภัยที่เกิดขึ้นภายในระยะเวลาการประกันภัยหรือ ณ เวลาใดก่อนระยะเวลาการประกันภัย เว้นแต่จะมีเงื่อนไขบังคับระยะเวลาการย้อนหลังของเหตุการณ์”⁴⁵

(3) จำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบตามกรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ

กรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยทั่วไปจะกำหนดจำนวนเงินที่จะชดใช้ภายใต้กรรมธรรม์ประกันภัยเป็นจำนวนเงินที่จำกัดความรับผิดชอบสูงสุดสำหรับการชดใช้ภายใต้เหตุการณ์เรียกร้องหนึ่งครั้ง และอาจจะมีจำนวนเงินจำกัดสูงสุดสำหรับการเรียกร้องทุกรายรวมกันภายในระยะเวลาการประกันภัย (Aggregate Limit) นอกจากจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบที่

⁴⁵ ทศนิยัวรรณ ศิริจันทร์แสง. มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบ

ได้รับการชดใช้แล้ว ความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยประเภทนี้ยังให้ความคุ้มครองเพิ่มขึ้นถึงค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมในการต่อสู้คดี หรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตกลงเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

โดยทั่วไป ขนาดของจำนวนเงินจำกัดความรับผิดจะเป็นข้อตกลงระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย แต่ในบางประเทศสมาคมวิชาชีพได้แนะนำหรือกำหนดแนวทางให้ผู้ประกอบวิชาชีพทำประกันภัยความรับผิด โดยมีจำนวนเงินจำกัดความรับผิดสูงสุดตามสภาพการณ์ของประเทศนั้นๆ

(4) อาณาเขตของความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

โดยปกติแล้วผู้ประกอบวิชาชีพต้องการให้ความคุ้มครองการประกันภัยครอบคลุมตลอดอาณาเขตที่ตนประกอบอาชีพอยู่ เช่น สำนักงานของผู้เอาประกันภัย คลินิก หรือสถานพยาบาลที่ให้บริการ ดังนั้น อาณาเขตความคุ้มครองตามที่ปรากฏในกรมธรรม์ประกันภัยจะกำหนดให้ครอบคลุมถึงสถานที่ดังกล่าว ข้อพิจารณาอีกประการหนึ่ง คือ อาณาเขตของศาลและกฎหมายที่ใช้บังคับกับผู้เอาประกันภัย ซึ่งก็คือ อาณาเขตศาลและกฎหมายของประเทศที่สถานประกอบการของผู้เอาประกันภัยตั้งอยู่ อย่างไรก็ตาม ผู้เอาประกันภัยอาจจะขอให้มีความคุ้มครองขยายออกไปถึงนอกประเทศของตนและให้รวมถึงประเทศอื่นซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ไปทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การทำงาน โครงการก่อสร้างข้ามชาติ ซึ่งผู้รับประกันภัยเองจะต้องทำความเข้าใจถึงกฎหมายและวิธีปฏิบัติทางกฎหมายในประเทศอื่นซึ่งได้ขยายความคุ้มครองไปถึง

(5) ข้อยกเว้นของความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

สำหรับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทุกประเภทจะมีเงื่อนไขข้อยกเว้นที่สำคัญและเหมือนกันประการหนึ่ง คือ การที่ผู้เอาประกันภัยละเมิดต่อวิชาชีพของตน โดยมีได้ทำตามหน้าที่รับผิดชอบตามวิชาชีพโดยเจตนา การกระทำเช่นนี้จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ สำหรับข้อยกเว้นอื่นๆ จะแตกต่างกันไปตามลักษณะของวิชาชีพนั้นๆ ตัวอย่างเช่น

สถาปนิกและวิศวกรที่ปรึกษา หากมีส่วนร่วมในการทำงานก่อสร้างหรือ เครื่องจักรโดยตรงหรืองานที่ดำเนินการโดยบริษัทในเครือของตนก็ดี กรมธรรม์จะยกเว้นไม่คุ้มครองเฉพาะงานที่ดำเนินการโดยบริษัทในเครือ เนื่องจากผู้รับประกันภัยไม่สามารถแยกความเสียหายได้ว่าเกิดจากข้อผิดพลาดของแบบหรือเป็นข้อผิดพลาดจากการดำเนินการตามโครงการ นอกจากนี้ยังมีข้อยกเว้นของกรมธรรม์ซึ่งไม่คุ้มครองถึงความผิดพลาดจากการประเมินราคาโครงการ หรือการไม่สามารถทำงานให้เสร็จตามเวลากำหนด

ทนทานและผู้ตรวจสอบบัญชี ข้อยกเว้นของวิชาชีพทั้ง 2 วิชาชีพนี้โดยเฉพาะ คือ การหมิ่นประมาทหรือการทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงต่อลูกค้าหรือลูกค้าของตน นอกจากนี้ ธรรมเนียมประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทั้ง 2 วิชาชีพนี้ ยังยกเว้นความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตโดยผู้เอาประกันภัยหรือลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย

แพทย์และสถานพยาบาล ข้อยกเว้นสำหรับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพนี้ ได้แก่ การกระทำที่เป็นอาชญากรรมหรือละเมิดต่อกฎหมายใดๆ การประกอบหน้าที่ในวิชาชีพขณะที่มีอาการเมาสุราหรือยา เฉพาะกรณีทันตแพทย์ การให้การรักษาในขณะที่ผู้ป่วยมีอาการอักเสบและมีข้อห้ามทางแพทย์กำหนดไว้ และการรักษาพยาบาลอย่างอื่นที่ไม่ใช่การรักษาอาการเจ็บป่วยของคนไข้ เช่น การทำศัลยกรรมตกแต่ง

(6) การขยายความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

โดยข้อจำกัดทั่วไปและข้อยกเว้นภายใต้ธรรมเนียมประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้เอาประกันภัยอาจจะขอให้ผู้รับประกันภัยพิจารณาขยายความคุ้มครองได้ในกรณีต่อไปนี้

1. การขยายอาณาเขตความคุ้มครอง
2. การขยายขอบเขตของศาล
3. การขยายความคุ้มครองกรณีหมิ่นประมาท
4. การขยายความคุ้มครองกรณีทุจริตโดยลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย
5. การขยายความคุ้มครองการสูญเสียหรือสูญหายของเอกสาร
6. การขยายความคุ้มครอง รวมถึงสำหรับหุ้นส่วนหรือกรรมการบริษัทผู้เอาประกันภัย

ที่ลาออกไปหรือเข้ามาใหม่

(7) เงื่อนไขทั่วไปและความรับผิดชอบส่วนแรกของผู้เอาประกันภัย

ธรรมเนียมประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยทั่วไปจะกำหนด เงื่อนไขต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบทันทีที่เกิดการเรียกร้องค่าเสียหายจากบุคคลภายนอก
2. เงื่อนไขบังคับไม่ให้ผู้เอาประกันภัยดำเนินการเจรจาต่อรองชดเชยค่าเสียหายโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้รับประกันภัยก่อน
3. เงื่อนไขกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยต้องให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเอกสาร หรือหลักฐานอื่นๆ เพื่อให้ผู้รับประกันภัยสามารถใช้ต่อสู้คดีได้ หากเป็นกรณีจำเป็น

ส่วนความรับผิดชอบส่วนแรกของผู้เอาประกันภัยนั้น ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบจำนวนเงินส่วนหนึ่งของค่าสินไหมทดแทนที่ถูกเรียกร้องโดยบุคคลภายนอก เพื่อเป็นเงื่อนไขให้ผู้

เอาประกันภัยใช้ความระมัดระวังในการจัดการกับกรณีการเรียกร้องของบุคคลภายนอกโดยมีส่วนร่วมรักษาผลประโยชน์ของผู้รับประกันภัย และอีกเหตุหนึ่ง ก็คือ เป็นการตัดกรณีค่าสินไหมทดแทนที่มีจำนวนไม่สูง เพื่อไม่ให้ผู้รับประกันภัยต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบมากรายเกินไป และเป็นจำนวนค่าเสียหายที่ผู้เอาประกันภัยสามารถรับผิดชอบเองได้ จำนวนความรับผิดชอบส่วนแรกของผู้เอาประกันภัย จะเป็นเท่าไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประเภทวิชาชีพและรายได้ของผู้เอาประกันภัยเอง ในกรณีทั่วไปแล้ว จำนวนร้อยละ 1 ของรายได้ต่อปีของผู้เอาประกันภัยจะถูกกำหนดให้เป็นความรับผิดชอบส่วนแรกของผู้เอาประกันภัย

(8) การพิจารณารับประกันภัย

ในการพิจารณารับประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ผู้รับประกันภัย ได้ตระหนักถึงสถานะการให้ความคุ้มครองสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ แม้แต่การสูญเสียหรือหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากผู้เอาประกันภัยมีข้อบกพร่องในความรู้ตามคุณสมบัติของประกอบวิชาชีพนั้นหรือการขาดการอบรมที่ดีเพียงพอสำหรับพนักงานลูกจ้างของผู้ประกอบวิชาชีพ หรืออาจจะเกิดจากความประมาทผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในการบริหารสำนักงานของผู้ประกอบวิชาชีพ ขาดการดูแลเอาใจใส่ในการบริหารงานและให้บริการที่ดีพอ องค์กรประกอบต่างๆ ที่กล่าวมานี้ นับเป็นความเสี่ยงภัยของการประกันภัยประเภทนี้ โดยทั่วไปการพิจารณารับประกันภัย ผู้รับประกันภัยจะพิจารณาจากข้อมูลในใบคำขอเอาประกันภัยพร้อมทั้งข้อมูลที่จะสอบถามเพิ่มเติมจากผู้เอาประกันภัยในรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. รายละเอียดคุณสมบัติทางวิชาชีพของผู้เอาประกันภัย
2. ประสบการณ์ในทางวิชาชีพ
3. กิจกรรมที่ผู้ประกอบวิชาชีพดำเนินอยู่ รวมทั้งหากผู้เอาประกันภัยมีกิจกรรมในฐานะผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาชีพนั้น
4. หุ้นส่วนหรือกรรมการที่ร่วมดำเนินธุรกิจ ทั้งรายละเอียดของคุณสมบัติและประสบการณ์
5. จำนวนพนักงานและลูกจ้างภายในสำนักงาน
6. รายได้ต่อปีของผู้เอาประกันภัย
7. ประวัติการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่ผ่านมา
8. ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ เฉพาะวิชาชีพต่างๆ ซึ่งศึกษาได้จากตัวอย่างใบคำขอเอาประกันภัยแต่ละวิชาชีพ⁴⁶

⁴⁶ พิพัฒน์ เทพปฏิพัทธ์ และคณะ. (2537). เอกสารการสอนชุดวิชาการประกันวินาศภัย 2 หน่วยที่ 9-15. หน้า 124-129.

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิด ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศ เปรียบเทียบกับประเทศไทย

แม้ว่าการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพจะเกิดขึ้นภายหลังการประกันภัยประเภทอื่นๆ แต่ปัจจุบันการฟ้องร้องเกี่ยวกับความรับผิดตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น แม้ว่าประเทศไทยในปัจจุบันวิชาชีพสถาปัตยกรรมจะเป็นวิชาชีพที่ยังพบสถิติการฟ้องร้องไม่มากแต่ปัจจุบันการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจการค้าของประเทศไทยรวมถึงของต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวอย่างรวดเร็ว งานด้านวิชาชีพสถาปัตยกรรมจึงเข้ามามีบทบาทในการธุรกิจการค้าก่อสร้าง ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบ การควบคุมงานก่อสร้าง การให้คำปรึกษาในโครงการก่อสร้างต่างๆ ที่มีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้น การทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจึงมีความเสี่ยงและมีความผิดพลาดสูงขึ้นและยังส่งผลกระทบต่อถึงสาธารณะด้วย การฟ้องร้องเกี่ยวกับความรับผิดทางวิชาชีพ มักจะเรียกร้องในจำนวนเงินที่สูงมาก การทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพจึงเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะนำมาใช้กระจายความเสี่ยงที่เกิดขึ้นและสามารถชดเชยให้แก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายได้ทันทั่วถึง ดังนั้น เพื่อให้การประกันภัยความรับผิดสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีประสิทธิภาพทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศว่ามีหลักเกณฑ์และรายละเอียดอย่างไร เพื่อให้สามารถพิจารณาแนวทางการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยที่เหมาะสมต่อไป

3.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศ

เพื่อเป็นการพิเคราะห์กฎหมายของต่างประเทศที่กล่าวถึงการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศ ซึ่งเป็นหลักการของการประกันภัยผู้รับบริการจากการที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกระทำการโดยประมาทเลินเล่อทำให้

ผู้รับบริการได้รับความเสียหายอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากความไม่รู้ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือความผิดพลาดในการให้คำแนะนำ การให้บริการออกแบบ ควบคุมงาน หรือให้คำปรึกษา เป็นต้น

ในหัวข้อนี้ผู้เขียนได้ทำการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมใน 2 ประเทศ คือ ประเทศอังกฤษ และประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี้ ทั้งนี้ ผู้เขียนได้เน้นศึกษาในเนื้อหาของประเทศอังกฤษเนื่องจากเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ใกล้เคียงกับของประเทศไทย โดยจะได้กล่าวเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1.1 มาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษ

แม้ประเทศอังกฤษมีระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งยึดถือคำพิพากษาของศาลเป็นหลักมากกว่าตัวบทกฎหมายก็ตาม แต่ในการควบคุม กำกับ ดูแลผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของประเทศอังกฤษนั้น ได้มีการตราพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 (Architect Act 1997)¹ ขึ้น ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภคควบคู่ไปกับการรักษาเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยมีคณะกรรมการซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 ทำหน้าที่กำกับ ดูแลและควบคุมการประกอบวิชาชีพ ด้วยการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆขึ้นในรูปของประมวลข้อบังคับต่างๆ (Code) เช่น ประมวลจริยธรรม (Code of Conduct) เป็นต้น

ก่อนที่จะได้ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษว่าเป็นอย่างไรนั้น ควรจะได้ทำการศึกษาลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษเสียก่อน คือ

3.1.1.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 มาตรา 4 กำหนดให้คณะกรรมการจดทะเบียนสถาปนิก (Architects Registration Board: ARB) เป็นองค์กรเดียวในประเทศอังกฤษที่มีหน้าที่รับจดทะเบียนและรับรองคุณสมบัติ ตลอดจนมีหน้าที่ในการกำหนดคุณสมบัติและประสบการณ์การประกอบวิชาชีพของผู้ซึ่งประสงค์ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษ นอกจากนี้ตามมาตรา 4 (1) (b) คณะกรรมการจดทะเบียนสถาปนิก (ARB) ยังมีหน้าที่ในการรับรองผู้ขอขึ้นทะเบียนที่ไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด แต่เป็นผู้ที่มีความสามารถได้มาตรฐานตามความเห็นของคณะกรรมการเทียบเท่ากับผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันที่ได้รับการ

¹ Architect Act 1997.

รับรองก็ได้ โดยมาตรา 4 (2) บัญญัติให้คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ที่ยื่นทะเบียนตามมาตรา 4 (1) (b) นั้นจะต้องเข้ารับการทดสอบทางสถาปัตยกรรมก็ได้

อนึ่ง สถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการสถาปนิก (ARB) ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 ได้แก่²

- 1) The Robert Gordon University, Aberdeen
- 2) Scott Sutherland School
- 3) University of Bath Department of Architecture and Civil Engineering
- 4) Queen's University Belfast School of Architecture
- 5) University of Ulster School of Architecture
- 6) Birmingham City University Birmingham School of Architecture
- 7) The Arts University College at Bournemouth School of Design
- 8) University of Brighton School of Architecture and Design
- 9) University of the West of England School of Planning and Architecture
- 10) University of Cambridge Department of Architecture
- 11) University of Kent at Canterbury Kent School of Architecture
- 12) University for the Creative Arts Canterbury School of Architecture
- 13) Cardiff University Welsh School of Architecture
- 14) University of Dundee School of Architecture
- 15) University of Edinburgh Edinburgh College of Art School of Architecture
- 16) University of Edinburgh Edinburgh College of Art – Edinburgh School of Architecture & Landscape Architecture
- 17) University of Edinburgh Department of Architecture
- 18) Architects Professional Examinations Authority in Scotland Limited (APEAS)
- 19) University of Glasgow Glasgow School of Art Mackintosh School of Architecture
- 20) University of Strathclyde, Glasgow Department of Architecture
- 21) University of Huddersfield Department of Architecture
- 22) Leeds Metropolitan University Leeds School of Art, Architecture and Design
- 23) Hull School of Art and Design

² www.arb.org.uk/schools-and-institutions-of-architecture. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2555

- 24) De Montfort University Leicester School of Architecture
- 25) University of Lincoln School of Architecture
- 26) University of Liverpool Liverpool John Moores University Centre for
Architecture
- 27) RIBA North West Regional Office
- 28) Kingston University School of Architecture
- 29) London Metropolitan University School of Architecture and Interior Design
- 30) Royal College of Art Department of Architecture
- 31) The Royal Institute of British Architects
- 32) University College London The Bartlett School of Architecture
- 33) University of the Arts London Central Saint Martins College of Art and Design
- 34) University of Westminster Department of Architecture
- 35) Architectural Association, London School of Architecture
- 36) London South Bank University, London Division of Architecture
- 37) University of Greenwich School of Architecture and Construction
- 38) University of East London School of Architecture
- 39) University of Manchester
- 40) Manchester Metropolitan University
- 41) Manchester School of Architecture
- 42) University of Newcastle School of Architecture, Planning and Landscape
- 43) Northumbria University School of Built Environment
- 44) University of Nottingham Institute of Architecture
- 45) Nottingham Trent University School of the Built Environment
- 46) Oxford Brookes University Department of Architecture
- 47) University of Plymouth Plymouth School of Architecture
- 48) University of Portsmouth School of Architecture
- 49) University of Central Lancashire School of Built and Natural Environment
- 50) University of Sheffield School of Architecture
- 60) Sheffield Hallam University School of Environment and Development

3.1.1.2 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในประเทศอังกฤษมีองค์กรหลักที่มีความสำคัญในการควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอยู่ 2 องค์กรหลัก ได้แก่

1) Architects Registration Board (ARB) หรือคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ

ในอดีตนั้นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษ จะต้องขึ้นทะเบียนกับสภาสถาปนิกแห่งสหราชอาณาจักร (Architects Registration Council of the United Kingdom: ARCUK) ซึ่งตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการลงทะเบียนของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ค.ศ.1931 (Architects (Registration) ACT, 1931) แต่ปัจจุบันพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้ถูกยกเลิกแล้ว โดยได้มีการปรับปรุงและประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 (Architect Act 1997) ขึ้นมาแทน โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม ค.ศ.1997 เป็นต้นมา³ คณะกรรมการกำกับดูแลที่ถูกก่อตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 ได้แก่

(1) คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (Architects Registration Board:ARB) มีจำนวนทั้งสิ้น 15 ท่าน ประกอบไปด้วยผู้ประกอบวิชาชีพที่มาจาก การเลือกตั้งจำนวน 7 ท่านและมาจากการแต่งตั้งจากสภาองคมนตรี (Privy Council) จำนวน 8 ท่าน โดยดำรงตำแหน่งวาระละ 3 ปี และจะดำรงตำแหน่งติดกัน 2 วาระไม่ได้ เว้นแต่ระยะเวลาได้ผ่านไปจำนวน 3 ปีแล้ว⁴

หน้าที่ของคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ได้แก่

ก) รับรองคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ข) รับจดทะเบียนให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปนิกในประเทศอังกฤษ ทั้งนี้ ผู้ขอจดทะเบียนดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) รับรองและผ่านการทดสอบหรือมีประสบการณ์การทำงานในด้านดังกล่าวตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) กำหนด

ค) ดูแล ควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกผู้ขึ้นทะเบียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

ง) สืบสวนการร้องเรียนเกี่ยวกับความสามารถและจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

จ) สอดส่องดูแลการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997

³ [http://en.wikipedia.org/wiki/Architects_\(Registration\)_Acts,_1931_to_1938](http://en.wikipedia.org/wiki/Architects_(Registration)_Acts,_1931_to_1938). สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2555

⁴ Architect Act 1997. SCHEDULE 1. The Board and its Committees Part 1.

ปัจจุบันมีผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ประมาณกว่า 30,000 คน⁵

(2) คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (Professional Conduct Committee:PCC) มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ท่าน ประกอบไปด้วยคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 4 ท่าน โดยอย่างน้อย 1 ท่านต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสกอตแลนด์ และคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ที่มาจากการแต่งตั้งจำนวน 3 คน และนายความที่นายกสภา นายความแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพอีกจำนวน 2 คน⁶

คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยกรณีที่มีการร้องเรียนผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมว่าไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม (Code of Conduct) หรือประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมโดยไม่มีความสามารถในส่วนที่เป็นสาระสำคัญอย่างเพียงพอ

เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ประกอบวิชาชีพมีการกระทำผิดตามที่ถูกร้องเรียนจริง คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) มีอำนาจใช้ดุลยพินิจการลงโทษตามอัตราโทษที่บัญญัติในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997

2) สถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (The Royal Institute of British Architect: RIBA) ถือเป็นสถาบันที่เกี่ยวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมแห่งแรกในยุโรป ก่อตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ.1837 มีลักษณะเป็นสมาคมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศอังกฤษ ตามที่กล่าวมาแล้วว่าผู้ที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศอังกฤษทุกรายจะต้องขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการจดทะเบียนสถาปนิก (ARB) แต่บุคคลดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) ก็ได้ ทั้งนี้ ผู้ที่เป็นสมาชิกของสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) และมีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถที่จะใช้ชื่อว่าเป็น “สถาปนิกรับอนุญาต” (Chartered Architects) ได้โดยชอบ อย่างไรก็ตาม ผู้ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษหรือผู้ที่แสดงตนโดยใช้ชื่อว่า “สถาปนิก” (Architect) ในประเทศอังกฤษจะต้องจดทะเบียนกับคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ด้วย

⁵ <http://www.arb.org.uk/> สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2555.

⁶ Architect Act 1997. SCHEDULE 1. The Board and its Committees Part 2.

วัตถุประสงค์ของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) ได้แก่⁷

- (1) ระบุพยานหลักฐานที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและสถาปนิกเพื่อประกอบการตัดสินใจของลูกค้านักและสาธารณะ
- (2) ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ถึงผลประโยชน์จากสถาปัตยกรรมที่ดีที่จะนำมาสู่สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม
- (3) กำหนดมาตรฐานต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- (4) สนับสนุนการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- (5) กำหนดและรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมชั้นนำระดับโลกสำหรับสมาชิกสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA)
- (6) เสริมสร้างแรงจูงใจให้พนักงาน สมาชิกและหุ้นส่วนในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน

นอกจากนี้ ยังมีองค์กรที่มีความสำคัญมากอันเนื่องมาจากการจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของประเทศอังกฤษ ได้แก่ สำนักงานตัวแทนประกันภัยของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA Insurance Agency: RIBAIA)⁸ RIBAIA เป็นหน่วยงานที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) ในการจัดหาประกันภัยที่เพียงพอและเหมาะสมแก่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) กำหนดไว้

3.1.1.3 ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ตามที่ได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่า ผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษหรือผู้ที่แสดงตนโดยใช้ชื่อ (Title) ว่า “สถาปนิก” (Architect) ในประเทศอังกฤษ จะต้องจดทะเบียนกับคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ด้วย ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 มาตรา 20 (1) ที่บัญญัติว่า “ห้ามผู้ใดประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมหรือดำเนินธุรกิจโดยใช้ชื่อ ลักษณะ หรือนามที่ประกอบไปด้วยคำว่าสถาปนิก เว้นแต่จะได้จดทะเบียนประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภายใต้พระราชบัญญัตินี้” ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนจะมีความผิดทางอาญาและถูกปรับ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 21 (1)

⁷ <http://www.architecture.com/TheRIBA/AboutUs/Strategicpurposeandcoreaims.aspx>. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2555.

⁸ <http://www.architectspi.com/Pages/default.aspx>. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2555.

ส่วนผู้ที่จดทะเบียนประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) จะถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 สามารถใช้ชื่อหรือแสดงตนว่าเป็น “สถาปนิก” (Architect) ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ในการปฏิบัติวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ได้รับอนุญาตนั้นจะต้องเป็นไปตามประมวลจริยธรรม (Code of Professional Conduct) ด้วย โดยคณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) จะมีการตรวจสอบอย่างละเอียดว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ให้บริการวิชาชีพเป็นไปตามประมวลจริยธรรมหรือไม่ โดยรวมถึงเรื่องมีการประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมหรือไม่ด้วย แม้ว่าสถานการณ์หรือข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีจะแตกต่างกันก็ตาม

จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ได้รับอนุญาต มีทั้งสิ้น 12 ข้อที่มีความสำคัญ ดังนี้คือ⁹

- 1) ต้องประกอบวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
- 2) ต้องประกอบวิชาชีพอย่างเต็มความสามารถ
- 3) ส่งเสริมการปฏิบัติวิชาชีพของตนด้วยความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ
- 4) ต้องดำเนินธุรกิจอย่างเต็มความสามารถ
- 5) ต้องพิจารณาผลกระทบจากการปฏิบัติวิชาชีพอย่างรอบด้าน
- 6) ต้องดำเนินงานที่ได้รับด้วยความสุจริตและตั้งใจ
- 7) ปฏิบัติตนให้มีความน่าเชื่อถือและดูแลผลประโยชน์ของผู้รับบริการอย่างถูกต้อง
- 8) ต้องจัดทำประกันภัยที่เหมาะสม
- 9) รักษาชื่อเสียงของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
- 10) จัดการกับปัญหาและข้อขัดแย้งอย่างเหมาะสม
- 11) ให้ความร่วมมือในความต้องการเกี่ยวกับกฎระเบียบและการสำรวจ
- 12) ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลอื่น

ในกรณีที่มีผู้ร้องเรียนว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมประพฤติผิดจริยธรรมก่อนที่คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) จะตัดสินว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมประพฤติผิดจริยธรรมนั้น คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) จะต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการร้องเรียนโดยย่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้รับทราบทั้งต้องให้โอกาสในการโต้แย้งหรือแสดงเหตุผลด้วย ตามมาตรา 14 (4)

⁹ Code of Conduct 2010.

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 มาตรา 15 (1) “คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) จะพิจารณาโทษผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้เมื่อ

1) เมื่อพิจารณาข้อร้องเรียนแล้วได้ความชัดว่าผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพควบคุมมีความผิดเพราะไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมวิชาชีพหรือประกอบวิชาชีพโดยไร้ความสามารถในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ

2) ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพควบคุมกระทำผิดในคดีอาญา ยกเว้นการกระทำผิดที่ไม่สามารถหาพยานหลักฐานที่ปรากฏได้ว่าไม่เหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยโทษที่คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PCC) สามารถลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมี 4 สถาน ตามมาตรา 15 ดังนี้คือ

- 1) ตักเตือน
- 2) ลงโทษ
- 3) พักใช้ใบอนุญาตตามเวลาที่กำหนดไม่เกิน 2 ปี ทั้งนี้ตามมาตรา 17
- 4) เพิกถอนใบอนุญาต

3.1.1.4 สาระสำคัญของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในประเทศอังกฤษนั้นวิชาชีพสถาปนิกมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนอยู่ค่อนข้างมาก ในการสร้างอาคารบ้านเรือนนั้นเมื่อเป็นการก่อสร้างที่อยู่ในงานที่เป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้ว ต้องใช้บริการจากสถาปนิกที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเท่านั้น ตาม Building Act 1984 กำหนดให้ต้องยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ทั้งนี้ ในประเทศอังกฤษนั้นหากไม่ใช่สถาปนิกผู้มีใบอนุญาตแล้วไม่สามารถกล่าวอ้างหรือใช้ชื่อว่า “Architect” ได้ มิฉะนั้นจะถือว่ามิทางอาญา เมื่อวิชาชีพได้สงวนไว้แก่ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะแล้ว ประชาชนผู้ใช้บริการจึงมีความไว้วางใจสถาปนิกที่ตนได้ว่าจ้างค่อนข้างมากและเชื่อใจในการตัดสินใจของสถาปนิก เพราะเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญและเป็นผู้มีประสบการณ์ แต่ทั้งนี้ก็อาจพบปัญหาอันเกิดจากการทำงานของสถาปนิกได้บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการทำงานโดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต การออกแบบแล้วไม่สามารถขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ การไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ทางการค้าหรือการปกปิดความลับให้แก่ผู้ว่าจ้างได้ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความล่าช้า เป็นต้น¹⁰ อันนำไปสู่การเรียกร้องกับสภาวิชาชีพและฟ้องร้องต่อศาลจำนวนมาก

¹⁰ www.arb.org.uk/. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2555

เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) จึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ได้มีการประกาศใช้ประมวลจริยธรรม (Code of Professional Conduct) เพื่อกำหนดมาตรฐานทางด้านจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพของผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) โดยประมวลจริยธรรมฉบับปัจจุบันได้แก่ Code of Conduct 2010¹¹ ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2553 แทนที่ฉบับเดิมที่ประกาศเมื่อปี ค.ศ.1997 (พ.ศ.2540) ในการแก้ไขประมวลจริยธรรมฉบับใหม่นั้นมีการแก้ไขให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ทั้งเป็นการปรับปรุงโดยกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับทั้งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและผู้บริโภค

ในประมวลจริยธรรม (Code of Conduct 2010) ได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทุกคนจะต้องทำประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพ (Professional Indemnity Insurance) ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันความเสียหายในกรณีที่มีการเรียกร้องให้ต้องรับผิดชอบที่เกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อผู้รับบริการ ซึ่งตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 มาตรา 14 หากคณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ (PPC) ตรวจสอบพบว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่มีการประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสม ถือว่าเป็นการกระทำผิดจริยธรรมวิชาชีพด้วย

ตาม Standard 8¹² ของประมวลจริยธรรม (Code of Conduct 2010) ได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ไม่ว่าจะทำในนามบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล จะต้องไม่

¹¹ Code of Conduct 2010. Standard 8.

¹² Standard 8. Architects should not undertake professional work without adequate and appropriate professional indemnity insurance cover

8.1 The need for cover extends to professional work undertaken outside an Architect's main professional practice or employment and to work undertaken by employees of an Architect.

8.2 Employed Architects should, as far as possible, ensure that professional indemnity insurance cover or other appropriate cover is provided by their employer.

8.3 Without limiting an Architect's duty to maintain professional indemnity cover which is adequate and appropriate for the work the Architect is undertaking, Architects must maintain, in any event, minimum cover in accordance with the Board's guidelines on professional indemnity insurance issued from time to time, and provide such evidence in such form as the Board may require demonstrating compliance with this Standard.

รับทำงานด้านสถาปัตยกรรมโดยปราศจากประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสม โดยให้หมายรวมไปถึง

- 1) การประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่นอกเหนือไปจากการปฏิบัติวิชาชีพหลักของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม การว่าจ้างและการกระทำในฐานะพนักงานด้วย
- 2) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมซึ่งเป็นพนักงานควรที่จะต้องมั่นใจว่าประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่นายจ้างจัดหานั้นเพียงพอและเหมาะสม
- 3) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีหน้าที่รักษาประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพให้เพียงพอและเหมาะสมสำหรับการทำงานของตนเองโดยไม่มีข้อจำกัด ไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องรักษาประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพในอัตราจำนวนเงินจำกัดความรับผิดขั้นต่ำตามที่คณะกรรมการได้ออกประกาศซึ่งจะประกาศเป็นครั้งคราว และจะต้องจัดหาหลักฐานตามรูปแบบที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ปฏิบัติตามมาตรฐานนี้แล้ว

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเกี่ยวกับวงเงินจำกัดความรับผิดขั้นต่ำสำหรับการชดเชยค่าเสียหาย ในประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมนั้น คือ 250,000 ปอนด์ สำหรับทุกๆการเรียกร้อง¹³

ด้วยคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ได้ตระหนักว่าการให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นมีความเสี่ยงจากต่อความเสียหายต่อสังคมและความเสียหายนั้นมีจำนวนเงินสูงมาก จึงควรมีเครื่องมือมาเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) จึงเห็นว่าการประกันภัยวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมนั้นเป็นการกระจายความเสี่ยงภัยที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องประสบอยู่และยังช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้บริการให้แก่ประชาชนเมื่อเกิดความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพขึ้นเพื่อไม่ให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทั้งประชาชนเองก็ยังสามารถชดเชยในเบื้องต้นได้ทันทีด้วย

¹³ Architects Registration Board PII Guidance. "The Board recommends that the minimum limit of indemnity provided by PII should be £250,000 for each and every claim. It is important to note that architects should maintain sufficient cover to enable them to meet claims arising from professional practice and bear in mind that claims may arise from personal injury as well as loss, damage, delay and additional costs. Even those Architects with limited turnover or engaged in private works (outside of their main employment) need to maintain a minimum level of cover, and professionals should be wary of the problems any restrictions of cover may cause."

ดังนั้น คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) จึงได้กำหนดรูปแบบการประกันภัยวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม โดยได้พิจารณา ร่วมกับสำนักงานตัวแทนประกันภัยของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA Insurance Agency: RIBAIA) ที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) ในการจัดหาประกันภัยที่เพียงพอและเหมาะสมแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) กำหนดไว้ ทั้งนี้ RIBAIA ได้กำหนดรูปแบบกรมธรรม์ (Insurance Policy) การทำประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่เพียงพอและเหมาะสมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษ โดยมีรายละเอียดใน ในสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้¹⁴

1) พื้นฐานของสัญญาประกันภัยความรับผิด

เกิดจากการที่ผู้เอาประกันภัยเสนอรายละเอียดเงื่อนไขในการขอรับประกันภัยต่างๆ ต่อผู้รับประกันภัย และจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยแก่ผู้รับประกันภัย โดยผู้รับประกันภัยตกลงชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขตามข้อตกลง ข้อจำกัดความรับผิด ตลอดจนข้อตกลงยกเว้นความรับผิดต่างๆ

ความหมายของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ หมายถึง สัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยเฉพาะที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศอังกฤษที่คุ้มครองความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ได้ก่อความเสียหายต่อบุคคลที่สาม

2) ผู้เอาประกันภัย (Insured)

ผู้เอาประกันภัยของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตาม RIBA Architects Premier Policy ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 ไม่ว่าจะประกอบวิชาชีพในลักษณะบุคคลคนเดียวหรือการรวมกลุ่มกันในลักษณะเป็นนิติบุคคล

3) วัตถุประสงค์ที่เอาประกัน (Subject Matter of Insurance)

¹⁴ RIBA Insurance Agency. PROFESSIONAL INDEMNITY INSURANCE. RIBA Architects Premier policy. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2556, จาก <http://www.architectspi.com/PI-Insurance/Pages/RIBA%20Policy%20Wording.pdf>

วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยตาม RIBA Architects Premire Policy คือ ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่มีต่อบุคคลที่สามซึ่งได้รับความเสียหายจากการให้บริการทางวิชาชีพ

4) ขอบเขตของความคุ้มครอง

ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากการประกอบวิชาชีพที่ผิดพลาดของผู้เอาประกันซึ่งอยู่ในข้อตกลงและไม่อยู่นอกเหนือข้อจำกัดในการชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดขึ้นในช่วงที่การประกันภัยมีผล และเกิดขึ้นในประเทศอังกฤษจำนวน 250,000 ปอนด์ต่อทุกการเรียกร้องและอยู่ในส่วนที่เกินจากค่าเสียหายส่วนแรก (Excess) 2,500 ปอนด์ ในทุกการเรียกร้อง

ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่งและค่าใช้จ่าย ในการดำเนินคดีต่างๆ ให้แก่ผู้เอาประกันภัย ในระหว่างที่ได้มีการทำประกัน

ผู้รับประกันภัยจะชำระเงินคืนแก่ผู้เอาประกันภัย ในกรณีที่มีการอ้างพยานผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาคดีในศาลหรืออนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5) ข้อยกเว้นทั่วไป

ในการทำประกันภัยความรับผิดชอบตาม RIBA Architects Premire Policy ดังกล่าวนั้นจะไม่รวมการชดใช้ค่าเสียหาย ดังต่อไปนี้

- (1) ค่าใช้จ่ายส่วนแรกที่กำหนดในกรมธรรม์
- (2) การเรียกร้องที่เกิดจากการให้บริการวิชาชีพที่ดำเนินการโดยผู้เอาประกันในการกระทำอันเกิดจากการร่วมทุน หรือกิจการร่วมค้า เว้นแต่มีการลงนามรับรองในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ
- (3) ความเสียหายอันเกิดจากการขนส่ง
- (4) การเรียกร้องที่เกิดจากการบาดเจ็บ ป่วยหรือเสียชีวิตของผู้เอาประกันภัยที่ทำงานภายใต้สัญญาจ้างงาน
- (5) การเรียกร้องโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการให้บริการทางการเงินอันควบคุมโดยสถาบันการเงินที่มีอำนาจหน้าที่
- (6) การเรียกร้องที่เกิดจากการสูญเสียทางการค้า
- (7) การกระทำอันเกิดจากการฉ้อโกงหรือไม่ซื่อสัตย์
- (8) ความเสียหายทางอาญา
- (9) ความเสียหายอันเกิดจากระเบิดนิวเคลียร์หรือการสงคราม
- (10) การเรียกร้องความสูญเสียที่เกิดจากการดำเนินการทางคอมพิวเตอร์

(11) การเรียกร้องอันเกิดจากการขายสินค้า ผลิตภัณฑ์ การติดตั้งและบำรุงรักษา ซ่อมแซมหรือแก้ไขความบกพร่องของสินค้า

(12) การก่อการร้าย

(13) การเรียกร้องที่เกิดจากความรับผิดชอบในฐานะพนักงาน กรรมการหรือผู้ดูแล

(14) ความรับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อมที่เกิดขึ้นจากแร่ใยหิน

6 เงื่อนไขทั่วไป (General Condition)

ในการทำประกันภัยความรับผิดตาม RIBA Architects Premire Policy นั้น ผู้เอาประกัน จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดดังต่อไปนี้จึงจะได้รับการชดใช้ค่าเสียหาย

ก่อนที่ผู้เอาประกันภัยจะได้รับการชดใช้ค่าเสียหาย ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องรายงาน ความเสียหายโดยละเอียดถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์อันก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องดังกล่าวแก่ผู้ รับประกันเป็นลายลักษณ์อักษร โดยจะต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบในทันทีหรือโดยเร็วที่สุด ภายในระยะเวลาประกันภัยนั้น

การสำรวจหรือการตีราคาค่าเสียหายนั้นจะต้องกระทำโดยบุคคลที่ได้รับการรับรอง ยกตัวอย่างเช่น หุ้นส่วนผู้จัดการหรือพนักงานในบริษัทของผู้เอาประกันซึ่งเป็นสมาชิกของ RIBA (Royal Institute of British Architects) หรือเป็นสมาชิกของ RICS (Royal Institute of Chartered Surveyors) หรือสถาปนิกผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับ คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 1 ปีในการสำรวจหรือการประมาณราคาเกี่ยวกับโครงสร้าง เป็นต้น

ผู้เอาประกันภัยจะต้องไม่ยอมรับความรับผิด ยอมรับข้อเสนอหรือยอมรับการชำระ ค่าเสียหายใดๆ โดยปราศจากความยินยอมของผู้รับประกันภัยหรือโดยไม่ได้ความเห็นชอบจาก ผู้รับประกันภัยก่อน

หากคำขอในการชดใช้ค่าเสียหายใดๆ เป็นเท็จหรือเกิดจากการหลอกลวง ให้ถือว่า ข้อตกลงเป็นโมฆะ หากได้มีการชำระค่าเสียหายไปแล้วย่อมจะถูกเรียกคืน

หากผู้เอาประกันภัยตกเป็นบุคคลล้มละลาย ข้อตกลงรับประกันภัยจะถูกยกเลิกทันที เว้นแต่ ผู้รับประกันภัยจะใช้ดุลยพินิจเป็นอย่างอื่น

(1) สิทธิของผู้รับประกันภัย

ผู้รับประกันภัยอาจใช้สิทธิแทนผู้เอาประกันในนามของผู้เอาประกันภัย โดยเป็นตัวแทน ในการสืบสวนสอบสวนหรือการต่อสู้คดีได้ ทั้งนี้ ผู้เอาประกันภัยจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับ ประกันภัยในกรณีดังกล่าว โดยต้องให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเอกสาร หรือหลักฐานอื่นๆ เพื่อให้ผู้รับประกันภัยสามารถใช้ต่อสู้คดีได้ หากเป็นกรณีจำเป็น

ในการชดใช้ค่าเสียหายนั้น ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะได้รับคำแนะนำจากที่ปรึกษา กฎหมายหรือทนายความของผู้รับประกันภัยเพื่อความรอบคอบ ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะชดใช้ ค่าเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยตามจำนวนเงินที่จำกัดความรับผิดหรือตามจำนวนเงินที่ได้รับการ ประเมินจากการเรียกร้องนั้นๆ ก็ได้ (แล้วแต่ว่าจำนวนใดจะน้อยกว่า) เพื่อปลดเปลื้องความรับผิดทั้ง มวลที่มีต่อผู้เอาประกันภัย ให้ถือว่าการชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าวเป็นการชดใช้ค่าเสียหายที่สมบูรณ์ ตามข้อตกลงของผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย หากผู้รับประกันภัยได้ชำระเงินดังกล่าวให้ RIBAIA

ผู้รับประกันภัยจะไม่เข้ารับช่วงสิทธิของพนักงานหรืออดีตพนักงานของผู้เอา ประกันภัย เว้นแต่ ผู้รับประกันภัยจะได้อำนาจเงินเพื่อสนับสนุนการกระทำหรือละเว้นการกระทำ ดังกล่าวของพนักงานหรืออดีตพนักงานของผู้เอาประกันภัย

ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ในเบื้องต้นที่จะต้องจ่ายค่าเสียหายส่วนแรก (Excess) ให้แก่ผู้รับ ประกันภัยก่อนที่ผู้รับประกันภัยจะได้อำนาจชดใช้ค่าเสียหาย

(2) สิทธิของบุคคลที่สาม

แม้จะมีเงื่อนไขเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยสัญญา (สิทธิของบุคคลที่สาม) ในปีค.ศ. 1999 แล้ว หรือถึงแม้ไม่มีก็ตามก็เป็นที่ยกเว้นตามสัญญาฉบับนี้ว่า

กรมธรรม์นี้มีได้มุ่งหมายให้สิทธิแก่บุคคลที่สามใดๆ

คู่สัญญาสามารถยกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลที่สาม

ในกรณีที่บุคคลที่สามดำเนินการตามกฎหมายกับผู้รับประกันภัยที่ได้ปฏิบัติตาม เงื่อนไขในกรมธรรม์ฉบับนี้ ถ้าการดำเนินการตามกฎหมายนั้นมีสาเหตุมาจากผู้เอาประกันภัย ผู้รับ ประกันภัยต้องพร้อมรับการดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว โดยวิธีการป้องกันและการชดเชยไม่ ว่าจะเป็นเรื่องใดๆซึ่งจะต้องเตรียมความพร้อมโดยวิธีการป้องกันและการชดเชยไว้แล้ว

ผู้เอาประกันภัยสามารถตรวจสอบและคัดลอกค่าใช้จ่ายของคนที่เกิดขึ้นในช่วงเวลา ของการประกันภัยรวมทั้งเอกสารข้อมูลอื่นๆ

7) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล

ผู้เอาประกันภัยตกลงว่าข้อมูลต่างๆ ของผู้เอาประกันภัยที่ผู้รับประกันภัยได้รวบรวม เพื่อจัดทำประกันหรือการชดใช้ค่าเสียหายนั้น เป็นของผู้รับประกันภัยภายใต้พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลข่าวสาร ค.ศ.1998 ซึ่งอาจมีความจำเป็นต้องเปิดเผยต่อบุคคลภายนอก

เมื่อได้พิจารณารูปแบบกรมธรรม์ (Insurance Policy) การทำประกันภัยวิชาชีพ สถาบันคุ้มครองของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษแล้ว เห็นว่า ผู้ที่ ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเมื่อได้ขึ้นทะเบียนกับสภาสถาปนิกอังกฤษแล้ว

ก็จำเป็นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องจัดทำประกันภัยวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมด้วย มิฉะนั้นจะถือว่ามีความผิดทางจริยธรรมวิชาชีพและส่งผลให้ไม่สามารถประกอบวิชาชีพได้ ดังนั้นการทำประกันภัยวิชาชีพดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศอังกฤษต้องจัดทำ การทำประกันภัยดังกล่าวผู้ประกอบวิชาชีพจะดำเนินการจัดทากรมธรรม์จากบริษัทที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานตัวแทนประกันภัยของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA Insurance Agency: RIBAIA) ซึ่งได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA) และคณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) โดยกรมธรรม์ดังกล่าวจะต้องมีเงื่อนไขข้อตกลงเป็นไปตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) กำหนดด้วยจึงจะถือว่าเป็นการจัดทำประกันภัยที่เพียงพอและเหมาะสม เช่น เงินจำกัดความรับผิดชอบสำหรับการชดใช้ค่าเสียหายจะต้องไม่ต่ำกว่า 250,000 ปอนด์ สำหรับทุกๆ การเรียกร้อง เป็นต้น แต่หากผู้เสียหายได้รับความเสียหายที่มากกว่า 250,000 ปอนด์แล้ว ผู้เสียหายก็จะต้องไปดำเนินการกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมโดยใช้สิทธิทางศาลเอง เนื่องจากการชดใช้ค่าเสียหายตามสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบนั้นเป็นเพียงการชดใช้ค่าเสียหายในเบื้องต้น หรือเรียกได้ว่าเป็นการกำหนดวงเงินค่าเสียหายไว้เป็นขั้นต่ำเท่านั้น นอกจากนี้ การจัดเก็บอัตราค่าเบี้ยประกันนั้น ก็จะจัดเก็บในจำนวนที่ไม่มากนักเพื่อไม่ให้เกิดภาระกับผู้ประกอบวิชาชีพมากเกินไป เพราะเป็นกรณีที่สภาวิชาชีพกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องกระทำโดยไม่ได้สมัครใจ

3.1.2 มาตรการทางกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีปกครองในรูปแบบสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ระบบการปกครองของเยอรมนีมีพื้นฐานจากเอกสารรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. 2492 ซึ่งเรียกว่า Grundgesetz (กฎหมายหลัก) เยอรมนีแบ่งการปกครองในระบบสหพันธ์รัฐ มีทั้งหมด 16 รัฐ โดยแต่ละรัฐจะมีรัฐบาลท้องถิ่นเป็นของตัวเองและจะมีกระทรวงการปกครองบริหารสูงสุดกระทรวงจะดูแลรัฐทุกรัฐของเยอรมนี โดยมีเมืองหลวงคือ เบอร์ลิน มีพื้นที่ 892 ตารางกิโลเมตร และมีประชากร 3,400,000 คน¹⁵

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจะได้ทำศึกษามาตรการทางกฎหมายของรัฐเบอร์ลิน อันเป็นเมืองหลวงของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

¹⁵ <http://th.wikipedia.org/wiki> สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2555

3.1.2.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในรัฐเบอร์ลินนั้น บัญญัติไว้ในกฎหมายของรัฐที่ประกาศโดยสภาผู้แทนราษฎร คือ พระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน (Berliner Architekten-und Baukammergesetz : ABKG)¹⁶ ประกาศ ณ วันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2549 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติในวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หน้า 674) ตามมาตรา 1 ได้บัญญัติถึงความรับผิดชอบต่อวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมไว้ โดยแบ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมออกเป็น 4 สาขา และกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้ ได้แก่

1) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สาขาสถาปัตยกรรมหลัก มีบทบาทคือ สร้างสรรค์ทางสถาปัตยกรรม ทางเทคนิค สถาปัตยกรรม สังคมและเศรษฐกิจในการตั้งถิ่นฐานของเมือง

2) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สาขาสถาปัตยกรรมภายใน มีบทบาทคือ สร้างสรรค์ทางสถาปัตยกรรม ทางเทคนิค สถาปัตยกรรม สังคมและเศรษฐกิจของการตกแต่งภายในและการเชื่อมโยงการเปลี่ยนแปลงภายในอาคาร

3) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สาขาภูมิสถาปัตยกรรม มีบทบาทคือ การแสดงผลงานก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม ทางเทคนิค สถาปัตยกรรม สังคมและเศรษฐกิจของที่ดินชุมชน ในพื้นที่เปิดโล่งตลอดจนสวนหย่อม ทั้งมีส่วนร่วมในบริบทของการวางผังเมือง

4) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง มีบทบาทคือ วางแผนความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิค เศรษฐกิจ การวางแผนท้องถิ่นและภูมิภาคเศรษฐกิจ และสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเมือง

3.1.2.2 องค์กรที่ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

องค์กรที่ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้แก่ สภาสถาปนิกแห่งชาติ (Bundesarchitektenkammer) ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ในการดูแลผลประโยชน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่มีผลต่อทั้งนักการเมืองและประชาชน โดยสมาชิกมาจากทั้ง 16 รัฐของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี¹⁷

¹⁶ Berliner Architekten-und Baukammergesetz : ABKG. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2555, จาก <http://www.bak.de/userfiles/Justitiariat/Architektengesetze%20Berufsordnungen%20Berufshaftpflicht/Berliner%20Architekten-%20und%20Baukammergesetz.pdf>

¹⁷ <http://www.bak.de/site/163/default.aspx> สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2555

ส่วนองค์กรที่ควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของรัฐเบอร์ลิน ได้แก่ สถาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน (Architektenkammer Berlin) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน (Berliner Architekten-und Baukammergesetz :ABKG) สมาชิกสถาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน ประกอบไปด้วยผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้ง 4 สาขา ได้แก่ ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมภายใน สาขาภูมิสถาปัตยกรรมและสาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง รวมจำนวน 7,600 คน¹⁸

สถาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน (Architektenkammer Berlin) ประกอบไปด้วยผู้แทนจากสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการ โดยผู้แทนจากสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่สามารถเป็นคณะกรรมการบริหารได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา 10 (1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน

วัตถุประสงค์และหน้าที่ของสภาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 9 มีสาระสำคัญคือ

- 1) ส่งเสริมและดูแลอาคารสถาปัตยกรรม วิศวกรรมโยธา ผังเมืองและภูมิทัศน์
- 2) กำหนดภาระหน้าที่ในการปฏิบัติวิชาชีพของสมาชิก ควบคุม ดูแล ตลอดจนตรวจสอบให้มีการปฏิบัติตามภาระหน้าที่ในการปฏิบัติวิชาชีพของสมาชิกที่ได้กำหนดไว้
- 3) รักษาผลประโยชน์ทางวิชาชีพของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- 4) ส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรม
- 5) ให้ความเห็นและให้คำแนะนำทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมแก่รัฐบาล ตลอดจนมีส่วนร่วมในการร่างกฎหมาย
- 6) กำหนดค่าธรรมเนียม และค่าบริการวิชาชีพพื้นฐาน
- 7) ระวังข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติวิชาชีพระหว่างสมาชิก หรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอก
- 8) ในกรณีมีการจัดซื้อบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรม สถาสถาปนิกเบอร์ลินมีหน้าที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับระบบการแข่งขันทั้งก่อนและหลังการแข่งขัน และให้คำแนะนำแก่รัฐในเรื่องดังกล่าว
- 9) แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ สถาปนิกและสถาปนิกผังเมือง
- 10) ร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพในการส่งเสริมสถาปัตยกรรมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

¹⁸ <http://www.ak-berlin.de/publicity/ak/internet.nsf/tindex/de.htm> สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2555

3.1.2.3 ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ชนิดของงานและการกำหนดความรับผิดชอบในงานของผู้ประกอบวิชาชีพ ในรัฐเบอร์ลิน ตลอดจนการกำหนดเงื่อนไขที่ผู้ประกอบวิชาชีพควรดำเนินการ ได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน (Berliner Architekten-und Baukammergesetz :ABKG) กฎหมายฉบับนี้ได้กล่าวถึงผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวกับการก่อสร้างทั้งสถาปนิกและวิศวกรเอาไว้ด้วยกัน โดยใน ส่วนที่ 1 จะบัญญัติถึงวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม และในส่วนที่ 2 บัญญัติถึงวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ในที่นี้จะขอกล่าวถึงวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ดังนี้

ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน บัญญัติว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งหมายถึงผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้ง 4 สาขา ตามมาตรา 1 ที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นนั้นจะต้องปฏิบัติวิชาชีพเพื่อให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมวิชาชีพ

ทั้งนี้ในมาตรา 27 (2) บัญญัติว่าประมวลจริยธรรมวิชาชีพจะต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

- 1) การปฏิบัติวิชาชีพด้วยความตั้งใจ
- 2) การกำหนดจริยธรรมวิชาชีพต่อกลุ่มลูกค้า ผู้ประกอบการ ผู้รับเหมา คนงานก่อสร้าง และเพื่อนร่วมงานหญิง
- 3) ต้องมีการอบรมวิชาชีพ
- 4) การกำหนดระดับการอนุญาตให้โฆษณาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจเชิงพาณิชย์ในภาคการก่อสร้าง
- 5) การกำหนดลักษณะการโฆษณาเปรียบเทียบที่ได้รับอนุญาต
- 6) การกำหนดให้มีการประกันภัยวิชาชีพ
- 7) การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในกรณีเข้าร่วมการประกวด
- 8) หน้าที่ในการให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อคณะกรรมการ

นอกจากนี้ ในประมวลจริยธรรมวิชาชีพจะต้องมีบทบัญญัติในเรื่องการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในแต่ละกรณี โดยรวมถึงกรณีที่เป็นเรื่องนอกเหนือในการปฏิบัติวิชาชีพ หากเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อความเคารพและความเชื่อมั่นในการปฏิบัติวิชาชีพหรือชื่อเสียงของมาตรฐานวิชาชีพสถาปัตยกรรมอีกด้วย

3.1.2.4 สาละสำคัญของการทำงานประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ตามที่ได้อธิบายข้างต้นแล้วว่ามาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้จะต้องปฏิบัติตามนี้ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องทำประกันภัยความรับผิดชอบในการประกอบวิชาชีพ ดังนั้น ในพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน มาตรา 19 บัญญัติให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบในการประกอบวิชาชีพโดยมีเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1) ผู้ประกอบวิชาชีพในรูปแบบบริษัทจำกัด ตามมาตรา 7 และผู้ประกอบวิชาชีพในรูปแบบหุ้นส่วนตามมาตรา 7a จะต้องจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ (Berufshaftpflichtversicherung) เพื่อให้ครอบคลุมความเสี่ยงรับผิดชอบจากการทำงานของตนสำหรับการบาดเจ็บของบุคคลและความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน การทำประกันจะต้องให้มีผลตลอดเวลาที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตฯ และจะต้องกำหนดให้มีค่าความรับผิดชอบโดยอ้อมของผู้รับประกันหรือการใช้สิทธิไล่เบี้ยต่อผู้รับประกันภัย ต่อไปอีกเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปีหลังจากการสิ้นสุดของสัญญาประกันภัย

2) การทำประกันภัยจะต้องทำประกันภัยกับบริษัทประกันภัยในประเทศที่ได้รับอนุญาตและได้รับจดทะเบียนให้ประกอบธุรกิจบริษัทประกันภัย ภายใต้เงื่อนไขการประกันทั่วไปโดยจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบขั้นต่ำของผู้ทำประกันแต่ละรายคือ 1,500,000 ยูโร และวงเงินจำกัดความรับผิดชอบกรณีบาดเจ็บต่อร่างกาย ความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน คือ 250,000 ยูโร

นอกจากมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลินจะได้อธิบายให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องทำประกันภัยความรับผิดชอบในการประกอบวิชาชีพแล้ว การประกันภัยความรับผิดชอบในการประกอบวิชาชีพยังได้ระบุไว้ในประมวลจริยธรรมวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแห่งรัฐเบอร์ลิน (Berufsordnung der Architektenkammer Berlin)¹⁹ อีกด้วย ซึ่งได้ประกาศราชกิจจานุเบกษาวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2552 โดยในมาตรา 1 ข้อ 5 เป็น

¹⁹ Berufsordnung der Architektenkammer Berlin. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2555, จาก <http://www.bak.de/site/163/default.aspx>

บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการทำการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Berufshaftpflichtversicherung) ได้กำหนดเงื่อนไขและรายละเอียดไว้ดังต่อไปนี้

1) สมาชิกสภาสถาปนิกแห่งเบอร์ลินที่ทำงานอิสระ จะต้องจัดทำประกันภัยกับบริษัทประกันภัยที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจประกันภัยภายในประเทศ เพื่อให้ครอบคลุมความเสี่ยงในการรับผิดจากการทำงานของตนอย่างเพียงพอ

2) สมาชิกสภาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน อาจเลือกทำประกันภัยเป็นรายปีอย่างต่อเนื่อง หรือทำประกันภัยทรัพย์สินกับบริษัทประกันภัยก็ได้

3) วงเงินจำกัดความรับผิดขั้นต่ำของผู้เอาประกันภัยจะแตกต่างจากพระราชบัญญัติสัญญาประกันภัย พ.ศ. 2550 (Versicherungsvertragsgesetz :VVG) มาตรา 114 (1)²⁰ ก็จะต้องไม่ต่ำกว่า 1,500,000 ยูโร สำหรับการบาดเจ็บหรือ 250,000 ยูโร สำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน

4) การชดเชยค่าเสียหายสูงสุดสำหรับความเสียหายที่เกิดในช่วงปีที่มีการทำประกันภัยจะต้องมีมูลค่าอย่างน้อย 2 เท่าของวงเงินประกันภัยขั้นต่ำที่ผู้รับประกันภัยกำหนดทุนประกันภัยสำหรับความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน

5) ในกรณีที่ทำประกันภัยสำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน จำนวนวงเงินความคุ้มครองขั้นต่ำ คือ 250,000 ยูโร ทั้งนี้ทุนประกันจะต้องมีมูลค่าเป็น 2 เท่าของสินทรัพย์ที่มีอยู่

6) สัญญาประกันภัยจะต้องกำหนดให้มีความรับผิดโดยอ้อมของผู้รับประกันหรือการใช้สิทธิไล่เบี้ยต่อผู้รับประกันภัย ต่อไปอีกเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปีหลังจากการสิ้นสุดของสัญญาประกันภัย

7) ในกรณีที่ลูกค้ำกำหนดให้ทำประกันภัยตนเอง การจัดทำสัญญาประกันภัยจะต้องทำเป็นข้อตกลงกับบริษัทประกันภัย

8) สมาชิกสภาสถาปนิกแห่งเบอร์ลินซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพในรูปแบบบริษัทจำกัด ตามมาตรา 7 และผู้ประกอบวิชาชีพในรูปแบบหุ้นส่วนตามมาตรา 7a แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน ต้องจัดทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน

²⁰ Versicherungsvertragsgesetz :VVG. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2555, จาก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในรัฐเบอร์ลิน จะต้องมีการขึ้นทะเบียนกับสภาสถาปนิกแห่งเบอร์ลิน โดยการปฏิบัติวิชาชีพจะต้องเป็นไปตามประมวลจริยธรรมวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแห่งรัฐเบอร์ลินอีกด้วย ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตาม เช่น ไม่จัดทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพจะถือว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นประพฤติผิดจริยธรรม

3.2 มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย

เมื่อได้ทราบจากหัวข้อที่แล้วว่า มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศมีรายละเอียดอย่างไรแล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงมาตรการที่ปรากฏในกฎหมายไทย เพื่อที่จะได้ทราบถึงข้อเหมือนและข้อแตกต่าง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางของรูปแบบของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ก่อนที่จะได้ทำการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยว่ามีรายละเอียดเป็นอย่างไรนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม จึงควรทำการศึกษาถึงลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยก่อนว่ามีรายละเอียดอย่างไร

3.2.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

วิชาชีพสถาปัตยกรรม เป็นการค้าบริการประเภทหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจ และเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญ โดยเฉพาะบุคลากรระดับวิชาชีพ และคาดว่าในอนาคตข้างหน้าจะเป็นตัวแปรที่สำคัญทางเศรษฐกิจของโลก ซึ่งในปัจจุบัน วิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นหัวข้อหนึ่งของบริการทางธุรกิจที่อยู่ในกรอบการเจรจาของ WTO ด้วย ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจึงนับว่ามีความสำคัญต่อประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจและการลงทุน โดยจะเชื่อมโยงไปถึงธุรกิจการผลิตและค้าวัสดุก่อสร้าง ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงเป็นการเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ และทำให้เกิดการจ้างงานที่มากขึ้น นอกจากนี้ การก่อสร้างที่มีการออกแบบโดยเน้นด้านประโยชน์ใช้สอย ความปลอดภัยและความสวยงาม เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการยกระดับสวัสดิภาพทางสังคม อันจะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็นผู้ใช้วิชาชีพในการศึกษาโครงการ ออกแบบ บริหารและอำนวยความสะดวกก่อสร้าง ตรวจสอบ และให้คำปรึกษาในการใช้ศาสตร์และศิลป์ สร้างสรรค์อาคาร กลุ่มอาคาร องค์ประกอบทางกายภาพของอาคาร ส่วนประกอบอาคาร และ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคาร ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องปฏิบัติวิชาชีพบน รากฐานของการประกอบวิชาชีพที่ได้มาตรฐานสากล จะต้องมีทั้งความรู้ความชำนาญอันจำเป็นต่อ การพัฒนาอันยั่งยืนของสภาพแวดล้อมและความผาสุกของส่วนรวมนั้นออกสู่สังคม โดยมีแนว ปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพ ทั้งในรูปแบบตัวบทกฎหมาย จรรยาบรรณและกฎระเบียบต่างๆ

โดยจะได้อธิบายโดยละเอียดในหัวข้อต่อไป ดังนี้

3.2.1.1 ความหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “สถาปัตยกรรม” หมายถึง ศิลปะและวิทยาเกี่ยวกับงานก่อสร้างที่ประกอบด้วยศิลปลักษณะ และได้ ให้ความหมายของคำว่า “สถาปนิก” หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิในการสร้างสรรค์ทางออกแบบ ก่อสร้าง²¹

นอกจากนี้ในการอบรมผู้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของสภา สถาปนิก²² ได้ให้ความหมายคำว่า “สถาปนิก” ไว้หมายความว่า “ผู้ที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพและวิชาการ พร้อมทั้งจะทำงานสถาปัตยกรรมควบคุม ได้รับใบอนุญาตให้มีสิทธิในการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยตามขอบเขตที่ กำหนด โดยรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์พัฒนาสภาพแวดล้อมกายภาพ และส่งเสริมสังคมที่งดงาม ยั่งยืนและแสดงออกถึงวัฒนธรรมการดำรงชีวิตทางสังคม และบริบททางประวัติศาสตร์โดยผ่านใน มิติของที่ว่างและรูปทรง”

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณากฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุม อันได้แก่ พระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ.2508 ซึ่งถูกยกเลิกแล้ว โดยพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 และข้อบังคับสภาสถาปนิกที่ออกตามความใน พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 แล้ว จะเห็นได้ว่าไม่ปรากฏนิยามคำว่า “สถาปนิก” เอาไว้แต่ อย่างไม่ใด มีเพียงนิยามของ คำว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม”ปรากฏตาม พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 4 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ได้ให้ ความหมายเกี่ยวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ไว้ดังนี้

²¹ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. เล่มเดิม. หน้า 1193.

²² ไตรวัฒน์ วิริยศิริ. เล่มเดิม. หน้า 1-7.

“วิชาชีพสถาปัตยกรรม” หมายความว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์สร้างสรรค์ สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในสาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขากฎนิสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ และสาขาสถาปัตยกรรมอื่นๆ ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

“วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม” หมายความว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่กำหนดในกฎกระทรวง”

“ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม” หมายความว่า “บุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจากสภาสถาปนิก” นอกจากนี้ในมาตรา 45 ได้บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมหรือแสดงด้วยวิธีใดๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนพร้อมจะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสาขาใด เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตในสาขานั้นจากสภาสถาปนิก” ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนมาตราดังกล่าว จะมีโทษตามมาตรา 71

เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่า บัณฑิตผู้ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ในสาขาที่เกี่ยวกับการออกแบบทางสถาปัตยกรรมนั้น หากประสงค์จะประกอบอาชีพเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจากองค์กรควบคุมวิชาชีพคือสภาสถาปนิกเสียก่อน ซึ่งหากผู้ใดประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมโดยไม่ได้รับอนุญาตแล้ว ย่อมถือเป็นการกระทำฝ่าฝืนพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 45 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

ในปัจจุบัน “วิชาชีพสถาปัตยกรรม” มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 4 สาขา โดยได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2549²³ ซึ่งประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ได้แบ่ง “วิชาชีพสถาปัตยกรรม” ออกเป็น 4 สาขา ได้แก่

1) สาขาสถาปัตยกรรมหลัก หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางผังเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของอาคาร ส่วนประกอบอาคาร และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคาร

2) สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางผังเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมือง ชุมชนเมือง ชุมชน และโครงการกลุ่มอาคารที่มีการใช้งานประเภทเดียวกันหรือหลายประเภท

²³ กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2549.

รวมถึงการวางผังเพื่อกำหนดกิจกรรม พื้นที่ ขนาด ความหนาแน่น ความสูง ที่โล่งหรือที่ว่างระหว่างอาคาร และโครงสร้างระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการภายในพื้นที่ดังกล่าว

3) สาขาภูมิสถาปัตยกรรม หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางผังบริเวณเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพของสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ในชุมชนและพื้นที่ธรรมชาติทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับอาคาร

4) สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพและสภาพแวดล้อมภายในอาคาร

3.2.1.2 ลักษณะของงานผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ลักษณะของงานผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการงานก่อสร้าง (Construction Process) ในการเริ่มโครงการก่อสร้างนั้น จะมีแนวคิดมาจากเจ้าของโครงการซึ่งอาจจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน โดยส่วนใหญ่จะเป็นในภาคเอกชนเป็นหลัก เมื่อเจ้าของโครงการมีความคิดริเริ่มจะลงทุนในโครงการก่อสร้าง หลังจากได้ศึกษาด้านการลงทุนขั้นต้นแล้วก็จำเป็นต้องปรึกษาผู้ออกแบบ ที่เจ้าของโครงการให้ความไว้วางใจในผลงานและประสบการณ์ ผู้ออกแบบจะเป็นผู้แปลความคิด ความต้องการของเจ้าของโครงการออกมาเป็นรูปธรรม ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายควบคุมอาคารและสภาพแวดล้อมรวมถึงเงื่อนไขอื่นๆ ทั้งนี้ผู้ออกแบบจะจัดทำแบบร่างเพื่อให้เจ้าของได้ศึกษาในชั้นรายละเอียดมากขึ้น เมื่อเจ้าของโครงการได้ศึกษาข้อมูลการประมาณราคาเบื้องต้นซึ่งผู้ออกแบบได้จัดเตรียมให้เพื่อประกอบกับการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการลงทุนที่ละเอียดขึ้น จนมั่นใจว่าโครงการจะสามารถดำเนินไปได้ ทั้งด้านการตลาด ผลตอบแทนการลงทุน แหล่งเงินสนับสนุนด้านการลงทุน ตลอดจนผลกระทบทางด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงจะดำเนินในขั้นต่อไป ในการเริ่มงานก่อสร้าง จะมีผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ เจ้าของโครงการ (Owner) ผู้ออกแบบและที่ปรึกษา (Architect/Engineer) ผู้รับเหมาก่อสร้างหลัก (Contractor) และผู้รับเหมาช่วง (Sub-Contractor) ผู้บริหารงานก่อสร้าง (Professional Construction Manager)²⁴

ตามที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อก่อนหน้าแล้วว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรม” นั้นแบ่งออกเป็น 4 สาขาได้แก่ สาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขาภูมิสถาปัตยกรรมและสาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ โดยผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

²⁴ วิสูตร จิระคำกิจ. (2541). *ผู้ประมาณการก่อสร้าง สำหรับวิศวกร สถาปนิกและผู้ที่เกี่ยวข้องในงานก่อสร้าง*. หน้า 1-1.

จะต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจากสภาสถาปนิกด้วย

ดังนั้น ในกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้วผู้ที่ประกอบวิชาชีพย่อมไม่ต้องได้รับใบอนุญาตจากสภาสถาปนิกแต่อย่างใด ส่วนอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นการประกอบ “วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม” ในวิชาชีพสถาปัตยกรรมแต่ละสาขานั้น จะต้องพิจารณาจากกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ข้อ 2 และข้อ 3 ประกอบกัน กล่าวคือ ในกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ข้อ 3 จะกล่าวถึง “ชนิดงาน” ว่าชนิดงานใดบ้างที่เป็นการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาประกอบกับข้อ 2 ด้วยซึ่งกล่าวถึง “ขนาดงาน” ว่าในงานแต่ละชนิดงานซึ่งจะเป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นจะต้องมีขนาดงานตั้งแต่เท่าใดจึงจะต้องเป็นผู้มีใบอนุญาตเท่านั้นที่จะสามารถทำได้

เมื่อกล่าวถึงผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ส่วนใหญ่แล้วคนทั่วไปมักจะเข้าใจว่า หมายถึงผู้ออกแบบเท่านั้น แต่ความจริงแล้วการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ขยายครอบคลุมออกไปในชนิดงานอีกหลายด้านด้วยกัน เช่น การเป็นผู้ให้คำปรึกษาในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ เป็นต้น ทั้งนี้ ชนิดงานในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแต่ละสาขา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมปฏิบัติวิชาชีพในการให้บริการแก่ประชาชนและสาธารณะ นั้น มีจำนวน 5 ชนิดงาน ได้แก่ งานศึกษาโครงการ งานออกแบบ งานบริหารและอำนวยการก่อสร้าง งานตรวจสอบ และงานให้คำปรึกษา ตามที่กำหนดไว้กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ข้อ 3 ดังต่อไปนี้

1) งานศึกษาโครงการ หมายถึง การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ การกำหนดความต้องการและข้อจำกัดเป็นโครงการย่อย การจัดทำรายละเอียดความต้องการสำหรับการออกแบบโครงสร้างของโครงการ การจัดทำแผนงาน และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

2) งานออกแบบ หมายถึง การกำหนดรายละเอียดโครงการ การกำหนดแนวความคิดในการออกแบบและวางผัง การพัฒนารูปแบบ การจัดทำแบบและเอกสารการก่อสร้าง การกำหนดรูปแบบและรายการวัสดุก่อสร้าง การประมาณราคาก่อสร้าง และการตรวจสอบรูปแบบระหว่างก่อสร้างในงานสถาปัตยกรรมทั้งที่ก่อสร้างใหม่ ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย บูรณะ พื้นฟู หรืออนุรักษ์

3) งานบริหารและอำนวยการก่อสร้าง หมายถึง การบริหารจัดการและจัดทำแผนการบริหารโครงการ การกำหนดหลักเกณฑ์โครงการ การคำนวณราคาและควบคุมค่าก่อสร้าง การควบคุมการก่อสร้าง ดัดแปลง ซ่อมแซม รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารหรือสิ่งก่อสร้างให้เป็นไป

ตามรูปแบบรายการและสัญญา การวินิจฉัยแผนงานและวิธีการก่อสร้าง การรับรองผลการทดสอบวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ใน โครงการ และให้หมายความรวมถึงการวางแผนการดำเนินงาน การบำรุงรักษาและการบริหารจัดการทรัพย์สินอาคารในงานสถาปัตยกรรมทั้งที่ก่อสร้างใหม่ คัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย บูรณะ พื้นฟู หรือนุรักษ์

4) งานตรวจสอบ หมายถึง การสำรวจ การค้นคว้า การวิเคราะห์ การทดสอบ รวมทั้ง การหาข้อมูลและสถิติต่างๆ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ประกอบการตรวจสอบรูปแบบ อุปกรณ์ประกอบ ของอาคาร ระบบสุขอนามัยหรือสิ่งแวดล้อม ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย ระบบบริหารจัดการ เพื่อความปลอดภัยในอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง งานตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัยใน อาคารในด้านสถาปัตยกรรมควบคุม รวมทั้งงานระบบอาคารที่เกี่ยวข้อง และการออกเอกสาร รับรองผลการตรวจสอบ

5) งานให้คำปรึกษา หมายถึง การให้ข้อเสนอแนะ หรือการตรวจสอบเพื่อให้คำปรึกษา ในงานตาม 1) 2) 3) หรือ 4)

เมื่อได้ทราบแล้วว่า “ชนิดงาน” ในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมี 5 ชนิดงาน ขึ้นตอน ต่อไปจึงพิจารณาว่า ชนิดงานนั้นๆอยู่ใน “ขนาดงาน” ที่ควบคุมหรือไม่ ซึ่งได้กำหนดไว้ใน กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ข้อ 2 ว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุม” ได้แก่ วิชาชีพสถาปัตยกรรมในสาขา ดังต่อไปนี้

1) สาขาสถาปัตยกรรมหลัก ในงานตามข้อ 3 ยกเว้นการออกแบบวางผังอาคารที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลพื้นที่รวมกันไม่เกิน 150 ตารางเมตร หรืออาคารเพื่อการเกษตรพื้นที่ไม่เกิน 400 ตารางเมตร

2) สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง ในงานตามข้อ 3 ที่เกี่ยวกับการวางผังสำหรับพื้นที่หรือ กลุ่มอาคาร ดังต่อไปนี้

(1) พื้นที่ที่มีการใช้บังคับผังเมืองรวมและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามกฎหมายว่าด้วยการ ผังเมือง

(2) พื้นที่ที่มีการจัดรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

(3) พื้นที่ที่มีการจัดสรรที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน

(4) พื้นที่อนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(5) พื้นที่ในเขตเพลิงไหม้ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือพื้นที่ที่มีภัยพิบัติ และอุบัติภัยตามที่กฎหมายกำหนด

(6) นิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือพื้นที่พัฒนาพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด

(7) กลุ่มอาคารที่ประกอบด้วยอาคารขนาดใหญ่ อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารสาธารณะ อาคารสูง และอาคารพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 30,000 ตารางเมตรขึ้นไป

2) สาขาภูมิสถาปัตยกรรม ในงานตามข้อ 3 สำหรับพื้นที่หรือบริเวณ ดังต่อไปนี้

(1) พื้นที่สาธารณะ หรือบริเวณอาคารสาธารณะ

(2) พื้นที่ที่ให้บุคคลทั่วไปเข้าไปใช้สอยได้ที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 1,000 ตารางเมตรขึ้นไป หรือชุมนุมคนได้ตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป

(3) พื้นที่ที่มีการจัดสรรที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน ยกเว้นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่พักอาศัยส่วนบุคคล

3) สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ ในงานตามข้อ 3 สำหรับพื้นที่ภายในอาคารสาธารณะที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 500 ตารางเมตรขึ้นไป

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างเพื่อประกอบคำอธิบายเพื่อทำความเข้าใจง่ายขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในการออกแบบวางผังอาคารที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลพื้นที่ใช้สอยรวมกัน 250 ตารางเมตรจะต้องใช้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสาขาสถาปัตยกรรมหลักเป็นผู้ให้บริการ โดยผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่สามารถให้บริการงานดังกล่าวได้ ซึ่งหากฝ่าฝืนก็จะมีโทษตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 71 แต่หากเป็นการออกแบบวางผังอาคารที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลพื้นที่ใช้สอยรวมกัน 149 ตารางเมตรซึ่งไม่เกิน “ขนาดงาน” ที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ข้อ 2 แล้วย่อมไม่ต้องใช้บริการจากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและประชาชนทั่วไปก็สามารถทำได้ เป็นต้น

3.2.1.3 คุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในเบื้องต้นผู้ที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้จะต้องสมัครเป็นสมาชิกสามัญหรือสมาชิกวิสามัญของสภาสถาปนิกเสียก่อนจึงจะมีสิทธิขอใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 49 วรรค 2 บัญญัติว่า “ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องเป็นสมาชิกสามัญหรือสมาชิกวิสามัญของสภาสถาปนิกและถ้าขาดจากสมาชิกภาพเมื่อใดให้ใบอนุญาตของผู้นั้นสิ้นสุดลง”

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 11²⁵ ได้แบ่งประเภทสมาชิกของสภาสถาปนิกไว้ 3 ประเภทคือ

- 1) สมาชิกสามัญ
- 2) สมาชิกวิสามัญ ต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก
- 3) สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งที่ประชุมใหญ่สภาสถาปนิกแต่งตั้งตามมาตรา 12²⁶ ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกประเภทต่างๆ ไว้ดังต่อไปนี้คือ

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
- 2) มีสัญชาติไทย
- 3) มีความรู้ในวิชาชีพสถาปัตยกรรมโดยได้รับปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร หรือ วุฒิบัตรในวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่สภาสถาปนิกรับรอง
- 4) ไม่เป็นผู้ประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก
- 5) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีที่เป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก
- 6) ไม่เป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือไม่เป็นโรคที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก

นอกจากนี้ผู้ที่ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกสภาสถาปนิกจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยการรับสมัครเป็นสมาชิกของสภาสถาปนิก พ.ศ.2544 และข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยโรคที่ต้องห้ามในการเป็นสมาชิกสภาสถาปนิก พ.ศ.2544 อีกด้วย

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 กำหนดให้สภาสถาปนิกมีอำนาจหน้าที่ในการรับรองปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตร ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทุกสาขา ดังนั้น เมื่อได้สมัครเป็นสมาชิกสภาสถาปนิกแล้ว จะต้องพิจารณาว่าผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นสำเร็จการศึกษาตามวุฒิการศึกษาที่สภาสถาปนิก

²⁵ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543, มาตรา 11.

²⁶ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543, มาตรา 12.

รับรองหรือไม่ เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรการศึกษานั้นๆ สอดคล้องและได้มาตรฐานที่สภาสถาปนิกกำหนดไว้ในมาตรฐานวิชาการของสภาสถาปนิก โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการให้ศึกษาด้านสถาปัตยกรรมนั้น ตั้งอยู่บนรากฐานที่มั่นคงและเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพมีพื้นฐานการศึกษาและประสบการณ์ที่ได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน²⁷ ซึ่งหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเป็นไปตามข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยการรับรองปริญญาและอนุปริญญาและประกาศนียบัตร ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2545²⁸ โดยผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2544²⁹ ด้วย

ในข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแต่ละระดับ การออกใบอนุญาต การต่อใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และการออกหลักฐานรับรองการได้รับใบอนุญาต พ.ศ.2552³⁰ ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้ในหมวด 2

ปัจจุบันสภาสถาปนิกมีสมาชิกจำนวน 19,822 คน และมีผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้ง 4 สาขา จำนวน 16,947 คน³¹

3.2.2 องค์กรที่ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ปัจจุบันวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นเป็นอาชีพที่อยู่ภายใต้การควบคุมขององค์กรที่จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติ ซึ่งมีอำนาจกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพของสถาปนิกในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

3.2.2.1 สภาสถาปนิก (Architects Council of Thailand)

²⁷ ไตรวัฒน์ วิริยศิริ. เล่มเดิม. หน้า 2-3.

²⁸ ข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยการรับรองปริญญาและอนุปริญญาและประกาศนียบัตร ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2545.

²⁹ ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2544.

³⁰ ข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแต่ละระดับ การออกใบอนุญาต การต่อใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และการออกหลักฐานรับรองการได้รับใบอนุญาต พ.ศ.2552.

³¹ สุรัตน์ พุ่มผล. หัวหน้าฝ่ายทะเบียนประวัติและใบอนุญาต สภาสถาปนิก. สัมภาษณ์ 23 กุมภาพันธ์ 2555.

ในอดีตการควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้น อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม (ก.ส.) ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการภายใต้ สังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีพระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ.2508 บังคับใช้ใน ขณะนั้น ต่อมา จึงได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ สถาปนิก พ.ศ. 2543 มีเหตุผลในการประกาศ อันเป็นหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ คือ เนื่องด้วย วิทยาการด้านสถาปัตยกรรมมีการพัฒนาในเนื้อหาและวัตถุประสงค์แตกต่างจากเดิมจนครอบคลุม การสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมให้มีประโยชน์ใช้สอย ความงาม และมั่นคง เพื่อ สนองความต้องการทางเศรษฐกิจ เอกอภิมณฑล วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้มีภาระ ที่ต้องควบคุมดูแลมากกว่าเดิม และการรวมตัวของสถาปนิกในการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพก็ได้ดำเนิน มาจนมั่นคงเป็นที่ประจักษ์ผลงานแล้ว สมควรให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมรวมตัวกันตั้ง องค์กรวิชาชีพเพื่อช่วยรัฐในการควบคุมดูแลมาตรฐานความรู้และการประกอบวิชาชีพให้สามารถ ดำเนินการควบคุมได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น จึงได้จัดตั้ง “สภาสถาปนิก” ขึ้นเป็นองค์กรอิสระมีฐานะเป็นนิติ บุคคล โดยจัดตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 ภายใต้การกำกับดูแลของ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้รับการถ่ายโอนอำนาจของรัฐบางส่วนในการควบคุมการประกอบ วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เช่น การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม การ เพิกถอนหรือการพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เป็นต้น โดยทำหน้าที่ แทนคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม (ก.ส.) แต่พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ยังคงให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงานของสภา สถาปนิก

วัตถุประสงค์ของสภาสถาปนิก

สภาสถาปนิกมีวัตถุประสงค์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 คือ

- 1) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- 2) ส่งเสริมความสามัคคีและใกล้ชิดเชื้อพืพาทของสมาชิก
- 3) ส่งเสริมสวัสดิการและผดุงเกียรติของสมาชิก
- 4) ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุม ให้ถูกต้องตามมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรม
- 5) ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้บริการทางด้านวิชาการต่างๆ แก่ประชาชน และ องค์กรอื่นในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาการและเทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรม
- 6) ให้คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายและปัญหา ด้าน สถาปัตยกรรม รวมทั้งด้านเทคโนโลยี

7) เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของประเทศไทย

8) ดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อำนาจหน้าที่ของสภาสถาปนิก

สภาสถาปนิกมีอำนาจหน้าที่ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 ดังต่อไปนี้

- 1) ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
 - 2) พักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต
 - 3) รับรองปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
 - 4) รับรองความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
 - 5) เสนอแนะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการกำหนดและการเลิกสาขาวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
 - 6) ออกข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วย
 - (1) การกำหนดลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 (6)
 - (2) การรับสมัครเป็นสมาชิก ค่าจดทะเบียนสมาชิก ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก
 - (3) การเลือกและการเลือกตั้งกรรมการตามมาตรา 32
 - (4) การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การพักใช้ใบอนุญาตการเพิกถอนใบอนุญาต และการรับรองความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
 - (5) คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของผู้ตรวจตาม มาตรา 20 วรรคสอง
 - (6) หลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตแต่ละระดับตามมาตรา 46
 - (7) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 49
 - (8) จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรม และการประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมา ซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
 - (9) มาตรฐานในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
 - (10) การประชุมของที่ประชุมใหญ่สภาสถาปนิก
 - (11) การใดๆ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้
- สภาสถาปนิก ประกอบไปด้วยคณะกรรมการจำนวน 2 คณะ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้ คือ

1) คณะกรรมการสภาสถาปนิก

สภาสถาปนิกดำเนินการภายใต้การบริหารและกำกับดูแลของคณะกรรมการสภาสถาปนิกประกอบไปด้วยกรรมการจำนวน 20 คน กรรมการให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 3 ปี โดยกรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งจะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระไม่ได้ ตามมาตรา 28 โดยมาตรา 24 ให้คณะกรรมการสภาสถาปนิกประกอบด้วย

(1) กรรมการซึ่งสมาชิกสามัญเลือกตั้งขึ้นจากสมาชิกสามัญ และมีได้ดำรงตำแหน่งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาจำนวน 10 คน

(2) กรรมการซึ่งสมาชิกสามัญเลือกตั้งขึ้นจากสมาชิกสามัญ และดำรงตำแหน่งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาจำนวน 5 คน

(3) กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากสมาชิกสามัญ โดยการเสนอชื่อของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจำนวน 5 คน

โดยกรรมการทั้ง 20 ท่าน จะเลือกกรรมการเพื่อดำรงตำแหน่ง นายกสภาสถาปนิก อุปนายกสภาสถาปนิกคนหนึ่ง อุปนายกสภาสถาปนิกคนที่สอง ตำแหน่งละหนึ่งคน และให้นายกสภาสถาปนิกเลือกกรรมการเพื่อดำรงตำแหน่งเลขาธิการ ทรัพย์สินิก ตำแหน่งละหนึ่งคนและอาจเลือกกรรมการเพื่อดำรงตำแหน่งอื่นได้ตามความจำเป็น ให้นายกสภาสถาปนิกแต่งตั้งหัวหน้าสำนักงานสภาสถาปนิกเพื่อควบคุม รับผิดชอบงานทั่วไปของสภาสถาปนิก นอกจากนี้ นายกสภาสถาปนิกซึ่งทำหน้าที่ประธานของคณะกรรมการสภาสถาปนิกแล้ว ๆพณฯนายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยังมีหน้าที่เป็นสภานายกพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานของสภาสถาปนิกตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาสถาปนิก บัญญัติไว้ในมาตรา 33 คือ

- (1) บริหารและดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และข้อบังคับของสภาสถาปนิก
- (2) สอดส่องดูแลและดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้
- (3) ออกระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการใดๆ ตามที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่ที่ประชุมใหญ่สภาสถาปนิกมอบหมาย
- (4) กำหนดแผนการดำเนินงานและงบประมาณของสภาสถาปนิก
- (5) วินิจฉัยชี้ขาดอุทธรณ์ ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจรรยาบรรณ ตามมาตรา 62

2) คณะกรรมการจรรยาบรรณ

ตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 คณะกรรมการจรรยาบรรณมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย กรณีที่มีการกล่าวหาว่าผู้ได้รับใบอนุญาตประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมตามข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

สถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2545³² โดยมาตรา 53 ได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการจรรยาบรรณประกอบไปด้วยประธานกรรมการจรรยาบรรณคนหนึ่งและกรรมการจรรยาบรรณตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด แต่ไม่น้อยกว่าสามคน ในการพิจารณาคดีการร้องเรียนการประพฤติผิดจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดลงโทษหรือยกข้อกล่าวหาตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 นั้นมาตรา 61 บัญญัติว่า “คณะกรรมการจรรยาบรรณ มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้”

- (1) ยกข้อกล่าวหา
- (2) ตักเตือน
- (3) ภาคทัณฑ์
- (4) พักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินห้าปี
- (5) เพิกถอนใบอนุญาต

ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งคณะกรรมการจรรยาบรรณวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา 61 (2) (3) (4) หรือ (5) อาจอุทธรณ์คำวินิจฉัยชี้ขาดต่อคณะกรรมการได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำวินิจฉัย ตามมาตรา 62

จากวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสภาสถาปนิกดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้สถาปนิกผู้ที่ยังคงทำการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมอยู่นั้นจึงต้องขึ้นต่อสภาสถาปนิกทุกคน และยังคงเป็นสมาชิกของสภาสถาปนิกโดยการสมัครและต้องชำระค่าธรรมเนียมรักษาสมาชิกภาพไว้ด้วย ตามมาตรา 49 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ทั้งนี้เพื่อการรักษาสีทิมและหน้าที่ในการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่พระราชบัญญัติระบุไว้

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยแก่สาธารณะตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 สามารถแบ่งการดำเนินงานได้เป็น 3 ด้านสำคัญๆ ดังนี้³³

1) ความรู้ความสามารถ สภาสถาปนิกจะใช้อำนาจในการรับรองปริญญาประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม (Accreditation) เป็นเครื่องมือในการควบคุมคุณภาพของสถาปนิก โดยการรับรองสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่สภาสถาปนิกเห็นว่าจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานตรงตามที่สภาสถาปนิกกำหนดและใช้

³² ข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2545.

³³ กองงาน ก.ว. และ ก.ส. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2543). *คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543*. หน้า 7-8.

อำนาจในการวางหลักเกณฑ์ในเรื่องหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการปฏิบัติ ตลอดจนหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ สำหรับการกำหนดมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม เช่น เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ (Code of Practices) และเกณฑ์มาตรฐานการบริการวิชาชีพ (Code of Conduct)

2) ด้านความประพฤติ ในการประกอบวิชาชีพสาขาต่างๆ ไม่ว่าแพทย์ ทยายความวิศวกร สถาปนิก ฯลฯ องค์กรควบคุมวิชาชีพจะต้องมีมาตรฐานความประพฤติในการประกอบวิชาชีพของตนหรือที่เรียกว่าจรรยาบรรณ (Ethics) ไว้เป็นเครื่องกำกับความประพฤติหรือพฤติกรรมของหมู่ผู้ประกอบวิชาชีพด้วยกันเองทุกองค์กรวิชาชีพ และตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสภาสถาปนิกที่จะต้องวางข้อบังคับในเรื่องจรรยาบรรณให้มวลหมู่สมาชิกประพฤติปฏิบัติตาม ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือประพฤติผิดจรรยาบรรณ (Unethical) จะถูกพิจารณาลงโทษ โดยคณะกรรมการจรรยาบรรณ

3) ด้านทะเบียน พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 มีโทษทางอาญาแก่ผู้ที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือแสดงตนว่าเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม โดยไม่มีใบอนุญาต เป็นโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และสำหรับการกระทำความผิดกรณีนี้ หากเป็นนิติบุคคลก็กำหนดให้หุ้นส่วน กรรมการ หรือผู้แทนนิติบุคคลต้องรับโทษ แล้วแต่กรณี และนิติบุคคลนั้นต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบเท่าของอัตราโทษปรับสำหรับความผิดนั้นด้วย

3.2.2.2 องค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

นอกจากสภาสถาปนิกที่มีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมโดยตรงในการออกใบอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมแล้ว นอกจากนี้ยังมีองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมในสาขาต่างๆ ด้วย ซึ่งจัดตั้งในรูปแบบของสมาคมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยสมาคมวิชาชีพส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ส่งเสริมและให้สิทธิประโยชน์แก่สมาชิกสมาคมเป็นหลัก ปัจจุบันมีสมาคมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมทั้ง 4 สาขา ได้แก่

- 1) สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ (Association of Siamese Architects under Royal Patronage)
- 2) สมาคมสถาปนิกชุมชนเมืองไทย (Association of Thai Urban Designers)
- 3) สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย (Thai Association of Thai Urban Designers)
- 4) สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย (Thailand Interior Designers' Association)

3.2.3 ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในการประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อผู้รับบริการได้ในหลายกรณีด้วยกัน ตามที่ได้ทราบแล้วว่างานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนอกจากการออกแบบแล้วยังหมายรวมถึงการควบคุมงาน การบริหารและอำนวยความสะดวกก่อสร้าง ตลอดจนการให้คำปรึกษา ความเสียหายที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากการขาดทักษะความรู้ความสามารถที่เพียงพอหรืออาจเกิดจากความประมาทเลินเล่อในการประกอบวิชาชีพก็ได้ ตัวอย่างสาเหตุของการวิบัติของอาคารจากการประชุมใหญ่ประจำปี 2539 ของสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย³⁴ ได้มีการวิเคราะห์สาเหตุเอาไว้หลายประการ เช่น เกิดจากการออกแบบโครงสร้างไม่ถูกต้องหรือไม่มีเสถียรภาพเพียงพอ การเลือกใช้รายละเอียดการก่อสร้างที่ผิดพลาดคุณภาพของการก่อสร้างและการควบคุมงานที่ไม่มีคุณภาพเพียงพอ ซึ่งหากมีระบบการควบคุมงานที่มีคุณภาพเพียงพอ ผู้ควบคุมงานจะสามารถควบคุมการก่อสร้างให้วัสดุมีคุณภาพดี และลดข้อผิดพลาดจากการออกแบบหรือการก่อสร้างได้ ปัญหาเหล่านี้แก้ไขได้โดยผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องเอาใจใส่อย่างเต็มที่ต่องานออกแบบ ศึกษาถึงพฤติกรรมโครงสร้างคำนวณอย่างถี่ถ้วน แสดงรายละเอียดโครงสร้างให้ชัดเจนและคำนึงถึงเสถียรภาพความมั่นคงของอาคารเป็นหลักใหญ่เพื่อความปลอดภัยของสาธารณชน ทั้งยังสามารถลดข้อผิดพลาดจากการออกแบบหรือการก่อสร้างได้อย่างมากอันจะทำให้การวิบัติลดน้อยลง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์สาเหตุของการวิบัติของอาคารจากการประชุมครั้งนั้นพบว่าสาเหตุของการวิบัติของอาคารส่วนใหญ่เกิดจากการใช้วิชาชีพวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมเป็นหลัก คือ ความบกพร่องในการเลือกใช้รายละเอียดการก่อสร้างที่ผิดพลาดวิชาการ การออกแบบโครงสร้างไม่ถูกต้อง

ในการสร้างสรรค์งานทั้ง 5 ชนิดงานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกันกับคนจำนวนมาก มีทั้งความเกี่ยวข้องที่เกิดจากเจตนาของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับบุคคลอื่นในลักษณะของนิติกรรมประเภทต่างๆ เช่น การทำสัญญาจ้างแรงงานหรือสัญญาจ้างทำของระหว่างเจ้าของโครงการหรือผู้ว่าจ้าง เพื่อใช้วิชาชีพสถาปัตยกรรมสร้างสรรค์งานสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้แก่คู่สัญญาอาจเป็นงานคำนวณและออกแบบโครงสร้างอาคาร งานควบคุมการก่อสร้างหรือการวางแผนผังงานการก่อสร้าง เป็นต้น การทำสัญญาซื้อขายอุปกรณ์ในนามของตนเองหรือเป็นตัวแทนของผู้ว่าจ้างในการติดต่อกับบุคคลอื่น เพื่อให้งานตามสัญญาจ้างนั้นๆ สำเร็จลุล่วงไป เป็นต้น นอกจากนี้ในการใช้วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

³⁴ มั่น ศรีเรือนทอง. (2539). เอกสารการประชุมใหญ่ทางวิชาการ ประจำปี 2539 “อาคารวิบัติในรอบทศวรรษที่ผ่านมา.” สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย. หน้า 15 -18.

ควบคุมอาจก่อให้เกิดความสับสนต่อบุคคลอื่นใดโดยไม่เจตนาในลักษณะของการละเมิด เช่น ในงานก่อสร้างออกแบบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สาขาสถาปัตยกรรมหลัก เกิดความผิดพลาดและส่งผลให้อาคารพังทลายลงมาทำให้บุคคลอื่นบาดเจ็บ ดายหรือทรัพย์สินเสียหาย หากสาเหตุของการพังทลายเกิดจากความบกพร่องในการใช้รายละเอียด การออกแบบโครงสร้างไม่ถูกต้องหรือไม่มีเสถียรภาพเพียงพอ การควบคุมงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ อันเป็นการใช้วิชาชีพสถาปัตยกรรมย่อมก่อให้เกิดความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต่อบุคคลอื่นในลักษณะต่างๆแล้วแต่ความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน อธิบายได้ดังนี้

3.2.3.1 ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ

หน้าที่ประการสำคัญที่สุดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม คือ การใช้วิชาชีพเพื่อสร้างสรรค์งานให้แก่เจ้าของโครงการหรือผู้ว่าจ้าง ไม่ว่าจะเป็นงานออกแบบ และคำนวณ งานควบคุมการก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงการก่อสร้างหรืองานให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของสาธารณชน ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องใช้ความรู้ความชำนาญในหลักวิชาการอย่างระมัดระวัง สมเหตุสมผล และมีทักษะในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพในการสร้างสรรค์งานนั้นๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความบกพร่องในการเลือกใช้รายละเอียดการก่อสร้างที่ผิดหลักวิชาหรือคุณสมบัติการก่อสร้างไม่ดี การออกแบบโครงสร้างไม่ถูกต้องอันเป็นการใช้วิชาชีพที่ผิดพลาด ได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ได้กำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้ให้ปฏิบัติงานมีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมประพฤติปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว อันเป็นการควบคุมดูแลความประพฤติหรือจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ ในขณะที่เดียวกันตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีบทบัญญัติเกี่ยวกับโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ไว้ด้วย ดังนั้น หากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมใช้ทักษะความสามารถในวิชาชีพของตนไม่เป็นไปตามมาตรฐานและก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้นจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น และรับผิดชอบต่อสภาสถาปนิกในทางจรรยาบรรณอันเป็นความรับผิดชอบทางวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยคณะกรรมการจรรยาบรรณเป็นผู้มีอำนาจลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นสมาชิกของสภาสถาปนิก โดยการตัดเตือน ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและความเสียหายอันเป็นผลมาจากการใช้วิชาชีพนั้น

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ไว้ดังนี้

1) ความรับผิดชอบเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณตามข้อบังคับจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2545 และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพด้วย โดยผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องประกอบวิชาชีพด้วยความตั้งใจและเต็มความสามารถ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่กระทำการอันใดอันนำมาซึ่งความเสียหายเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกระทำผิดจรรยาบรรณ คณะกรรมการจรรยาบรรณ สถาปนิกจะพิจารณาตัดสินลงโทษ อันมีลักษณะเป็นการจำกัดหรือตัดสิทธิในการประกอบวิชาชีพ คือ การตัดเดือน การภาคทัณฑ์ การพักใช้ใบอนุญาต หรือการเพิกถอนใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 มาตรา 61

2) โทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543

นอกจากพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 จะมีบทลงโทษที่มีลักษณะเป็นการจำกัดหรือตัดสิทธิในการประกอบวิชาชีพแล้ว ยังมีบทลงโทษในทางอาญาด้วย กล่าวคือ โทษจำคุก โทษปรับ หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนี้คือ

(1) ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสาขาหนึ่งแต่ไปประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุมสาขาอื่นหรือแสดงด้วยวิธีใดให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนพร้อมจะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสาขาอื่นที่ตนไม่ได้รับใบอนุญาตจากสภาสถาปนิก ตามมาตรา 45 หรือผู้ซึ่งอยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต แต่กลับดำเนินการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมหรือแสดงด้วยวิธีใดๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนมีสิทธิหรือพร้อมจะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนับแต่วันที่ทราบคำสั่งสภาสถาปนิกที่สั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้น ตามมาตรา 63 ต้องระวางโทษจำคุกผู้นั้น ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 71

(2) ผู้ใดใช้คำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นว่าตนเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ทั้งนี้ รวมถึงการใช้ จ้างวาน หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำดังกล่าวให้แก่ตน เว้นแต่ผู้ได้รับวุฒิบัตร หรือหนังสืออนุมัติเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมสาขานั้นๆ จากสภาสถาปนิกหรือสถาบันที่สภาสถาปนิกรับรองหรือผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก ตามมาตรา 47 ต้องระวางโทษจำคุกผู้นั้น ไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 72

(3) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ให้หุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน กรรมการของบริษัท ผู้แทนของนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งมีส่วนในการกระทำความผิดดังกล่าว มีความผิดในฐานะเป็นผู้ร่วมกระทำความผิด ผู้ใช้ให้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนกระทำความผิดแล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในการกระทำความผิดนั้น และสำหรับนิติบุคคลต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบเท่าของอัตราโทษสำหรับความผิดนั้นด้วย ตามมาตรา 74

นอกจากนี้ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจต้องรับผิดชอบบุคคลผู้ได้รับความเสียหายในทางแพ่งและต่อสังคมส่วนรวมในทางอาญาด้วยโดยประมวลกฎหมายอาญาได้ระบุความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้ชัดเจนใน มาตรา 227 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ ควบคุม หรือทำการก่อสร้าง ซ่อมแซมหรือรื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใดๆ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำนั้นๆ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

3) โทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ได้บัญญัติบทลงโทษในทางอาญากับผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ในฐานะเป็นผู้ควบคุมงาน ในกรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคาร โดยผิดไปจากแผนผังบริเวณ แบบแปลนและรายการประกอบแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต เว้นแต่ผู้ควบคุมงานจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้อื่นซึ่งผู้ควบคุมงานได้มีหนังสือแจ้งข้อทักท้วงการกระทำดังกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารและผู้ดำเนินการทราบแล้วแต่บุคคลดังกล่าวไม่ยอมปฏิบัติตาม เอาไว้ในมาตรา 31 ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 65

3.2.3.2 ความรับผิดชอบต่อคู่สัญญา

ในการใช้วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในงานสร้างสรรค์ทั้ง 5 ชนิดงาน ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจก่อนิติสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในหลายลักษณะ เช่น การให้คำปรึกษาแก่ผู้ว่าจ้าง การออกแบบก่อสร้าง และหรือการควบคุมงานก่อสร้างให้แก่ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติตามหลักวิชาการ และต้องสร้างสรรคงานนั้นให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และอยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับงานนั้นอีกด้วย

ในกรณีที่การให้บริการวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในฐานะเป็นคู่สัญญากับผู้รับบริการ เกิดความเสียหายขึ้นนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็น

กฎหมายที่บังคับใช้เป็นการทั่วไปได้บัญญัติถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของคู่สัญญาเอาไว้แล้ว โดยมีมาตรการที่นำมาเยียวยาบุคคลที่ได้รับความเสียหาย คือ ฟ้องร้องให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายโดยการ ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล การก่อกวนคดีสัมพันธ์ดังกล่าวอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) ความรับผิดชอบตามสัญญาจ้างทำของ

เมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตกลงที่จะทำงานไม่ว่าจะเป็นงานออกแบบ และคำนวณ งานควบคุมการก่อสร้าง งานวางโครงการก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ หรืองาน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ให้แก่ บุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของ โครงการ ย่อมก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและบุคคลนั้น ในลักษณะสัญญาจ้างทำของ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 587 เนื่องจากสัญญา ดังกล่าวมุ่งถึงความสำเร็จของงานอันเกิดจากการใช้ความรู้ความชำนาญ หรือการใช้วิชาชีพ สถาปัตยกรรมกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในการสร้างสรรค์งานนั้น ผู้ ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมย่อมมีความผูกพันที่จะต้องใช้วิชาชีพที่ตนมีอยู่เพื่อให้เกิด ความสำเร็จในงานนั้น หากผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ปฏิบัติตามสัญญาแล้ว ก่อให้เกิดความเสียหายต่อคู่สัญญาหรือปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาดก่อให้เกิดความเสียหายต่อ ผู้รับบริการแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องรับผิดชอบตามข้อกำหนดใน สัญญาจ้างทำของที่ตกลงร่วมกันนั้น ซึ่งอาจกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม แก้ไขงานใหม่ให้ถูกต้องหรืออาจชดใช้ค่าเสียหายเป็นตัวเงิน ในกรณีที่สัญญาไม่ระบุชดอาจนำ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 7 ว่าด้วยจ้างทำของมาใช้บังคับ ได้ นอกจากนี้ อาจต้องรับผิดชอบวิชาชีพต่อสภาสถาปนิกหรือรับผิดชอบในทางอาญาต่อสังคมด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเสียหายที่เป็นผลมาจากการใช้วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม นั้น

2) ความรับผิดชอบตามหลักตัวการตัวแทน

ในการเข้าควบคุมงานตามสัญญาจ้างทำของระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุมกับผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของโครงการดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ในบางครั้งการใช้วิชาชีพตามสัญญา จ้างทำของนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการติดต่อ งานหรือควบคุมดูแลการทำงานของผู้รับเหมาก่อสร้างหรือคนงานแทนผู้ว่าจ้าง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ 2 กรณี คือ การแต่งตั้งแสดงออกชัดเจนด้วยการตกลงยินยอมของคู่สัญญา โดยทำเป็นหนังสือหรือ วาจาซึ่งเป็นกรณีที่เกิดจากคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย อาจเป็นเรื่องที่เคยปฏิบัติต่อกันมาจนเป็นปกติไม่ จำเป็นต้องมอบหมายกันอีก ส่วนอีกกรณีหนึ่งเป็นการแต่งตั้งโดยปริยายเพื่อให้การตัดสินใจ เกี่ยวกับปัญหาอื่นๆ และงานเสร็จลุกล่วงไปด้วยดีถูกต้องตามหลักวิชาการและตรงตามความประสงค์

ของผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการ³⁵ กรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับเหมาก่อสร้างหรือคนงานให้ดำเนินไปอย่างเรียบร้อย อันเป็นการใช้วิชาชีพสถาปัตยกรรมอย่างหนึ่งแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจต้องรับผิดชอบทางแพ่งต่อผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการในลักษณะของตัวการตัวแทน ทั้งนี้หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 15 ว่าด้วยตัวแทน โดยกฎหมายกำหนดว่ากรณีที่ตัวแทนดำเนินการแทนตัวการนอกวัตถุประสงค์แล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตัวการ ตัวแทนจำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตัวการ นอกจากนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอาจต้องรับผิดชอบทางวิชาชีพต่อสภาสถาปนิกหรือรับผิดชอบในทางอาญาต่อสังคมด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเสียหายที่เป็นผลมาจากการใช้วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น

3.2.3.3 ความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก

บุคคลภายนอกในที่นี้หมายถึง บุคคลที่มีได้มีนิติสัมพันธ์ทางสัญญากับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม แต่เป็นกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมใช้วิชาชีพสร้างสรรค์งานให้แก่ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการไม่ว่าจะเป็นงานลักษณะใดและตามสัญญาใดแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกไม่ว่าจะเป็นความเสียหายในด้าน ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน เช่น กรณีโรงแรมรอยัลพลาซ่า จังหวัดนครราชสีมาถล่มเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก หรือกรณีไฟไหม้อาคารซานติกาผับในกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้ผู้ใช้บริการในขณะนั้นไม่สามารถวิ่งหนีออกจากอาคารได้ทันเนื่องจากการออกแบบไม่มีการคำนวณช่องทาง ออกฉุกเฉินไว้ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เข้าใช้บริการ ทำให้เกิดเหตุเสียชีวิตขึ้น หรือกรณีที่สุภาพสตรีท่านหนึ่งฟ้องเทศบาลแห่งหนึ่งให้รับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหาย กรณีที่สามีของเธอลื่นล้มในตลาดสดของเทศบาลจนบาดเจ็บและเสียชีวิตในที่สุด โดยอ้างว่าทางเทศบาลเลือกใช้กระเบื้องไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในตลาดสด ซึ่งในการออกแบบตลาดสดดังกล่าวทางเทศบาลได้ว่าจ้างให้บริษัทที่ประมูลงานได้เป็นผู้ออกแบบ³⁶ เป็นต้น บุคคลภายนอกซึ่งไม่มีนิติสัมพันธ์ใดกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเลยต้องได้รับความเสียหายจากการใช้วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมดังกล่าว ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในลักษณะดังต่อไปนี้

³⁵ พนารัตน์ เกลิมวุฒิสักดิ์. เล่มเดิม. หน้า 25-26.

³⁶ <http://www.asa.or.th> สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2555

1) ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด

เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นตามตัวอย่างที่ได้ยกขึ้นกล่าวข้างต้นแล้ว บุคคลภายนอกจะอาศัยข้อกำหนดในสัญญามาฟ้องเรียกค่าเสียหายเอาจากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ได้ เพราะไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน บุคคลภายนอกจึงต้องอาศัยบทบัญญัติในลักษณะละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 เรียกร้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับตน เนื่องจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบวิชาชีพที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น

นอกจากนี้ตามมาตรา 434 วรรคสอง ยังได้บัญญัติว่าในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ ให้ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นๆ ใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดเสียหายจะนั้นแล้ว ผู้เป็นเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และในวรรคสาม บัญญัติว่าในกรณีที่กล่าวมาในวรรคสองนั้น ถ้ายังมีผู้อื่นอีกที่ต้องรับผิดชอบในการก่อให้เกิดเสียหายนั้นด้วย ผู้ครองหรือเจ้าของจะใช้สิทธิไล่เบียดเอาแก่ผู้นั้นก็ได้

ในที่นี้จึงเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ นั้น มาตรา 434 ให้ตกอยู่แก่ผู้ครอบครอง แต่ถ้าผู้ครอบครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันความเสียหายแล้วเจ้าของ โรงเรือนต้องเป็นผู้รับผิดชอบ³⁷ นอกจากนี้ ในกรณีที่มีผู้อื่นที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย กฎหมายให้ผู้ครองหรือเจ้าของใช้สิทธิไล่เบียดแก่ผู้นั้นได้ หมายความว่า ถ้าหากมีผู้มีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นโดยมิได้ทำละเมิดขึ้นตามลำพัง เช่น มีส่วนผิดในการไม่ปลูกสร้างตามสัญญาเพราะว่าผิดสัญญาจึงทำให้การก่อสร้างไม่สมบูรณ์ชำรุดบกพร่อง ดังนี้ เจ้าของชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแล้วเท่าใดใช้สิทธิไล่เบียดเอาจากผู้รับจ้างได้ แต่ถ้าผู้อื่นก่อละเมิดขึ้นตามลำพังโดยอาศัยโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ เป็นเครื่องมือในการทำละเมิด ผู้นั้นก็ต้องรับผิดชอบส่วนตัว ความเสียหายชนิดนี้อยู่ นอกบังคับแห่งมาตรา 434 ต้องบังคับตามมาตรา 420

ความรับผิดชอบตามมาตรา 434 นี้ไม่ควรนำไปปะปนกับความผิดละเมิดที่ทำโดยประมาทเลินเล่อ เพราะถ้ามีข้อเท็จจริงว่าเป็นความประมาทเลินเล่อแล้วก็ต้องปรับเข้ามาตรา 420 แต่ความรับผิดชอบตามมาตรา 434 นี้ใช้เฉพาะกรณีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุที่ทรัพย์ คือ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ชำรุดบกพร่องโดยไม่มีผู้ใดทำให้เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นเพราะขาดการดูแลรักษาที่เพียงพอ เหตุที่มีบทบัญญัติในมาตรา 434 นี้ขึ้นต่างหากจากมาตรา 420 ก็เนื่องจากกฎหมายสันนิษฐานว่า ผู้

³⁷ เเพ็ง เเพ็งนิตติ. (2553). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. หน้า 344.

ครองหรือเจ้าของมีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายเพราะละเลยไม่ดูแลหรือก่อสร้างผิดแบบทำให้เกิดชำรุดบกพร่องได้ และเป็นต้นเหตุแห่งความเสียหายนั่นเอง ทั้งนี้ แม้จะไม่มีข้อเท็จจริงว่า ผู้ครองหรือเจ้าของได้ทำลงด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ต้องรับผิดชอบ³⁸ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 2959/2516 ป้ายโฆษณาติดตั้งบนอาคารพาณิชย์ ผู้เช่าสถานที่ติดตั้งป้ายเป็นผู้ครอบครองป้าย ผู้รับจ้างติดตั้งและดูแลป้ายไม่ใช่ผู้ครองร่วมด้วย ป้ายนั้นสร้างขึ้นไม่ตรงตามแบบแปลนจึงถูกพายุที่มีได้ธรรมชาติพัดพังลงทำให้โจทก์เสียหาย ผู้เช่าสถานที่ซึ่งเป็นผู้ครองป้ายต้องรับผิดชอบ ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 นั้น อาคาร หมายถึง สิ่งก่อสร้างหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับติดตั้งป้ายด้วย และในการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หากป้ายดังกล่าวมีลักษณะหรืออยู่ในประเภทที่ได้กำหนดเป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรมแล้ว ก็จะต้องใช้ผู้มีใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในการลงนามรับรองแบบป้ายดังกล่าวด้วย ดังนั้น ตามคำพิพากษาฎีกาที่ได้ยกตัวอย่างข้างต้น ที่ได้กล่าวไว้ด้วยว่าป้ายนั้นสร้างขึ้นไม่ตรงตามแบบแปลนแล้วผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมงานในการก่อสร้างป้ายดังกล่าว ย่อมมีความรับผิดชอบอันผู้เช่าสถานที่ซึ่งเป็นผู้ครองป้ายย่อมสามารถไล่เบี้ยได้

2) ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะประกันภัย

ความเสียหายที่เกิดจากการประกอบวิชาชีพที่ผิดพลาด เช่น กรณีเหตุการณ์ตึกถล่ม ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตตามตัวอย่างที่กล่าวข้างต้นนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่เป็นผู้ออกแบบถือว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมต้องรับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับความเสียหาย ดังนั้น ผู้รับประกันภัยจึงต้องรับผิดชอบต่อผู้ประสบภัยต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย อันเป็นไปตามลักษณะของสัญญาประกันภัยค้ำจุน

ประกันภัยค้ำจุน ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนที่ 3 ของหมวดที่ 2 โดยถือว่าประกันภัยค้ำจุนเป็นประกันวินาศภัยอย่างหนึ่ง จึงต้องนำบทบัญญัติสำหรับการประกันวินาศภัยทั่วไปมาใช้บังคับแก่การประกันภัยค้ำจุนด้วย เว้นแต่ข้อที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 887 และ 888 แต่สัญญาประกันภัยค้ำจุนมิได้มีวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยเป็นทรัพย์สินเหมือนอย่างเช่นประกันวินาศภัยแบบอื่น แต่หากการประกันภัยค้ำจุนเป็นการประกันภัยสำหรับความผิดของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อบุคคลอื่น ดังนั้น สัญญาประกันภัยค้ำจุน คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามผู้เอาประกันภัยเพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง

³⁸ สุขุม สุภนิคย์. (2546). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ละเมิด. หน้า 152-155.

ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ทั้งนี้ หากผู้เอาประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบต่อวินาศภัยที่เกิดขึ้นผู้รับประกันภัยค่าจูนก็ไม่ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกัน

สิทธิของบุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยโดยตรงตามมาตรา 887 วรรค 2 โดยผู้ที่ต้องเสียหายมีสิทธิเลือกฟ้องผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยหรือทั้งคู่ก็ได้ หากผู้ต้องเสียหายจะเลือกฟ้องผู้เอาประกันภัย ผู้ต้องเสียหายจะเรียกผู้รับประกันภัยเข้ามาในคดีหรือไม่ก็ได้ ไม่มีกฎหมายบังคับไว้ แต่ถ้าเลือกฟ้องผู้รับประกันภัยค่าจูนกฎหมายกำหนดให้เรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วยเพื่อจะได้กล่าวให้เสร็จสิ้นไปในคราวเดียวกัน หากไม่เรียกผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดี ผู้ต้องเสียหายไม่มีสิทธิเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนส่วนที่ขาดจากผู้เอาประกันภัยอีก³⁹

3) ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำในฐานะเป็นผู้มีวิชาชีพแล้วเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นจะต้องรับโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 ด้วย

3.2.4 วิธิดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ปฏิบัติวิชาชีพผิดพลาดจนเกิดความเสียหายแล้ว วิธีการดำเนินการเพื่อเอาผิดหรือลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีหลายประการ ดังต่อไปนี้

3.2.4.1 การพิจารณาเกี่ยวกับจรรยาบรรณ

กรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมประพฤติผิดจรรยาบรรณวิชาชีพสถาปัตยกรรม การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบเป็นไปตามข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ซึ่งการลงโทษเป็นการจำกัดหรือตัดสิทธิในการประกอบวิชาชีพเท่านั้น เช่น การพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต แต่ไม่มีการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้รับบริการที่ต้องเสียหายหรือ ไม่มีบทลงโทษที่กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องรับโทษทางอาญา ในกรณีที่มีการทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพสถาปัตยกรรมแต่อย่างใด

3.2.4.2 การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

³⁹ สุวิทย์ จันทร์แสงศรี. (2551, สิงหาคม). “ประกันภัยค่าจูน คืออะไร?.” *สภานายความคิด*, ปีที่ 29, ฉบับที่ 113. หน้า 41-44.

การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งอาจเป็นการคืนทรัพย์สินที่ผู้เสียหายต้องเสียไปหรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้นหรือการชดใช้ค่าเสียหายต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องได้ 3 วิธี ได้แก่ การอาศัยข้อกำหนดในสัญญา การใช้สิทธิทางศาลและการอนุญาโตตุลาการ กล่าวคือ

1) การเรียกร้องโดยการใช้สิทธิทางศาล

การใช้สิทธิทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายนั้น วิธีพิจารณาคดีจะเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การใช้สิทธิทางศาลจะเกิดในกรณีผู้รับบริการและผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมคู่สัญญาไม่อาจจะตกลงกันในเรื่องค่าเสียหายได้ คือได้มีการเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายโดยใช้สิทธิตามสัญญามาแล้ว แต่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามสัญญา ผู้รับบริการซึ่งเป็นคู่สัญญาจึงต้องใช้สิทธิทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายตามที่ปรากฏในสัญญา

การพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมซึ่งเป็นคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีที่ไม่ชำระค่าเสียหายตามที่กำหนดในสัญญานั้น ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่หรือภาระการพิสูจน์ในคดีแพ่งซึ่งบัญญัติว่า “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว” ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้รับบริการได้ยื่นฟ้องผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมว่าผิดสัญญาจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตน ผู้รับบริการย่อมมีหน้าที่หรือภาระในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่อศาลว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมผิดสัญญาอย่างไร มีข้อกำหนดในสัญญาให้เรียกค่าเสียหายอย่างไร และค่าเสียหายที่ตนได้รับนั้นมีจำนวนเท่าใด เป็นต้น

ในส่วนของบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย จะเรียกร้อง ค่าเสียหายเอากับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมก็ต้องอาศัยกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 420 ซึ่งสามารถดำเนินการโดยใช้วิธีการทางศาลเช่นกัน

การพิสูจน์ความผิดในกรณีผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกระทำละเมิดตามมาตรา 420 นั้น ในเรื่องของภาระการพิสูจน์จะคล้ายคลึงกับกรณีที่กล่าวข้างต้น คือ ถ้าคู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงอย่างใด คู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้างนั้นย่อมมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามที่ตนกล่าวอ้าง โดยจะต้องพิสูจน์ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ให้บริการวิชาชีพโดยจง

ใจหรือประมาทเลินเล่อ การให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นก่อให้เกิดความเสียหาย และความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

แม้ว่าในกรณีที่เกิดความเสียหาย ผู้ประกอบวิชาชีพที่จะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายจะได้ทำประกันประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกหรือประกันภัยค่าจูนเอาไว้ก็ตาม แต่การที่ผู้เสียหายจะได้รับชดเชยค่าเสียหายจากบริษัทประกันภัยนั้น การดำเนินการก็มีกระบวนการที่ยุ่งยากและมีข้อจำกัดอยู่มาก กล่าวคือ บริษัทผู้รับประกันภัยนั้นจะรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยก็ต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ดังนั้น ผู้ได้รับความเสียหายย่อมมีหน้าที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ประจักษ์ว่าความเสียหายที่ตนได้รับนั้น เกิดจากการให้บริการวิชาชีพที่ผิดพลาดของผู้ประกอบวิชาชีพ แม้หากผู้เสียหายจะได้รับชดเชยจากบริษัทผู้รับประกันภัยแล้ว ค่าเสียหายดังกล่าวก็จำกัดเพียงเท่าที่ผู้เอาประกันภัยได้ตกลงทำสัญญากับผู้รับประกันภัยไว้เท่านั้น หากผู้เสียหายประสงค์ที่จะได้รับชดเชยค่าเสียหายในส่วนที่ขาดแล้ว ผู้เสียหายจะต้องดำเนินการฟ้องร้องเอากับผู้ประกอบวิชาชีพเอง เว้นแต่ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้เลือกฟ้องผู้รับประกันภัยค่าจูนเอาและได้เรียกผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วย

จะเห็นได้ว่าการพิสูจน์ความผิดในลักษณะเช่นนี้เป็นภาระหนักแก่โจทก์ผู้ได้รับความเสียหายซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ทางด้านสถาปัตยกรรม ซึ่งในเรื่องความรู้ ความชำนาญทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมนี้ย่อมอยู่ในความรู้เห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ซึ่งหากโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงการให้บริการวิชาชีพที่ผิดพลาดหรือบกพร่องของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้ว โจทก์อาจต้องเป็นฝ่ายแพ้คดีและไม่ได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น

ส่วนการกำหนดค่าเสียหายนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 บัญญัติไว้ว่า “ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด...” การกำหนดค่าเสียหายนั้นกฎหมายกำหนดให้เป็นดุลยพินิจของศาลที่จะกำหนดตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ซึ่งศาลจะกำหนดให้ได้หรือไม่ เป็นจำนวนเท่าใดย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ฝ่ายโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายจะพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนเสียหายเท่าใด ซึ่งหากโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็น ได้แล้ว การเรียกร้องค่าเสียหายโดยใช้สิทธิทางศาลในวิธีนี้ย่อมไม่เกิดผลตามที่โจทก์ต้องการ

ยกตัวอย่างในกรณีที่มีการฟ้องร้องว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ออกแบบอาคารสถานบริการโดยไม่ได้กำหนดให้มีทางหนีไฟหรือทางออกฉุกเฉินให้พอเพียงกับผู้ใช้บริการแล้วเกิดเหตุไฟไหม้ขึ้น ทำให้ผู้ใช้บริการสถานบริการในขณะเกิดเหตุไม่สามารถออก

จากตัวอาคารได้ทันและเสียชีวิต เป็นต้น โจทก์ซึ่งเป็นผู้กล่าวอ้างว่าการปฏิบัติวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือหลักปฏิบัติในวิชาชีพจึงต้องเป็นฝ่ายพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดตำแหน่งหรือจำนวนทางหนีไฟทางออกฉุกเฉินในอาคาร ซึ่งพยานหลักฐานที่จะนำสืบให้ศาลเห็นย่อมอยู่ที่ฝ่ายจำเลย หรืออยู่ในความรู้เห็นของฝ่ายจำเลยเป็นส่วนใหญ่ หากโจทก์ไม่มีความรู้ก็ต้องดำเนินการว่าจ้างบุคคลที่มีความรู้เฉพาะด้านมาตรวจสอบถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้น การพิสูจน์ความผิดในลักษณะดังกล่าวนี้ค่อนข้างสร้างภาระให้กับโจทก์ที่ทั้งได้รับความเสียหายแล้วยังต้องมีการแสวงหาและนำสืบพยานหลักฐานตลอดจนต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเพิ่มขึ้นอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า การเรียกร้องค่าเสียหายโดยการใช้สิทธิทางศาลนั้น ก่อให้เกิดภาระแก่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ต้องเสียหายหลายประการ เช่น ต้องดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล ต้องเสียค่าธรรมเนียมค่าทนายความ ต้องเสียเวลาในการดำเนินคดีค่อนข้างยาวนาน การพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นหน้าที่ของผู้เสียหายที่เป็นฝ่ายกล่าวอ้างจะต้องเป็นผู้มีภาระในการพิสูจน์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากเพราะเหตุผลและข้อเท็จจริงในการพิสูจน์ความผิดนี้มักจะอยู่ที่ฝ่ายจำเลยหรือผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การดำเนินการโดยการใช้สิทธิทางศาลอาจไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ใช้บริการที่ตกเป็นผู้เสียหายเท่าที่ควร

2) วิธีการอนุญาโตตุลาการ

เป็นวิธีการเรียกร้องค่าเสียหายโดยผู้เสียหายที่อยู่ในฐานะคู่สัญญาและผู้เสียหายที่อยู่ในฐานะบุคคลภายนอก วิธีการอนุญาโตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาททางเลือกช่องทางหนึ่ง (Alternative Dispute Resolution) โดยอาจกำหนดวิธีระงับข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นจากการให้บริการทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมไว้ในข้อสัญญาว่า กรณีที่เกิดความเสียหายจากการให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมให้ใช้วิธีการทางอนุญาโตตุลาการ เพื่อเลือกบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการมาตัดสินข้อเรียกร้องของบุคคลผู้ได้รับความเสียหาย หากข้อเรียกร้องนั้นไม่สามารถยุติลงได้ในชั้นนี้ จะต้องกลับไปใช้วิธีการดำเนินการทางศาลต่อไปเพื่อให้คำชี้ขาดนั้นมีผลบังคับ การเรียกร้องวิธีนี้จึงอาจต้องดำเนินการถึง 2 กระบวนการในเรื่องเดียวกัน จึงอาจเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและเสียเวลาในการดำเนินคดีเป็นอย่างมาก

3.2.4.3 ความรับผิดชอบในทางอาญา

การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะใช้วิธีการดำเนินการทางศาลเช่นเดียวกับความรับผิดชอบในทางแพ่ง ในการพิจารณาความผิดย่อมเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง คือ ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 และ

ความผิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 แล้ว หากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกระทำความผิดอาญา วิธีพิจารณาความอาญานั้นย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227

ในการพิจารณาความผิดในทางอาญานั้น โจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้กระทำความผิด ซึ่งจะต้องพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ยกตัวอย่างเช่น กรณีความผิดฐานเป็นผู้ประกอบวิชาชีพไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 นั้น โจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่า ในการออกแบบ ควบคุม หรือทำการก่อสร้าง ซ่อมแซมหรือรื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใดๆ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ตนใช้บริการนั้นไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำการจนน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะต้องพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยศาลจึงจะลงโทษ ซึ่งข้อเท็จจริงที่จะทำให้ศาลรับฟังได้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการอันพึงกระทำในการปฏิบัติวิชาชีพล้วนเป็นเรื่องที่อยู่ในความรู้เห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้งสิ้น เนื่องจากเป็นเรื่องในทางวิชาการและวิชาชีพสถาปัตยกรรม การที่จะใช้พยานผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นในการดำเนินคดี ยิ่งจะทำให้ค่าใช้จ่ายของผู้เสียหายเพิ่มมากยิ่งขึ้น แม้ว่าการพิจารณาคดีจะถึงที่สุดและผู้กระทำความผิดได้รับการตัดสินว่ามีความผิดและจะต้องรับโทษแล้วก็ตาม แต่โทษในทางอาญาคงมีเพียงโทษปรับหรือจำคุก ซึ่งไม่สามารถเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายในทางทรัพย์สินได้เลย

จะเห็นได้ว่าจากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม จะต้องผ่านกระบวนการพิสูจน์ความผิดไม่ว่าโดยทางศาลหรือโดยคณะกรรมการจรรยาบรรณ ซึ่งวิธีการดำเนินการเช่นว่านั้นอาจสร้างภาระหลายประการแก่โจทก์หรือผู้ร้องเรียน เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี การแสวงหาพยานหลักฐาน ภาระการพิสูจน์ความผิด ระยะเวลาในการดำเนินการที่ยาวนานส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่เพิ่มขึ้น ค่าเสียหายที่ผู้เสียหายจะได้รับอาจไม่คุ้มกับความเสียหายที่แท้จริงที่ตนได้รับ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับค่าเสียหายตามที่ปรากฏในกฎหมายปัจจุบัน ยังไม่เหมาะสมและเป็นธรรมกับบุคคลที่ได้รับ ความเสียหายตามที่ควรจะเป็น

3.2.5 สาระสำคัญของ การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายไทยไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ เมื่อการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมถือเป็นการประกันภัย ความรับผิดประเภทหนึ่ง ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียกการประกันภัยความรับผิดว่า “ประกันภัยค้ำจุน” (Guarantee Insurance) จึงจัดได้ว่าการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็น “ประกันภัยค้ำจุน” ตามกฎหมายไทย

1) ความหมายของสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

เมื่อจัดได้ว่าการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมถือเป็น “ประกันภัยค้ำจุน” ตามกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นการที่จะทราบถึงความหมาย ของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพว่าเป็นอย่างไรนั้น จึงต้องพิจารณาบทบัญญัติในส่วนของการประกันภัยค้ำจุนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 887 ได้ให้ความหมายของการประกันภัยค้ำจุน คือ สัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่งและซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ

ดังนั้น สัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงหมายถึง สัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเพื่อความวินาศภัยอันผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องรับผิดชอบ

โดยเหตุที่การประกันภัยค้ำจุนเป็นบทบัญญัติในส่วนที่ 3 ของหมวดที่ 2 ว่าด้วยการประกันวินาศภัย (Insurance Against Loss) จึงต้องนำบทบัญญัติทั่วไปของการประกันวินาศภัยมาใช้กับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับสาระสำคัญของสัญญา และการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ยังมีหลักหรือสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้คือ

2) ผู้เอาประกันภัย

ผู้เอาประกันภัย (Insured) ของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นได้แก่บุคคลใดบ้าง ต้องพิจารณาตามกฎหมายที่ได้ให้ความหมายของผู้

ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเอาไว้ คือ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 และ กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2549 ได้กำหนดเอาไว้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หมายถึง บุคคลที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในงานต่างๆ ดังต่อไปนี้ งานศึกษาโครงการ งานออกแบบ งานบริหารและอำนวยความสะดวกสร้าง งานตรวจสอบและงานให้คำปรึกษา ทั้งนี้ จะต้องเป็นขนาดงานที่อยู่ในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมด้วย ตามที่ได้อธิบายแล้วในบทที่ 3 เมื่อบุคคลที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมด้านต่างๆ เหล่านี้ ได้ทำสัญญาประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายของตนแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเหล่านั้นจึงมีฐานะเป็นผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัย

3) วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย (Subject Matter of Insurance)

วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย คือ สิ่งที่สัญญาประกันภัยมุ่งให้ความคุ้มครอง ดังนั้น วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หรือสิ่งที่สัญญาประกันภัยมุ่งให้ความคุ้มครองนั้น ได้แก่ ความรับผิดของผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ที่มีต่อคู่สัญญาที่ว่าจ้างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม รวมถึงบุคคลที่สาม (Third Party) ที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม และลักษณะของความรับผิดที่จะเอาประกันภัยได้จะต้องเป็นความรับผิดตามกฎหมาย (Legal Liability) กรณีที่เป็นความรับผิดตามหน้าที่ศีลธรรม สัญญาประกันภัยประเภทนี้จะไม่ได้ให้ความคุ้มครองด้วย

ความรับผิดตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ได้แก่ ความรับผิดตามกฎหมายสัญญาที่มีต่อผู้ว่าจ้าง หรือความรับผิดตามกฎหมายลักษณะละเมิด หากการประกอบวิชาชีพทำโดยประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น ซึ่งอาจเกิดความเสียหายต่อผู้ว่าจ้าง หรือบุคคลภายนอกทั่วไป นอกจากนี้ยังรวมถึงความรับผิดตามกฎหมายที่ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 โดยผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องให้บริการทางวิชาชีพให้เป็นไปตามมาตรฐาน หรือภายในกรอบจรรยาบรรณ ของผู้ประกอบวิชาชีพในอันที่จะไม่ให้เกิดความเสียหายทั้งต่อผู้ว่าจ้างหรือบุคคลภายนอก

4) ส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย (Insurable Interest)

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 บัญญัติว่า "อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้แล้วไซ้ ท่านว่ายอมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด" ดังนั้น ผู้เอาประกันภัยในสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

สถาปัตยกรรมควบคุมจึงต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย มิฉะนั้น สัญญาประกันภัยย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญา คือ ผู้เอาประกันภัยจะไปเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยไม่ได้ และส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ได้แก่ ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับบุคคลอื่นในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพได้ประกอบวิชาชีพผิดพลาด บกพร่อง หรือละเลย จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ซึ่งความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น ได้แก่ ความรับผิดชอบตามกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เช่น พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย หรือกฎหมายฉบับอื่นๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 เป็นต้น ส่วนความรับผิดชอบตามที่ศีลธรรมนั้น ไม่ถือว่ามีส่วนได้เสียที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะเอาประกันภัยได้

บุคคลที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาประกันภัยที่สามารถเอาประกันภัยได้ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเท่านั้น เพราะเป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายในความเสียหายที่เกิดจากการประกอบวิชาชีพหรือให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ส่วนผู้ว่าจ้างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่อาจทำสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ เนื่องจากผู้ว่าจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายในความเสียหายที่เกิดจากการให้บริการทางวิชาชีพสถาปัตยกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเท่านั้นจึงสามารถทำสัญญาเอาประกันภัยได้

เวลาที่จะต้องมีส่วนได้เสียเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 ประกอบกับมาตรา 877 สรุปได้ว่า ผู้เอาประกันภัยที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพต้องมีส่วนได้เสียในสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมขณะทำสัญญาประกันภัย กล่าวคือ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องมีความเสี่ยงที่จะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกแล้ว หรือมีการว่าจ้างให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมให้ทำงานแล้ว

ราคาของส่วนได้เสียตามสัญญาประกันภัย ต้องคำนวณเป็นราคาเงินได้ เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าเสียหายตามความเป็นจริง ดังที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 877

5) จำนวนเงินที่เอาประกันภัย (Sum Insured)

เมื่อวัตถุที่เอาประกันภัยของสัญญาประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม คือ ความรับผิดตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ความรับผิดตามกฎหมายนั้นต้องคำนวณราคาของส่วนได้เสีย (Insurable Value) ในเวลาที่เอาประกันภัยได้ แต่ในขณะที่ทำสัญญาประกันภัย ผู้รับประกันภัยจะไม่สามารถกำหนดได้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะมีความรับผิดตามกฎหมายต่อผู้อื่นเป็นเงินจำนวนเท่าใด ดังนั้น ผู้รับประกันภัยกับผู้เอาประกันภัยมักจะกำหนดวงเงินที่จะต้องชดใช้ค่าเสียหายไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยเป็นจำนวนเงินจำกัดความรับผิด (Limit of Liability) เช่น ผู้รับประกันภัยจำกัดความรับผิดไม่เกิน 1 ล้านบาท เป็นต้น เนื่องจากความรับผิดตามกฎหมายที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่ละครั้งนั้น เป็นเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน ในขณะที่ทำสัญญาประกันภัย การกำหนดดังกล่าวจึงเป็นจำนวนเงินที่เอาประกันภัยความรับผิด (Sum Insured) และเป็นผลให้ผู้รับประกันภัยจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายไม่เกินจำนวนเงินจำกัดความรับผิด (Limit of Liability) ไว้เท่านั้น ในกรณีที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นเกินกว่าจำนวนเงินที่จำกัดความรับผิด ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายในส่วนที่ขาด

6) ค่าสินไหมทดแทน (Compensation)

ค่าสินไหมทดแทน หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้รับประกันภัยจะต้องจ่ายให้แก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหาย (Injured Person) ซึ่งจำนวนเงินที่จะได้รับการชดใช้ดังที่ระบุไว้ในสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น จะชดใช้ตามความเสียหายที่แท้จริง แต่ไม่เกินจำนวนเงินจำกัดความรับผิดตามที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาประกันภัย โดยเหตุที่การประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เป็นการประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกซึ่งอาจเป็นตัวผู้ว่าจ้างหรือบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับสัญญาว่าจ้าง ดังนั้น ผู้ที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน ตามสัญญาประกันภัยความรับผิด คือ บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หรือผู้เอาประกันภัยกฎหมายได้กำหนดให้ผู้รับประกันภัยจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงในนามของผู้เอาประกันภัย และในทางกลับกันผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยโดยตรงแม้จะไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน โดยไม่จำเป็นต้องเรียกร้องเอาจากผู้เอาประกันภัยก่อน และการที่ผู้รับประกันภัยได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายนั้น กฎหมายถือว่าเป็นการจ่ายค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย นั่นเอง

แต่มีข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ ตามมาตรา 887 กำหนดว่า “ผู้รับประกันภัยนั้น แม้จะได้ส่งค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ก็ยังหาเหตุผลพ้นจากความรับผิดต่อบุคคลผู้

ต้องเสียหายนั้นไม่ เว้นแต่ตนจะพิสูจน์ได้ว่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ใช้ให้แก่ผู้ต้องเสียหายแล้ว”

จากบทบัญญัติมาตราดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่า แม้ผู้รับประกันภัยชำระเงิน ตามสัญญาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยไปแล้ว หากผู้เอาประกันภัยยังไม่ได้นำไปชำระให้กับบุคคลที่ได้รับความเสียหาย ผู้รับประกันภัยจะยังไม่พ้นความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัย

7) ผู้รับประโยชน์ (Beneficiary)

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 862 บัญญัติว่า “ผู้รับประโยชน์ หมายความว่า บุคคลผู้พึงได้รับค่าสินไหมทดแทนหรือจำนวนเงินให้ใช้” ตามสัญญาประกันภัยประเภทอื่น ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์จะเป็นบุคคลเดียวกันก็ได้ ในกรณีผู้รับประโยชน์มิใช่ผู้เอาประกันภัย กฎหมายมิได้ระบุว่าจะต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญา แต่ในสัญญาประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากสัญญานี้คือบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการให้บริการทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เรียกเรื่องค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยได้โดยตรงตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่เป็นผู้เอาประกันภัยจะไม่สามารถยกประโยชน์ในค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลอื่นเช่นเดียวกับการประกันภัยประเภทอื่นได้

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิด ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในอดีตที่ผ่านมา ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ค่อยคำนึงถึงปัญหาการขัดแย้งผลประโยชน์หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับผู้รับบริการมากนัก ซึ่งอาจเป็นเพราะการให้บริการด้านสถาปัตยกรรมยังมีไม่มาก รูปแบบการดำเนินธุรกิจการให้บริการด้านสถาปัตยกรรมมักเกิดขึ้นในโครงการใหญ่ๆ โครงการที่มีงบประมาณสูงหรือโครงการของรัฐบาล แต่ปัจจุบันยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก บ้านเมืองมีการพัฒนาเจริญมากยิ่งขึ้น มีการลงทุนจากต่างชาติ เกิดระบบธุรกิจประเภททุนนิยมที่มีขนาดใหญ่และซับซ้อน การใช้บริการทางด้านสถาปัตยกรรมจากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจึงมีมากขึ้นตามลำดับ ทั้งได้มีการกำหนดให้วิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นวิชาชีพควบคุม ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 และตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 มาตรา 26 ได้บัญญัติให้ “กรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร ที่ขออนุญาตนั้น มีลักษณะหรืออยู่ในประเภทที่ได้กำหนดเป็นวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกรรม หรือเป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรม ถ้าวิศวกรหรือสถาปนิกผู้รับผิดชอบในการนั้น ตามที่ระบุไว้ในคำขอไม่ได้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่กรณี ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นปฏิเสธไม่รับพิจารณาคำขออนุญาตนั้น” ดังนั้น ในการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร ที่อยู่ในข่ายต้องขออนุญาตก่อสร้างอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 จึงต้องใช้บริการจากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้งสิ้น การใช้บริการที่มีเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกิดข้อพิพาททางสัญญาและข้อขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและผู้รับบริการมากขึ้น

ตามที่ได้ทำการศึกษาในบทที่ 3 แล้วว่า เมื่อเกิดความเสียหายจากการให้บริการทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้ว กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ว่าจะเป็นการป้องกันหรือการเอาผิดกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ในทางจรรยาบรรณวิชาชีพตามกฎหมายขององค์กรวิชาชีพ บทบัญญัติของกฎหมายทางแพ่งที่เกี่ยวกับผู้

ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามประมวลกฎหมายอาญานั้น ยังไม่สามารถบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การใช้เวลาในการดำเนินคดีค่อนข้างยาวนานทำให้การเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายไม่มีความรวดเร็วทันทั่วทั้งที่ค่าเสียหายที่ได้รับอาจไม่ใกล้เคียงกับความเสียหายที่แท้จริง นอกจากนี้ วิธีการดำเนินการเกี่ยวกับความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมยังมีความไม่เหมาะสมและเป็นธรรมเท่าที่ควร ส่วนใหญ่ฝ่ายโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายไม่สามารถที่จะนำเสนอให้เห็นถึงความจริงหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยได้ เนื่องจากความเสียหายอันเกิดจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้นการพิสูจน์ความผิดให้เชื่อมโยงกับความเสียหายเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากในการพิสูจน์ ซึ่งจากการที่ได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีแล้วนั้นพบว่าได้มีการนำมาตรการการประกันภัยความรับผิดภาคบังคับมาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมด้วย ในบทนี้ จะได้ทำการวิเคราะห์ถึงแนวทางการนำมาตรการในการประกันภัยความรับผิดภาคบังคับมาเป็นมาตรการเสริมเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยที่ผิดพลาดว่าจะมีความเหมาะสมเพียงใด โดยจะได้กล่าวเป็นลำดับดังต่อไปนี้

4.1 การนำมาตรการทางกฎหมายประกันภัยเข้ามาคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและผู้ได้รับความเสียหาย

เมื่อพบว่าการใช้บริการผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกิดข้อพิพาททางสัญญาและข้อขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและผู้รับบริการมากขึ้น ดังนั้น รูปแบบการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจึงมีความเสี่ยงที่จะผิดพลาดสูง และอาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของสาธารณชนด้วย การฟ้องร้องเกี่ยวกับความรับผิดทางวิชาชีพมักเรียกร้องกันเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก การทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะนำมาใช้กระจายความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การประกันภัยความรับผิดสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีประสิทธิภาพทัดเทียมกับนานอารยประเทศ และการกำหนดนโยบายต่างๆ ของทั้งภาครัฐและเอกชนจึงเห็นได้ว่าวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับหลายองค์กร ด้วยเหตุผลดังข้างต้น หากไม่มีมาตรการ หรือข้อบังคับ หรือข้อกฎหมายที่ดีที่จะนำมาใช้จัดการกับประเด็นปัญหาได้ ดังนี้ หากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมออกแบบหรือให้คำปรึกษาดูแล ผู้รับบริการจึงไม่ลังเลที่จะฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายต่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

ควบคุมเป็นเงินจำนวนมากในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมาตรการหนึ่งที่จะช่วยผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ต้องเสี่ยงกับการถูกฟ้องร้องให้ต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้รับบริการ ผู้ซึ่งตนเองกระทำโดยประมาทเดินเล่อคือการประกันภัยความรับผิดชอบเอาไว้ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปบริษัทประกันภัยหรือกองทุนประกันความเสี่ยง ทั้ง 2 กรณีเป็นมาตรการในส่วนคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ในกรณีที่กระทำโดยประมาทและถูกฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน

จากที่ได้ศึกษามาแล้วระบบของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นมี 2 ระบบ คือ ระบบสมัครใจ (Voluntary) และระบบบังคับ (Compulsory) การที่จะนำระบบประกันภัยรูปแบบใดมาใช้ เพื่อคุ้มครองบุคคลผู้ได้รับความเสียหายนั้น จะต้องพิจารณาว่าระบบการประกันภัยรูปแบบใดเหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและประโยชน์ต่อบุคคลผู้ได้รับความเสียหายมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ไม่เป็นการสร้างภาระให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมากเกินไปด้วย

4.1.1 การประกันภัยระบบสมัครใจ (Voluntary)

ตามที่ได้รับทราบมาจากบทที่ 2 แล้วว่า เป็นระบบที่ผู้เอาประกันภัยตกลงใจโอนความเสี่ยงภัยของตนไปให้กับผู้รับประกันภัย ซึ่งในปัจจุบันการประกันที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เอาประกันภัยมีน้อยมาก และเนื่องจากการประกันภัย คือ แผนการเฉลี่ยความเสียหายของบุคคลที่ต้องเสี่ยงภัยลักษณะเดียวกันรวมกลุ่มกันเพื่อสะสมเงิน โดยมุ่งหมายว่า หากมีภัยเกิดขึ้นแล้วผู้ได้รับความเสียหายจะได้รับการเยียวยาจากเงินที่ตนได้ร่วมสะสม

สำหรับกรณีผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยซึ่งปัจจุบันมีจำนวนไม่เกิน 17,000 คนเท่านั้น เมื่อผู้เอาประกันมีจำนวนน้อย การวางแผนเฉลี่ยความเสียหายโดยรวมกันสะสมเงินนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแต่ละคนอาจจะต้องสะสมเงินเป็นจำนวนที่สูง หรืออีกนัยหนึ่งเบี้ยประกันภัยในกรณีเช่นนี้อาจมีอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับการประกันภัยประเภทอื่น ดังนั้น การประกันภัยนี้อาจดำเนินไปได้ยากเพราะมีผู้ทำประกันน้อย ซึ่งปัจจุบันพบว่าผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทำประกันภัยประเภทนี้น้อยมาก

4.1.2 การประกันภัยระบบบังคับ (Compulsory)

การประกันภัยระบบบังคับในปัจจุบันเป็นกรณีที่รัฐได้เข้ามาควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเพื่อความปลอดภัยของสังคม โดยการออกกฎหมายมาใช้บังคับในลักษณะประกันภัยเพื่อบุคคลที่สามอันเป็นหลักประกันให้กับสาธารณชน เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นกับตนดัง เช่น การตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 การกำหนดหลักประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2553 หรือกฎกระทรวง

กำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบ หลักเกณฑ์การขอขึ้นทะเบียนและการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบ และหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ.2548 ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 อันมีลักษณะเป็นระบบของการประกันภัยความรับผิดชอบบังคับ

ดังนั้น การนำระบบประกันภัยภาคบังคับมาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม อาจกระทำโดยเมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้วและได้ให้บริการวิชาชีพแก่ประชาชนทั่วไป ควรจะบังคับให้มีการทำประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่มีการบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเมื่อได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้วและได้ให้บริการวิชาชีพแก่ประชาชนจะต้องทำประกันภัยวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมกับระดับการประกอบวิชาชีพของตนด้วย มิเช่นนั้นจะถือว่าเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรม นอกจากนี้ อาจกำหนดให้ในการขอรับใบอนุญาตหรือการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นจะต้องจัดให้มีค่าธรรมเนียมประกันภัยวิชาชีพมาแสดงด้วย

4.2 รูปแบบการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

จากการศึกษาแนวทางในต่างประเทศในบทที่ 3 พบว่า มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของประเทศอังกฤษ นั้นมีความก้าวหน้าค่อนข้างมาก เนื่องจากในประเทศอังกฤษ นอกจากมีคณะกรรมการสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ในการกำกับดูแลผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้วยังมี สถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (The Royal Institute of British Architect: RIBA) ซึ่งเป็นสมาคมวิชาชีพที่รักษาผลประโยชน์และผดุงเกียรติให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพ ในส่วนของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ยังมีสำนักงานตัวแทนประกันภัยของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA Insurance Agency: RIBAIA) ที่เป็นสถาบันที่ได้รับการรับรองจาก ARB และ RIBA ในการจัดหาประกันภัยที่เพียงพอและเหมาะสมแก่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมโดยเป็นไปตามที่ ARB กำหนด

ดังนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจึงเห็นว่ารูปแบบการประกันภัยภาคบังคับความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น ควรมีการกำหนดในเรื่องต่อไปนี้ไว้เป็นอย่างน้อย คือ

4.2.1 รูปแบบการประกันภัยความรับผิดภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

1) ความหมายของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หมายถึง สัญญาประกันภัยที่มุ่งให้ความคุ้มครองถึงความรับผิดตามกฎหมายที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น โดยความเสียหายนั้นเป็นความเสียหายทางการเงิน

2) ประเภทของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เป็นการประกันภัยความรับผิด (Liability Insurance) ประเภทหนึ่ง แต่ในประเทศไทยจะเรียกชื่อว่าการประกันภัยค้ำจุน (Guarantee Insurance)

3) ผู้เอาประกัน

ผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของทุกประเทศที่ได้ทำการศึกษามาจะหมายถึงบุคคลเดียวกัน คือ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ว่าในด้านใด หรือประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่มีการรวมกลุ่มทางธุรกิจ เช่น บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วน เพื่อให้บริการด้านสถาปัตยกรรม หากการประกอบวิชาชีพของตนมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเช่นว่านั้นสามารถทำสัญญาเอาประกันภัยความรับผิดของตนได้

4) วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย

วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยมีรายละเอียดเช่นเดียวกันในทุกประเทศ คือ ความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม และลักษณะของความรับผิดที่จะเอาประกันภัยได้นั้นจะต้องเป็นความรับผิดตามกฎหมาย (Legal Liability) คือ เป็นความรับผิดที่สามารถบังคับได้ตามกฎหมาย กรณีที่เป็นความรับผิดตามหน้าที่ ศีลธรรม สัญญาประกันภัยประเภทนี้จะไม่ได้ให้ความคุ้มครอง

5) ส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย (Insurable Interest)

รายละเอียดของส่วนได้เสียตามสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมดังที่ปรากฏในต่างประเทศและที่ปรากฏตามหลักการประกันภัยค้ำจุนในประเทศไทยมีรายละเอียดที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น ต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยตั้งแต่

ขณะที่สัญญาประกันภัยได้ทำขึ้น และในขณะที่เกิดความเสียหาย ผู้เอาประกันภัยก็ยังคงต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกัน เหตุที่สัญญาต้องมีการกำหนดไว้เช่นนี้เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ความเสียหายที่จะได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย

6) การเรียกร้องค่าเสียหาย (Claims)

รูปแบบการเรียกร้องค่าเสียหายตามสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมดังที่ปรากฏในต่างประเทศและประเทศไทยมีรายละเอียดที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกัน คือ เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใช้บริการทางวิชาชีพหรือบุคคลที่สามแล้วผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องเอาจากผู้รับประกันภัยได้โดยตรงโดยไม่จำเป็นต้องไปเรียกร้องจากผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนก่อน

7) ขอบเขตความคุ้มครอง

จากการศึกษาของประเทศอังกฤษนั้น คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ได้กำหนดจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบขั้นต่ำสำหรับการชดใช้ค่าเสียหาย ในประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมนั้น คือ 250,000 ปอนด์ สำหรับทุกๆการเรียกร้อง และอยู่ในส่วนที่เกินจากค่าเสียหายส่วนแรก (Excess) 2,500 ปอนด์ โดยรวมการชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่งและค่าใช้จ่าย ในการดำเนินคดีต่างๆ รวมทั้งการอ้างพยานผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาคดีในศาลหรืออนุญาโตตุลาการ ในระหว่างที่ได้มีการทำประกันผู้รับประกันจะได้ชดใช้คืนให้แก่ผู้เอาประกันภัยด้วย กรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้จัดทำประกันภัยไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ได้กำหนดไว้แล้วย่อมจะถือว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่ฝ่าฝืนกระทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ

ในส่วนของประเทศไทยนั้น จากที่ได้สอบถามจากผู้ที่ได้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจำนวนหนึ่ง ทำให้ได้รับทราบข้อมูลว่า ตัวเลขจำนวนเงินที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมบางส่วนในประเทศไทยเห็นว่าเหมาะสมในการกำหนดเป็นจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบขั้นต่ำสำหรับการชดใช้ค่าเสียหาย ในกรณีผู้ประกอบวิชาชีพที่เป็นบุคคลธรรมดา คือ 1,000,000 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบขั้นต่ำในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบอาคาร ในประเด็นความเห็นเกี่ยวกับตัวเลขจำนวนเงินที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมบางส่วนในประเทศไทยเห็นว่าเหมาะสมในการกำหนดเป็นจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบขั้นต่ำสำหรับการชดใช้ค่าเสียหาย คือ 1,000,000 บาท ดังกล่าวนั้น ในส่วนของภาคธุรกิจประกันภัยเองมีความเห็นเกี่ยวกับตัวเลขวงเงินจำกัดความรับผิดของบริษัทนายหน้าประกันภัยนิติบุคคลว่า ควรกำหนดเป็นข้อบังคับให้ชัดเจนเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการดำเนินกิจการ และควรกำหนดให้บริษัทนายหน้าประกันภัยนิติบุคคล ต้องมีการจัดการเอาประกันภัยวิชาชีพ (Professional Indemnity

Insurance) ในวงเงินจำกัดความรับผิดไม่ต่ำกว่าสองเท่าของเงินทุนจดทะเบียนแต่ไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินความรับผิดชอบที่ภาครัฐเห็นว่าเหมาะสม เช่น 5 ล้านบาท ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ลูกค้ามีความอุ่นใจใจการใช้บริการของบริษัทนายหน้าประกันภัยแล้ว ยังช่วยส่งเสริมให้บริษัทประกันภัยในประเทศ ให้ความสำคัญในการพัฒนาการประกันภัยวิชาชีพที่อาจขยายสู่วิชาชีพอื่นๆ เช่น แพทย์ สถาปนิก วิศวกร ฯลฯ¹ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าอาจนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดวงเงินจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่เป็นนิติบุคคลได้

ในส่วนของจำนวนเงินค่าเสียหายในส่วนแรกและเบี้ยประกันภัยที่จะต้องชำระให้แก่บริษัทผู้รับประกันภัยนั้น ผู้ที่ได้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมส่วนใหญ่เห็นว่า ควรให้เป็นหน้าที่ของบริษัทผู้รับประกันภัยที่จะพิจารณาตัวเลขดังกล่าว โดยเห็นว่าควรพิจารณาจากรายได้ของผู้ประกอบวิชาชีพ ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพ อัตราความเสี่ยงในการก่อให้เกิดความเสียหายในการประกอบวิชาชีพ ฯลฯ ประกอบ เนื่องจาก ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมีถึง 3 ระดับ อันได้แก่ ใบอนุญาตระดับภาคี สถาปนิก ใบอนุญาตระดับสามัญสถาปนิก และใบอนุญาตระดับวุฒิสถาปนิก ซึ่งสามารถประกอบวิชาชีพได้ในชนิดและขนาดงานที่แตกต่างกัน ความรับผิดชอบจึงมีต่างกันด้วย โดยเห็นว่าควรมีหน่วยงานที่สามารถตรวจสอบเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนเงินค่าเสียหายในส่วนแรกและเบี้ยประกันภัยดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรม ทั้งนี้ สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความเห็นว่าการพิจารณารับประกันภัย และพิจารณาอัตราเบี้ยกรมธรรม์ประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นควรพิจารณาในหัวข้อต่อไปนี้ประกอบด้วย²

- (1) ประเภทของการประกอบวิชาชีพ
- (2) ขนาดขององค์กร (จำนวนพนักงานและรายรับต่อปี)
- (3) ลักษณะเฉพาะของงานที่ทำ
- (4) ประสบการณ์ขององค์กรและพนักงาน
- (5) ประวัติความเสียหายที่เคยเกิดขึ้น
- (6) มีงานที่ต้องทำนอกประเทศไทย หรือไม่
- (7) วงเงินที่ต้องการให้คุ้มครอง
- (8) วงเงินค่าเสียหายส่วนแรก ที่ผู้เอาประกันภัยยินดีจะรับเอง
- (9) ประมาณการรายได้ของบริษัทในปีที่จะทำประกันภัย

¹อนุพงศ์ กาญจนเรือง. (2551). วารสารไทยแลนด์อินชัวร์นซ์ประกันภัย. หน้า 148.

² www.asa.or.th สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2555

(10) งบการเงินย้อนหลัง 3 ปี หรือหนังสือรายงานประจำปี

8) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบ

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศแล้ว พบว่าการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการยกเว้นความรับผิดชอบนั้น จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอย่างมาก ดังนั้นจึงเห็นว่าในส่วนของประเทศไทยควรมานำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาเป็นแนวทาง คือ

(1) การยกเว้นค่าใช้จ่ายส่วนแรกที่กำหนดในกรมธรรม์

(2) การเรียกร้องที่เกิดจากการให้บริการวิชาชีพที่ดำเนินการโดยผู้เอาประกันภัยในการกระทำอันเกิดจากการร่วมทุน หรือกิจการร่วมค้า เว้นแต่มีการลงนามรับรองในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ

(3) ความเสียหายอันเกิดจากการขนส่ง

(4) การเรียกร้องที่เกิดจากการบาดเจ็บ ป่วยหรือเสียชีวิตของผู้เอาประกันภัยที่ทำงานภายใต้สัญญาจ้างงาน

(5) การเรียกร้องโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการให้บริการทางการเงินอันควบคุมโดยสถาบันการเงินที่มีอำนาจหน้าที่

(6) การเรียกร้องที่เกิดจากการสูญเสียทางการค้า

(7) การกระทำอันเกิดจากการฉ้อโกงหรือไม่ซื่อสัตย์

(8) ความเสียหายทางอาญา

(9) ความเสียหายอันเกิดจากระเบิดนิวเคลียร์หรือการสงคราม

(10) การเรียกร้องความสูญเสียที่เกิดจากการดำเนินการทางคอมพิวเตอร์

(11) การเรียกร้องอันเกิดจากการขายสินค้า ผลิตภัณฑ์ การติดตั้งและบำรุงรักษาซ่อมแซมหรือแก้ไขความบกพร่องของสินค้า

(12) การก่อการร้าย

(13) การเรียกร้องที่เกิดจากความรับผิดในฐานะพนักงาน กรรมการหรือผู้ดูแล

(14) ความรับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อมที่เกิดขึ้นจากแร่ใยหิน

4.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการนำประกันภัยความรับผิดภาคบังคับมาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

จากการศึกษาข้อมูลจากต่างประเทศพบว่า การควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้น ในต่างประเทศจะมีองค์กรวิชาชีพที่ควบคุมเป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับประเทศไทย ซึ่งองค์กรวิชาชีพดังกล่าวจะมีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพตลอดจนลงโทษ ในกรณีที่มีการประกอบวิชาชีพไม่เหมาะสม ทั้งนี้ ได้พบว่าได้มี

การกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องจัดให้มีการทำประกันภัยวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสม ตามเกณฑ์ที่องค์กรวิชาชีพกำหนด เช่น วงเงินจำกัดความรับผิดขั้นต่ำเอาไว้ด้วย มิฉะนั้นจะถือว่าผู้ประกอบวิชาชีพกระทำผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ซึ่งอาจได้รับโทษจำกัดสิทธิหรือถูกเพิกสิทธิในการประกอบวิชาชีพเลยทีเดียว นอกจากนี้เมื่อได้พิจารณาจากกฎหมายในประเทศไทยแล้วก็พบว่า มีการนำการประกันวิชาชีพภาคบังคับมาใช้ในหลายวิชาชีพด้วยกัน อาทิ เช่น การกำหนดหลักประกันความรับผิดต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักประกันความรับผิดต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2553 ที่กำหนดให้ในวันที่ยื่นจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องจัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดต่อบุคคลที่สามประเภทหนึ่งประเภทใดรวมกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสามของทุน ตามข้อ 2 ซึ่งประเภทของหลักประกันภัยความรับผิดของบุคคลภายนอก ได้แก่ กรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพบัญชีของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ข้อ 3 (5) หรือกรณีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบอาคาร ตามกฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบ หลักเกณฑ์ การขอขึ้นทะเบียนและการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบและหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ.2548 ซึ่งนอกจากจะต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกรหรือผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยสถาปนิกแล้วแต่กรณี ในการยื่นคำขอเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบจะต้องจัดส่งสัญญาประกันภัยและกรรมธรรม์ประกันภัยให้แก่คณะกรรมการควบคุมอาคารพิจารณา โดยเป็นการประกันความรับผิดตามกฎหมายที่เกิดจากความบกพร่องของผู้ขอขึ้นทะเบียนมีจำนวนเงินคุ้มครองไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทต่อ 1 ครั้งและไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาทต่อปี และมีระยะเวลาคุ้มครองไม่น้อยกว่า 3 ปี

จากตัวอย่างข้างต้นดังกล่าว จึงเห็นว่าการจะนำการประกันภัยวิชาชีพภาคบังคับมาใช้บังคับกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอย่างเป็นรูปธรรมนั้น ควรจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพด้วยผู้เขียนจึงขอเสนอให้แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้นำเสนอในบทที่ 5 ต่อไป

4.3 สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ผู้เสียหาย บริษัทผู้รับประกันภัย

4.3.1 สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับบริษัทประกันภัย

เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ทำสัญญาประกันภัยความรับผิดกับบริษัทประกันภัยโดยชำระค่าเบี้ยประกันภัยตามอัตราที่ได้กำหนดแล้ว หากเกิดความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพที่ผิดพลาด บกพร่องหรือการประกอบวิชาชีพที่ไม่ครบถ้วนขึ้น บริษัท

ประกันภัยมีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการใช้บริการวิชาชีพตลอดจนบุคคลที่สาม (Third Party) ที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ในนามของผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเพื่อความวินาศภัยอันผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ก่อให้เกิดขึ้นอันผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย (Legal Liability) โดยจำนวนเงินที่ผู้รับประกันภัยจะต้องชดใช้แก่ผู้เสียหายจากการใช้บริการวิชาชีพหรือบุคคลที่สามนั้นจะไม่เกินจำนวนเงินจำกัดความรับผิด (Limit of Liability) ที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีมูลค่าของความเสียหายเกินกว่าจำนวนเงินที่จำกัดความรับผิดแล้ว ผู้รับประกันภัยก็ไม่มีหน้าที่ต้องชดใช้เงินจำนวนที่เกินจำนวนที่จำกัดความรับผิดให้แก่ผู้เสียหาย แต่ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายในส่วนที่ขาด โดยในการเรียกร้องให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เสียหายสามารถเรียกร้องเอาจากบริษัทได้โดยตรงโดยไม่ต้องเรียกร้องเอาจากผู้เอาประกันภัย

ดังนั้น เมื่อเกิดความเสียหายแล้ว ย่อมเป็นหลักประกันว่าผู้เสียหายจะได้รับชดใช้ค่าเสียหายในเบื้องต้นอย่างแน่นอน โดยที่ไม่ต้องเสียเวลาในการดำเนินการฟ้องร้องเอาจากผู้รับประกันภัย เนื่องจากการประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลที่สามนี้เป็นการประกันภัยที่ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความรับผิดเสียก่อนแล้วจึงจะมีการชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งหากความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีไม่มากนัก จำนวนค่าเสียหายที่ได้รับชดใช้อาจเพียงพอที่จะเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ต้องเสียหายได้ ซึ่งทำให้ลดขั้นตอนที่ผู้เสียหายจะต้องมาเรียกร้องเอาจากผู้ประกอบวิชาชีพ ทั้งยังเกิดความสะดวกต่อทุกฝ่ายที่จะประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฟ้องร้องเพื่อให้ชดใช้ค่าเสียหาย แต่แม้ว่า ในกรณีที่ผู้รับประกันภัยได้ส่งเงินค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้วก็ตาม ผู้รับประกันภัยยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดต่อบุคคลภายนอกที่เป็นผู้เสียหายไม่ เว้นแต่ผู้รับประกันภัยจะพิสูจน์ได้ว่าค่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ทำให้เห็นว่า แม้ผู้รับประกันภัยจะได้ชำระเงินตามสัญญาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยไปแล้ว หากผู้เอาประกันภัยยังไม่ได้นำไปชำระให้กับบุคคลที่ได้รับความเสียหาย ผู้รับประกันภัยจะยังไม่พ้นความรับผิดตามสัญญาประกันภัย

4.3.2 สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับผู้เสียหาย

ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพได้รับให้บริการวิชาชีพกับผู้รับบริการแต่ได้ให้บริการวิชาชีพผิดพลาด บกพร่องหรือไม่ครบถ้วนแล้ว ผู้รับบริการดังกล่าวถือว่าเป็นผู้ต้องเสียหายจากการประกอบวิชาชีพซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องรับผิดชอบต่อผู้รับบริการที่ได้รับความเสียหายนั้น เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพได้มีการทำประกันภัยวิชาชีพต่อบุคคลที่สามกับบริษัทประกันภัยตามที่ได้มีกฎหมายบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพ

สถาปัตยกรรมควบคุมต้องจัดหาประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามที่เพียงพอและเหมาะสมแล้ว ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดแก่ตนได้ โดยตรงโดยที่ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องเรียกร้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นชดใช้ค่าเสียหายแก่ตนเสียก่อน ตามที่ได้อธิบายไว้ในข้อ 4.3.1 เนื่องจากการประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามนี้เป็นการนำหลัก Modified No-Fault มาใช้ คือเป็นการชดใช้ค่าเสียหายโดยไม่ต้องเสียเวลาพิสูจน์ความผิดก่อน จึงจะได้รับค่าเสียหาย และไม่ตัดสิทธิหรือยกเลิกความรับผิดในทางละเมิด ผู้ได้รับความเสียหายยังมีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายละเมิดได้ตามปกติด้วย ดังนั้น กรณีหากผู้เสียหายจากการใช้บริการวิชาชีพได้รับความเสียหายมากกว่าจำนวนเงินจำกัดความรับผิดที่ผู้ประกอบวิชาชีพได้ตกลงเอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพยังต้องรับผิดในส่วนที่ค่าเสียหายที่กรรมธรรม์มิได้คุ้มครองไว้อีกด้วย โดยผู้เสียหายจะต้องใช้ใช้เรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวจากผู้ประกอบวิชาชีพโดยตรง

4.3.3 สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้เสียหายกับบริษัทประกันภัย

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่าการประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามนี้เป็นสัญญาประกันภัยค่าจนประเภทหนึ่งซึ่งเป็นสัญญาที่จะโอนสิทธิให้แก่บุคคลภายนอกไม่ได้ เนื่องจากได้ยกประโยชน์ให้แก่ผู้เสียหายไปแล้ว ดังนั้น เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ให้บริการทางวิชาชีพหรือบุคคลที่สามแล้วผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องเอาจากผู้รับประกันภัยได้โดยตรง แม้ผู้เสียหายจะไม่ใช้คู่สัญญาในสัญญาประกันภัยก็ตาม โดยไม่จำเป็นต้องไปเรียกร้องจากผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนก่อน โดยค่าสินไหมทดแทนในกรณีนี้ไม่อาจคิดเกินไปกว่าจำนวนซึ่งผู้รับประกันภัยพึงจะต้องใช้ตามสัญญานั้น

ในการเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยนั้น ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงสาเหตุของความผิดพลาดอันเกิดจากการให้บริการวิชาชีพแต่อย่างใด เนื่องจากการประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม มีหลักการคือ เป็นการชดใช้ค่าเสียหายในเบื้องต้นให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดเสียก่อน ตามหลัก Modified No-Fault ดังนั้น หากผู้เสียหายได้เรียกร้องให้บริษัทผู้รับประกันภัยที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้เอาประกันภัยไว้แล้ว บริษัทผู้รับประกันภัยจะปฏิเสธไม่จ่ายเงินชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายไม่ได้ ทั้งนี้ ผู้รับประกันภัยแม้จะได้ใช้เงินค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ก็ยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่เป็นผู้เสียหายไม่ เว้นแต่ผู้รับประกันภัยจะพิสูจน์ได้ว่าค่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายแล้ว

4.4 สิทธิที่มีอยู่เดิมของผู้เสียหายไม่ถูกระทบ

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เป็นลักษณะของการประกันภัยค่าจูน จึงมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากประกันภัยทั่วไป ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 และมาตรา 888 เกี่ยวกับเรื่องค่าสินไหมทดแทนที่ผู้รับประกันภัยต้องชดใช้แก่บุคคลภายนอกผู้ต้องเสียหายในนามของผู้เอาประกันภัย โดยวินาศภัยในที่นี้ หมายความว่า ความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้ ตามมาตรา 869 ซึ่งค่าสินไหมทดแทนในที่นี้อาจเนื่องจากการที่ผู้เอาประกันได้ทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ตามมาตรา 420 โดยหลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดบัญญัติไว้ในมาตรา 438 ซึ่งบัญญัติถึงการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนว่า ได้แก่ การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใดอันได้ก่อขึ้นนั้นด้วย

จะเห็นได้ว่า หลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคือ ต้องการให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมเหมือนเมื่อยังไม่ทำละเมิด แม้ไม่สามารถคืนทรัพย์สินให้ผู้เสียหายได้ ก็ต้องชดใช้กันด้วยวิธีอื่น โดยค่าสินไหมทดแทนนี้ กฎหมายกำหนดให้ศาลวินิจฉัยตามสมควรแห่งพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ค่าสินไหมทดแทนยังอาจรวมถึง ดอกเบี้ย ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ค่าเสียหายในมูลละเมิด ไม่จำกัดเฉพาะผลที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบันแต่ยังรวมถึงผลที่เกิดขึ้นในอนาคต อันเป็นที่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นด้วย ความเสียหายในอนาคตย่อมเป็นความเสียหายที่ผู้ทำละเมิดหรือผู้ต้องรับผิดจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายด้วยเช่นกัน เช่น ค่าเสียหายตามมาตรา 444 ซึ่งเป็นค่าเสียหายเกี่ยวกับการทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บและผู้ทำละเมิดต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 บัญญัติให้ผู้รับประกันภัยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความวินาศที่เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอก ผู้ต้องเสียหายอันเนื่องมาจากความรับผิดของผู้เอาประกันซึ่งค่าสินไหมทดแทนในกรณีเป็นค่าสินไหมทดแทนเพื่อการบาดเจ็บ หรือเสียชีวิต หรือการชดใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากทรัพย์สินของบุคคลภายนอกเกิดความเสียหายที่เป็นตัวเงิน หรือชดใช้ทรัพย์สิน รวมทั้งการทำให้ทรัพย์สินที่เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมด้วย แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 887 วรรค 2 บัญญัติว่า “บุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามที่ตนควรจะได้ นั้นจากผู้รับประกันภัยโดยตรง แต่ค่าสินไหมทดแทน เช่นว่านี้ หากอาจจะคิดเกินไปกว่าจำนวนอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องชดใช้ตามสัญญา นั้นได้ไม่...” คือ ผู้เสียหายมีการเรียกร้องค่าสินไหมจากผู้รับประกันภัยได้เพียงเท่าที่ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดตามสัญญาประกันภัยเท่านั้น เมื่อพิจารณาประกอบด้วยมาตรา 887 วรรคท้าย ซึ่งบัญญัติว่า “ท่านห้ามมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินไปกว่าจำนวนซึ่งเอาประกันภัยไว้” จะเห็นได้ว่า ค่าสินไหมทดแทนที่ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่จ่ายนั้นต้อง

ไม่เกินไปกว่าจำนวนเงินที่ผู้รับประกันภัยตกลงรับประกันภัยไว้ หากรวมค่าสินไหมทดแทนทั้งหมดแล้วเกินวงเงินที่รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยคงมีหน้าที่ต้องจ่ายเพียงจำนวนที่เอาประกันภัยไว้เท่านั้น เพราะแม้จำนวนเงินที่เอาประกันภัยไว้จะสูงเท่าใดก็ตามถ้าความเสียหายที่แท้จริงไม่ถึงจำนวนนั้นแล้ว ผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเกินจำนวนที่วินาศภัยจริง เพราะสัญญาประกันวินาศภัยเป็นสัญญาชดใช้ค่าเสียหาย (Indemnity Contract) ผู้เอาประกันภัยจะค่ากำไรจากสัญญาประกันวินาศภัยไม่ได้³ แต่ถ้าจำนวนที่เอาประกันภัยไว้ต่ำกว่าความเสียหายที่แท้จริง ผู้รับประกันภัยก็ไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าจำนวนที่เอาประกันภัยไว้เพราะผู้เอาประกันภัยพอใจเอาประกันภัยเพียงจำนวนที่ตกลงไว้เท่านั้น ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าที่ได้สัญญาไว้

ปัญหาที่ต้องพิจารณาในส่วนนี้คือ เมื่อผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยแล้วไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้เสียหายสามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายส่วนที่เกินจากวงเงินประกันจากผู้เอาประกันภัยคือผู้ทำละเมิดได้อีกหรือไม่ ในที่นี้ยกตัวอย่างกฎหมายที่มีใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 ของไทยที่มีการจ่ายค่าทดแทน คือ ตามมาตรา 20 วรรคหนึ่งว่า “เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่บริษัทรับประกันรับไว้ ให้บริษัทจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น แก่ผู้ประสบภัยเมื่อได้รับคำร้องของผู้ประสบภัย” กรณีดังกล่าวจะเป็นการจ่ายค่าเสียหายโดยมีลักษณะค่าเสียหายเบื้องต้น ซึ่งมีลักษณะเป็นเงินทดรองจ่ายไปก่อนโดยไม่ต้องรอพิสูจน์ความผิด เมื่อพิสูจน์ความผิดแล้วปรากฏว่ารถคันที่บริษัทรับประกันภัยไว้เป็นฝ่ายผิด บริษัทก็ต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพิ่มจนครบจำนวนที่ต้องจ่าย หากความเสียหายนั้นมีมากกว่าจำนวนเงินค่าเสียหายเบื้องต้น นอกจากนี้ตามมาตรา 22 ยังได้บัญญัติว่า “การได้รับชดใช้ตามมาตรา 20 ไม่ตัดสิทธิผู้ประสบภัยที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมตามประมวลแพ่งและพาณิชย์” คือ หากผู้เสียหายได้รับเงินทดแทนไม่คุ้มค่าเสียหาย ผู้เสียหายมีสิทธิดำเนินการฟ้องร้องเพื่อเรียกค่าเสียหายได้

ดังนั้นตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการรับประกันภัยความรับผิดภาคบังคับนี้เป็นการนำหลัก Modified No-Fault มาใช้ คือเป็นการชดใช้ค่าเสียหายโดยไม่ต้องเสียเวลาพิสูจน์ความผิดก่อนจึงจะได้รับค่าเสียหาย และไม่ตัดสิทธิหรือยกเลิกความรับผิดในทางละเมิด ผู้ได้รับความเสียหายจึงยังมีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายละเมิดได้ตามปกติ ดังนั้นเมื่อผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกรรมธรรม์น้อยกว่าความเสียหายที่ได้รับ เมื่อไม่มีกฎหมายห้ามและตามกรรมธรรม์ก็ไม่ได้ระบุไว้ได้ จึงไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายออกจากผู้กระทำละเมิดได้อีก

³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 64/2516.

4.5 การประกันภัยภาคบังคับอาจยังไม่สามารถเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายและยังไม่คุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเท่าที่ควร

ตามที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าพบว่า การทำประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับนี้ เป็นการประกันภัยวิชาชีพที่รัฐจะได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องมีประกันภัยเพื่อความคุ้มครองความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยมุ่งเน้นประโยชน์ของบุคคลที่สาม อันเป็นลักษณะของกฎหมายยุคใหม่ที่มีพื้นฐานของหลักความสงบเรียบร้อยของประชาชน และกฎหมายการประกันภัยเป็นเครื่องมือที่รัฐใช้ในการบริหารจัดการสังคม เป็นลักษณะของการออกกฎหมายมาใช้บังคับให้ประชาชนในประเทศต้องกระทำตามแทนที่จะมีลักษณะแบบเดิมที่บังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเอาประกันภัยไว้เพื่อคุ้มครองความรับผิดชอบละเมิดของตนอันเกิดจากการประกอบวิชาชีพเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกต้องเสียหายไม่ว่าแก่ชีวิตร่างกายหรือแก่ทรัพย์สิน บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายมีสิทธิตามกฎหมายในการเรียกร้องหรือฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพจากบริษัทประกันภัยได้ ด้วยเหตุนี้ การที่ผู้ทำละเมิดจะสามารถชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้หรือไม่จึงไม่เป็นปัญหาต่อไป เพราะการประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับทำให้ผู้ได้รับความเสียหายมีหลักประกันในระดับหนึ่งว่าตนมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายซึ่งต้องได้รับการช่วยเหลือเยียวยาอย่างแน่นอน การประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับจึงเป็นการคุ้มครองประชาชนผู้ประสบภัยมากขึ้น

การประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับทำให้ผู้ได้รับความเสียหายมีหลักประกันว่าตนมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายซึ่งต้องได้รับการช่วยเหลือเยียวยาอย่างแน่นอน แต่เป็นเพียงการเยียวยาชดเชยค่าเสียหายในระดับหนึ่งเท่านั้น อันเป็นเพียงการชดเชยค่าเสียหายในเบื้องต้น เพราะกรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยทั่วไปจะกำหนดจำนวนเงินที่จะชดเชยภายใต้กรรมธรรม์ประกันภัยเป็นจำนวนเงินที่จำกัดความรับผิดชอบสูงสุดสำหรับการชดเชยภายใต้เหตุการณ์เรียกร้องหนึ่งครั้ง และอาจจะมีจำนวนเงินจำกัดสูงสุดสำหรับการเรียกร้องทุกรายรวมกันภายในระยะเวลาการประกันภัย (Aggregate Limit) อยู่ด้วย บริษัทที่รับประกันภัยจึงไม่จำเป็นต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายเกินไปกว่าวงเงินจำกัดความรับผิดชอบนั้นๆ ซึ่งโดยทั่วไป ขนาดของจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบจะเป็นข้อตกลงระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย แต่ในบางประเทศสมาคมวิชาชีพก็ได้ให้คำแนะนำหรือกำหนดแนวทางให้ผู้ประกอบวิชาชีพทำประกันภัยความรับผิดชอบโดยมีจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบสูงสุดตามสภาพการณ์ของประเทศนั้นๆ ดังนั้น กรณีที่ประเทศใดการพัฒนาในด้านวิชาชีพยังมีไม่มากนักหรือยังไม่ได้ได้รับความเชื่อถือเป็นที่แพร่หลายจากผู้ใช้บริการแล้วการคิดค่าบริการวิชาชีพก็อาจจะไม่สูงนัก ดังนั้น

หากผู้ใช้บริการได้รับความเสียหายที่มากกว่าวงเงินดังกล่าวแล้ว ผู้เสียหายย่อมไม่ได้รับค่าใช้จ่ายค่าเสียหายในส่วนที่เกินกว่าวงเงินประกัน ส่งผลให้ค่าเสียหายที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการชดเชยเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงๆ และหากการชดเชยเยียวยาจากบริษัทผู้รับประกันภัยไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่แท้จริงที่ผู้ใช้บริการได้รับ เนื่องจาก มีการเรียกร้องเกินกว่าวงเงินจำกัดความรับผิดแล้ว ผู้เสียหายก็อาจจะดำเนินการฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายในส่วนที่ขาดเอากับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมผู้ทำละเมิดหรือผิดสัญญาต่อผู้เสียหาย โดยการดำเนินคดีในชั้นศาล ซึ่งการดำเนินการใช้สิทธิเรียกร้องโดยนำคดีขึ้นสู่ศาลนั้น ย่อมทำให้เสียเวลาทั้งฝ่ายผู้ฟ้องและผู้ถูกฟ้อง เพราะการดำเนินคดีในชั้นศาลนั้น ใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน และยิ่งเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีด้วย นอกจากนี้ อาจมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องภาระการพิสูจน์เพื่อให้ศาลเห็นว่าความเสียหายที่ผู้ใช้บริการได้รับนั้นเกิดจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ผิดพลาดบกพร่อง ดังนั้น ภาระการพิสูจน์ย่อมตกเป็นของฝ่ายโจทก์คือผู้ซึ่งต้องเสียหายจากการใช้บริการวิชาชีพนั่นเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในความรู้เห็นของประชาชนทั่วไปซึ่งมิได้มีความรู้ทางด้านสถาปัตยกรรม ธรรมเนียมจึงเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้ซึ่งต้องเสียหายค่อนข้างมาก การที่กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องจัดให้มีการประกันภัยความรับผิดภาคบังคับนั้น ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเป็นค่าเบี้ยประกันภัย ซึ่งกรณีนี้ทำให้ทั้งผู้ประกอบวิชาชีพและผู้รับบริการต้องมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ กรณีของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น หากผู้ประกอบวิชาชีพท่านนั้น ไม่ได้ประกอบวิชาชีพในช่วงเวลาดังกล่าว หรือประกอบวิชาชีพจำนวนไม่มากนัก หรือเป็นผู้ซึ่งประกอบวิชาชีพด้วยความระมัดระวังและมิได้มีความเสี่ยงที่จะทำผิดพลาดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพท่านนั้นก็จะต้องรับภาระในส่วนของค่าเบี้ยประกันภัยที่จะต้องจ่ายเพิ่มขึ้น ในส่วนของผู้รับบริการเอง เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมถูกบังคับให้ต้องจัดทำประกันภัยวิชาชีพภาคบังคับและมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นแล้ว ย่อมจะต้องเพิ่มต้นทุนดังกล่าวเข้าไปในการคิดค่าบริการวิชาชีพกับผู้รับบริการด้วย ส่งผลให้ผู้รับบริการมีภาระในการจ่ายค่าบริการวิชาชีพที่เพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาแม้จะพบว่า การประกันภัยความรับผิดภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นอาจจะมีข้อจำกัดอยู่บางประการก็ตาม แต่เห็นว่าการทำประกันภัยความรับผิดภาคบังคับในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะแม้ว่าในการทำประกันภัยภาคบังคับนั้นจะกำหนดจำนวนเงินจำกัดความรับผิดไว้ซึ่งอาจทำให้การเยียวยา ค่าเสียหายไม่สามารถชดเชยได้เต็มตามจำนวนที่เสียหายจริงในกรณีที่ความเสียหายมีเป็นจำนวนมากก็ตาม แต่จำนวนเงินชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวก็สามารถที่จะชดเชยและเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่เดือดร้อนได้อย่างทันท่วงที และลดขั้นตอนยุ่งยากในเรื่องการเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหาย เนื่องจาก

ได้จัดทำประกันภัยเพื่อโอนความเสี่ยงภัยให้แก่บริษัทผู้รับประกันภัยแล้ว ทำให้ไม่ต้องไปใช้สิทธิทางศาลซึ่งอาจใช้ระยะเวลายาวนาน กรณีหากโครงการที่จะทำประกันภัยนั้นมีขนาดใหญ่หลายๆ มีงบประมาณการก่อสร้างสูงหรืออาจเป็นการก่อสร้างที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับก็อาจจะไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในโครงการลักษณะดังกล่าวได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า ในกรณีโครงการขนาดใหญ่ดังกล่าวนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสามารถทำประกันภัยประเภทอื่นเพิ่มเติมอีกได้ซึ่งเป็นการทำประกันภัยโดยสมัครใจเพื่อให้ความคุ้มครองมูลค่าความเสียหายที่ใกล้เคียงกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด ซึ่งผู้เขียนจะได้เสนอแนะในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

เมื่อได้ศึกษาถึงความรับผิดชอบในทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้ว การพิจารณาถึงความรับผิดชอบในทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยต้องนำเอามาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันเป็นบทบัญญัติโดยทั่วไปในลักษณะละเมิดมาใช้ ซึ่งองค์ประกอบมาตรา 420 ได้แก่ การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อโดยผิดกฎหมายให้ผู้อื่นเสียหายแก่ชีวิตร่างกายนั้น โจทก์หรือตัวความมีหน้าที่ต้องนำสืบให้ศาลเห็นถึงองค์ประกอบดังกล่าว ซึ่งทั้งนี้เป็นไปตามหลักการพิสูจน์ทั่วไปตามมาตรา 84/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ว่า “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตน ให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกาที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว” ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นภาระอันหนักยิ่งสำหรับโจทก์หรือตัวความเพราะ โจทก์หรือตัวความไม่มีความรู้ด้านกฎหมายแต่อย่างใด

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ก็หาได้มีลักษณะเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองผู้ใช้บริการวิชาชีพเท่าใดนัก เนื่องจากในกฎหมายดังกล่าวไม่มีลักษณะชัดเจนที่จะปกป้องตัวความ หากแต่เป็นเพียงการกำหนดขอบเขตหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งเป็นเพียงการกำหนดจรรยาบรรณที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมควรปฏิบัติต่อผู้ใช้บริการ ต่อสาธารณะหรือต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพด้วยกันอันปรากฏในข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2545 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สิ่งนี้ทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่มีเจตนาไม่สุจริตอาจใช้ช่องว่างดังกล่าวในการเอารัดเอาเปรียบผู้ใช้บริการได้ ทั้งนี้เพราะ การลงโทษด้านจรรยาบรรณวิชาชีพแม้จะเป็นการจำกัดหรือตัดสิทธิในการประกอบวิชาชีพก็ตาม ก็เป็นเพียงการลงโทษในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งหากพ้นกำหนดระยะเวลาที่ลงโทษแล้วผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมก็สามารถกลับมาใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามเดิม ทั้งยังไม่มีมาตรการหรือบทลงโทษในกรณีผู้ประกอบวิชาชีพ

สถาปัตยกรรมควบคุมกระทำผิดจรรยาบรรณแล้วต้องชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับที่ประเทศอังกฤษได้กำหนดไว้แต่อย่างใด การเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการให้บริการวิชาชีพที่ผิดพลาดบกพร่อง ผู้เสียหายจึงต้องเรียกร้องโดยใช้วิธีการทางศาลเท่านั้น ซึ่งเต็มไปด้วยความยุ่งยาก ค่าเช่าและสิ้นเปลือง

เมื่อเป็นดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว หากไม่หาทางเพื่อป้องกันมิให้มีการหาผลประโยชน์หรือปิดความรับผิดชอบ โดยที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ต้องรับผิดชอบต่อความผิดพลาดอยู่เช่นนี้ จะทำให้ผู้รับบริการหรือประชาชนทั่วไปอาจสูญเสียประโยชน์ของตนอย่างใหญ่หลวง และอาจมีผลเป็นอุปสรรคทำให้สถานะทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมไม่อาจพัฒนาได้เท่าเทียมกับสถานะของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของชาติที่พัฒนาแล้วได้ และสุดท้ายสิ่งเหล่านี้จะกระทบต่อประชาชนผู้ให้บริการอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ดังนั้น เมื่อได้ศึกษาถึงบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องประกันภัยแล้ว เห็นว่ามีการบัญญัติในเรื่องการประกันภัยค่าเงินเอาไว้เพื่อให้บุคคลที่ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายให้แก่บุคคลอื่นจะต้องทำประกันภัยความรับผิด (Liability Insurance) โดยให้ผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยเพื่อความเสียหายอันเกิดกับบุคคลอื่นก็ตามแต่กฎหมายนี้ก็มิได้บังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพประเภทหนึ่งต้องทำประกันภัยค่าเงินไว้ซึ่งแล้วแต่ความสมัครใจของตัวผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเอง

เมื่อได้ศึกษาถึงรายละเอียดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของทั้งประเทศอังกฤษและประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พบว่าได้มีการนำมาตรการในเรื่องการประกันภัยมาใช้เป็นหลักประกันในการเยียวยาความเสียหายให้กับบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการให้บริการทางวิชาชีพ โดยบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่เมื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและให้บริการทางวิชาชีพด้านสถาปัตยกรรมแล้วต้องมีการทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Indemnity Insurance) ทุกคน โดยรัฐได้ตราข้อกำหนดเช่นนี้ไว้ในกฎหมายที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของทั้ง 2 ประเทศ คือ พระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ.1997 (Architect Act 1997) ของประเทศอังกฤษ และพระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน (Berliner Architekten-und Baukammergesetz : ABKG) ของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี รวมถึงมีการตรากฎหมายลำดับรองกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวกับการทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมด้วย จึงเห็นได้ว่า ในต่างประเทศได้กำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายที่มุ่งเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายโดยนาระบบประกันภัยภาคบังคับมาใช้กับ

การให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในบางกรณี การนำระบบประกันภัยมาใช้เป็นหลักประกันความเสียหายเช่นว่านั้นอาจช่วยลดภาระการเรียกร้องค่าเสียหายของผู้เสียหายที่ต้องดำเนินการทางศาลแล้ว ยังช่วยให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหาย รวดเร็ว ทันท่วงที และใกล้เคียงกับความเสียหายที่แท้จริง รวมถึงยังช่วยสร้างความมั่นใจและกระจายความเสี่ยงในการทำงานหากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นแล้ว ยังมีมาตรการที่นำมารองรับในการถูกเรียกร้องค่าเสียหายซึ่งอาจมีจำนวนมากให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

มาตรการทางกฎหมายจะเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะเข้ามามีบทบาทในการเยียวยาเรื่องความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหายอย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และไม่ก่อให้เกิดภาระกับบุคคลที่ได้รับความเสียหายมากนัก อีกทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นใจและช่วยกระจายความเสี่ยงให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพได้ โดยควรจะต้องมีการตราบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายให้กับบุคคลที่ได้รับความเสียหาย และช่วยกระจายความเสี่ยงในการถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินที่สูงซึ่งอาจเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมด้วย โดยควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายดังต่อไปนี้

5.2.1 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543

ควรกำหนดให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้งประเภทบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลจะต้องจัดทำประกันภัยในการประกอบวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสม เนื่องจากการก่อให้เกิดความเสียหายรวมถึงความเสี่ยงภัยที่ผู้ประกอบการวิชาชีพทำงานผิดพลาดนั้นมิได้จำกัดเฉพาะแต่ผู้ประกอบการวิชาชีพที่เป็นนิติบุคคลเท่านั้น ผู้ประกอบการวิชาชีพที่เป็นบุคคลธรรมดาก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือมีความเสี่ยงภัยในการทำงานผิดพลาดเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 โดยบังคับให้ทั้งผู้ประกอบการวิชาชีพที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่ประกอบกิจการหรือให้บริการด้านสถาปัตยกรรม ที่เป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2549 ต้องจัดให้มีการทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม แต่จำนวนวงเงินจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลอาจมีจำนวนที่แตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้ การบังคับให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลต้องจัดให้มีการทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามนั้น มิใช่ว่าจะบังคับผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมทั้งหมดทุกขนาดและขอบเขตงาน แต่จะบังคับเฉพาะผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2549

เท่านั้น เหตุที่ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามเฉพาะผู้ที่ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเท่านั้น เพราะว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้มากกว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในงานที่ไม่ใช่งานขนาดที่ต้องควบคุม ทั้งงานสถาปัตยกรรมที่ไม่ใช่งานขนาดที่ต้องควบคุมนั้น กฎหมายก็เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถทำได้ ไม่จำเป็นต้องว่าจ้างผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นงานที่มีได้กระทบต่อความมั่นคง ความปลอดภัยหรือมิได้กระทบต่อสาธารณะแต่อย่างใด และยังไม่เป็นการสร้างภาระให้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมด้านอื่นที่ไม่ควบคุมที่จะต้องจัดหาการประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามเช่นเดียวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่มีการควบคุม

ในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 เพื่อบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามนั้น ผู้เขียนขอเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 49/1 เพื่อกำหนดเกี่ยวกับเรื่องการทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามของผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ดังนี้

“มาตรา 49/1 ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ต้องจัดหาสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามที่เพียงพอและเหมาะสม ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การทำประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงระดับใบอนุญาตและรายได้ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น และให้นำความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสภาสถาปนิกมาพิจารณาประกอบด้วย”

เนื่องจากพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 เป็นกฎหมายที่บังคับใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพและมีผลในการควบคุม กำกับดูแลโดยตรงจึงควรพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัตีก่อน ทั้งนี้ ในส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดทำประกันภัยวิชาชีพให้เป็นไปตามกฎกระทรวง

5.2.2 การตรากฎหมายลำดับรองเกี่ยวกับการทำประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

สภาสถาปนิก เป็นองค์กรควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่เป็นสภานายกพิเศษ ตามมาตรา 5 ในการออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 นั้นเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

เมื่อมีการเพิ่มเติมมาตรา 49/1 ในพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 แล้ว ก็จำเป็นต้องมีกฎหมายลำดับรองเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพต่อไป

กฎหมายลำดับรองเกี่ยวกับการทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 49/1 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ควรจะต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้คือ

1) การนิยามคำว่าผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ให้หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่ประกอบกิจการหรือให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมเฉพาะชนิดและขนาดงานที่มีการควบคุมเท่านั้น ตามกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2549

2) นับแต่วันที่กฎกระทรวงมีผลบังคับแล้ว ให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีดังที่ปรากฏในค่านियามทูลกราย ต้องจัดให้มีการทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อประกันความรับผิดต่อบุคคลที่สาม

3) การทำประกันภัยนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องทำประกันภัยกับบริษัทผู้รับประกันภัยที่ได้รับการรับรองจากสภาสถาปนิกว่าให้เป็นผู้รับประกันภัยได้

4) ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องทำประกันภัยที่มีจำนวนเงินจำกัดความรับผิดตามกรรมธรรม์เป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่าที่สภาสถาปนิกกำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดจำนวนเงินเช่นว่านั้น สภาสถาปนิกจะต้องพิจารณาถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้นว่าควรเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งต้องสอดคล้องหรือคุ้มกับความเสียหายที่เกิดขึ้นและไม่เป็นการสร้างภาระให้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ถูกบังคับให้ทำประกันภัยมากนัก ซึ่งจากที่ได้สอบถามผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยจำนวนหนึ่ง มีความเห็นว่าจำนวนเงินจำกัดความรับผิดที่เหมาะสมคือ 1,000,000 บาท

5) ระยะเวลาการคุ้มครองตามกรรมธรรม์ ควรมีระยะเวลาเท่ากับระยะเวลาที่ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมีผลบังคับใช้คือ 5 ปี โดยในการต่ออายุใบอนุญาตนั้นควรกำหนดเงื่อนไขให้มีการจัดให้มีการทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมในการต่อใบอนุญาตทุกครั้งด้วย

6) บทกำหนดโทษสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ฝ่าฝืนไม่ทำประกันภัยความรับผิดนั้นกำหนดให้เป็นความผิดจรรยาบรรณ การพิจารณาความผิดให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาสถาปนิกว่าด้วยวิธีพิจารณาเกี่ยวกับจรรยาบรรณ

5.2.3 จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างสภาสถาปนิกและสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ปัจจุบันได้เปลี่ยนสถานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้ชื่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริม การประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ในการทำหน้าที่กำกับดูแลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจประกันภัย ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการจัดการประชุมร่วมกันระหว่างสภาสถาปนิกและสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริม การประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) เพื่อประโยชน์ในการกำหนดแนวทางในเรื่องต่างๆ ดังนี้

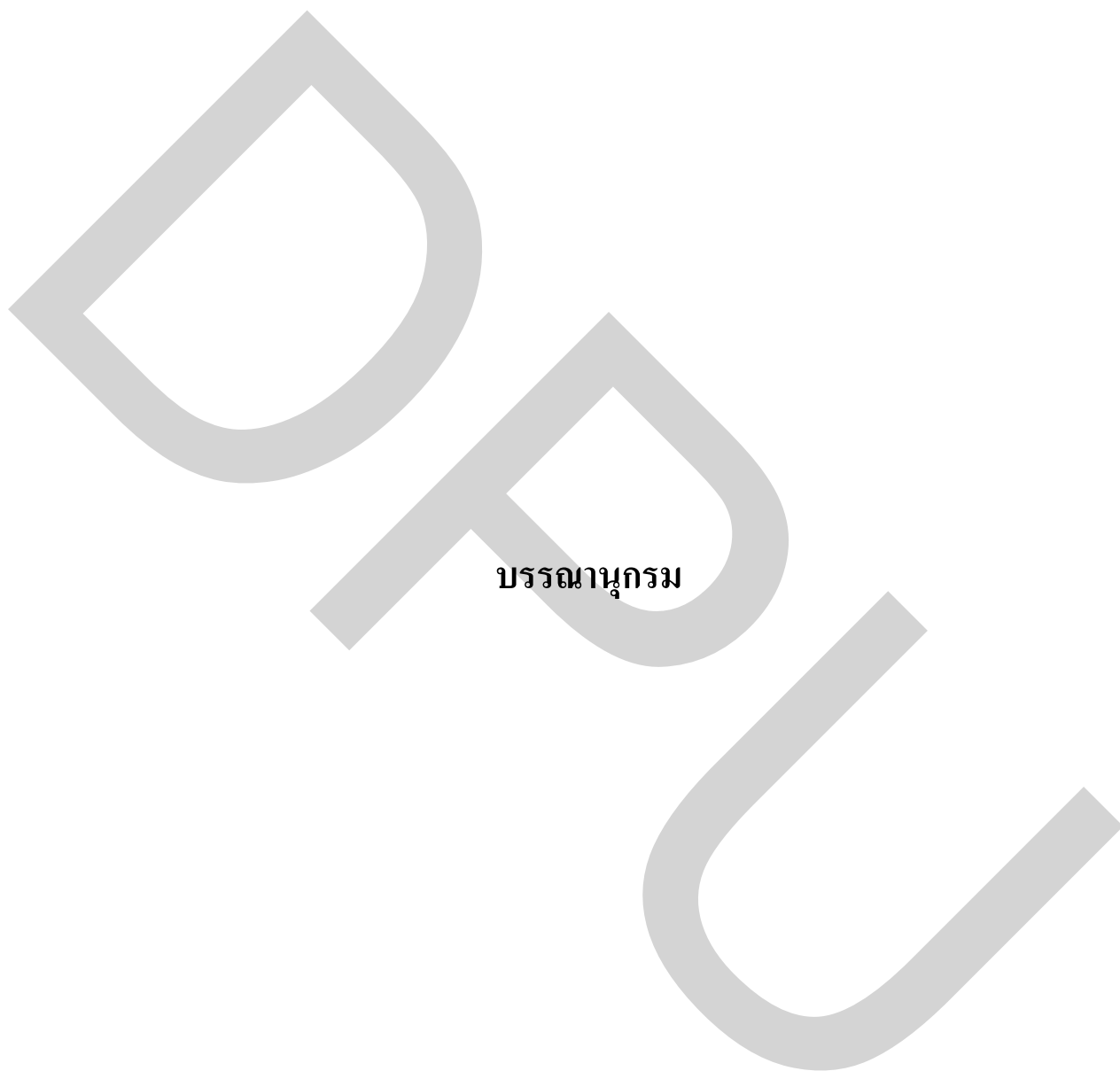
- 1) รายละเอียดในการทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ซึ่งอาจใช้เป็นแนวทางในการตรากฎหมายลำดับรองที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 5.2.2 ด้วย
- 2) การพิจารณาให้ความเห็นชอบกับผู้ประกอบกิจการรับประกันภัยที่จะเข้ามาให้บริการรับประกันภัยแก่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม
- 3) เงื่อนไขต่างๆ ในกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งควรจะมีเหมาะสมและเป็นธรรมต่อบุคคลที่ได้รับความเสียหายและผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

5.2.4 จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำประกันภัยแก่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สภาสถาปนิกควรจัดให้มีการอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพแก่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการทำประกันภัย พร้อมกับสร้างจิตสำนึกในการให้บริการทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องมีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพที่รับรองทั่วไป การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย จริยธรรม และคำนึงถึงประโยชน์ได้เสียของสังคมเป็นหลัก

5.2.5 การกำหนดให้ทำประกันภัยวิชาชีพในโครงการ (Professional Indemnity Insurance For Specific Projects)

ตามที่ได้ศึกษาทำให้ทราบว่า เมื่อผู้เสียหายจากการใช้บริการวิชาชีพได้รับความเสียหายมากกว่าจำนวนเงินจำกัดความรับผิดที่ผู้ประกอบวิชาชีพได้ตกลงเอาประกันไว้กับบริษัทผู้รับประกันภัยแล้ว ผู้เสียหายอาจใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล ฟ้องร้องผู้ประกอบวิชาชีพให้รับผิดชอบใน ส่วนที่ค่าเสียหายที่กรมธรรม์มิได้คุ้มครองไว้ได้อีก ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบวิชาชีพและผู้เสียหายเองจะต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอีกจำนวนไม่น้อย สุดท้ายทั้งผู้ประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมควบคุมและผู้เสียหายก็อาจจะต้องกลับมาเข้าสู่กระบวนการทางศาลที่ยุ่งยากและ ค่าซ้ำอีก

ผู้เขียนได้พบว่า ในกรณีที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายจำนวนมากการทำประกันภัยการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับนั้นอาจยังไม่สามารถเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เพราะการทำประกันภัยภาคบังคับเป็นการช่วยเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายแต่เพียงเบื้องต้นเท่านั้น เนื่องจากมีวงเงินความรับผิดที่จำกัดไม่เกินกว่าวงเงินที่ได้ตกลงทำประกันภัยไว้ ผู้เขียนจึงได้ศึกษาเพิ่มเติมพบว่ายังมีการทำประกันภัยความรับผิดในการประกอบวิชาชีพประเภทการทำประกันภัยวิชาชีพโครงการ (Professional Indemnity Insurance For Specific Projects) ซึ่งเป็นการทำประกันภัยโดยสมัครใจเฉพาะโครงการก่อสร้างนั้นๆ โดยในส่วนของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นมักจะเป็นการทำประกันภัยความรับผิดเกี่ยวกับการออกแบบและการให้คำปรึกษา (Professional Indemnity Insurance For Specific Projects : Design and Consult Risk) โดยการทำประกันภัยวิชาชีพโครงการนั้น จะเกิดจากการตกลงของกลุ่มสัญญาเป็นหลัก ทั้งนี้ ทางฝ่ายผู้ว่าจ้างหรือผู้ใช้บริการจะเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขในการรับทำงานไว้ว่า ผู้รับจ้างหรือผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องจัดให้มีประกันภัยวิชาชีพประเภทดังกล่าวด้วย ซึ่งก็เป็นผลดีกับผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ต้องแบกรับความเสี่ยงในความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ เพราะโดยมากที่พบการทำประกันภัยวิชาชีพโครงการนี้มักจะเกิดในโครงการขนาดใหญ่ๆ ที่มีงบประมาณการก่อสร้างสูงหรืออาจเป็นการก่อสร้างที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นจำนวนเงินที่มีการเรียกร้องให้ต้องชดเชยก็ย่อมมีจำนวนมากขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน การทำประกันภัยวิชาชีพภาคบังคับอาจไม่ครอบคลุมค่าเสียหายดังกล่าวเพราะมีวงเงินจำกัดความรับผิดอยู่ แต่ทั้งนี้ แม้จะเป็นงานขนาดใหญ่ๆ ก็ยังสามารถจัดทำประกันภัยโครงการได้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า ในโครงการขนาดใหญ่ๆ ที่มีงบประมาณการก่อสร้างสูงหรืออาจเป็นการก่อสร้างที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยตามที่ได้กล่าวมา ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมควรมีการทำประกันภัยวิชาชีพโครงการเพิ่มเติมด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กองงาน ก.ว. และ ก.ส. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2543). *คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- จิตติ ดิงศภัทย์. (2523). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตอน 1 (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: พิพิธการพิมพ์.
- จรัส เหมะจารุ. (2539). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ยงผลเทรดดิ้ง.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2551). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย*. กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- _____. (2529). *กฎหมายว่าด้วยประกันภัย*. กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- ชนะชัย มีผดุง. (2538). *คำอธิบายหลักเกณฑ์การประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พจน์ ปุษปาคม. (2523). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด (แก้ไขเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- พิพัฒน์ เทพย์ปฏิพัทธ์. (2537). *การประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อสาธารณะชน เอกสารการสอนชุดวิชาประกันวินาศภัย 2 หน่วยที่ 9-25*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรชัย สุนทรพันธุ์. (2545). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะประกันภัย*. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- เพ็ง เพ็งนิตติ. (2553). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: จีรัชการพิมพ์.
- วิสูตร จิระคำแกิง. (2541). *ผู้ประมาณการก่อสร้าง สำหรับวิศวกร สถาปนิกและผู้ที่เกี่ยวข้องในงานก่อสร้าง*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สรพล สุขทรศนีย์. (2533). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะประกันภัยศึกษาแบบเรียงมาตรา (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์.

สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2524). *กฎหมายพาณิชย์ 2: บุคคลผู้เกี่ยวข้องในสัญญาประกันภัย*. กรุงเทพฯ: ชวนการพิมพ์.

_____. (2529). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย*. กรุงเทพฯ: ประชุมทองการพิมพ์.

สากล ธนสัตยาวิบูล. (2535). *เอกสารประกอบการสอนวิชา หลักการประกันภัย*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.

สุธรรม พงศ์สำราญ วิรัช ณ สงขลา พิงใจ พิงพานิช. (2539). *หลักการประกันวินาศภัย*.

กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.

สุขุม ศุภนิติย์. (2546). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ละเมิด (พิมพ์ครั้งที่ 4)*.

กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.

คณะอนุกรรมการส่งเสริมการประกันภัย ประจำปี 2548-2550. (2548). *คู่มือวิชาการประกันภัย*

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐนิช กิตติอำพน. (2549). *20 คำถามกับจรรยาบรรณสถาปนิก*. กรุงเทพฯ: พลัสเพลส.

บทความ

สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2532, กรกฎาคม). “การประกันภัยความรับผิด.” *วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช*, ปีที่ 1, ฉบับที่ 1. หน้า 67-68.

สุวิทย์ จันทร์แสงศรี. (2551, สิงหาคม). “ประกันภัยค่าจูน คืออะไร?” *วารสารสภาทนายความคิด*, ปีที่ 29, ฉบับที่ 113. หน้า 41-44.

อรรถพล พิบูลชนพัฒนา. (2546, พฤษภาคม). “ธุรกิจประกันภัยเอเชียในปี 2545.” *วารสารประกันภัย*, ปีที่ 28, ฉบับที่ 110. หน้า 36-42.

วิทยานิพนธ์

ทัศนีย์วรรณ ศิริจันทร์แสง. (2550). *มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

นิยุทธ์ เนติฤทธิ. (2550). *การประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพกฎหมาย (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- พนารัตน์ เฉลิมวุฒิศักดิ์. (2543). *ความรับผิดชอบทางแพ่งเนื่องจากการประกอบวิชาชีพของสถาปนิก และวิศวกรในโครงการก่อสร้าง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัจน์พล ศรีชัย. (2550). *มาตรการทางกฎหมายในเรื่องการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

เอกสารอื่นๆ

- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2542). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- มัน ศรีเรือนทอง. (2539). *เอกสารการประชุมใหญ่ทางวิชาการ ประจำปี 2539 “อาคารวิบัติในรอบทศวรรษที่ผ่านมา”*. กรุงเทพฯ: สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย.
- ไทรวัฒน์ วิริยศิริ. (2553). *เอกสารการอบรมผู้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม “การประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม”*. กรุงเทพฯ: พลัสเพลส.
- อนุพงศ์ กาญจนเรือง. (2551). *วารสารไทยแลนด์อินชัวร์นส์ประกันภัย*. กรุงเทพฯ: ธนาเพลส.

กฎหมาย

- กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2549.
- กฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบ หลักเกณฑ์การขอขึ้นทะเบียนและการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบ และหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ.2548.
- กฎกระทรวงกำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก พ.ศ.2548.
- ข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยการรับรองปริญญาและอนุปริญญาและประกาศนียบัตร ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2545.
- ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2544.

ข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแต่ละระดับ
การออกใบอนุญาต การต่อใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และ
การออกหลักฐานรับรองการได้รับใบอนุญาต พ.ศ.2552.

ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ.2545.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543.

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์. การพิจารณาอัตราเบี้ยกรมธรรม์ประกันภัยของผู้
ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม. สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2555, จาก
<http://www.asa.or.th>.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. บริษัทที่จำหน่าย
กรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2555,
จาก <http://www.oic.or.th>.

สารานุกรมเสรี. ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2555, จาก
<http://th.wikipedia.org/wiki>.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

Jame A. Ballentine. (1948). *Law Dictionary*. New York: Cooperative Publishing Company.

Oxford English Dictionary. (Reprinted 1991). *Dictionary SECOND EDITION Volume XII*. The
United State of America: Oxford University Press.

Rupert M. Jackson. (1982). *Professional Negligence*. United Kingdom: Sweet & Maxwell.

W.I.B.Enright. (1996). *Professional Indemnity Insurance Law*. United Kingdom: Sweet &
Maxwell.

The Right Honorable Lord Justice Mance and IANIGOLDREIN.QC and PROFESSOR ROBERT MERKIN. (2003). *Insurance Disputes*. United Kingdom: LLP.

Law

Architect Act 1997.

Berliner Architekten-und Baukammergesetz : ABKG.

Berufsordnung der Architektenkammer Berlin.

Code of Conduct 2010.

Marine Insurance Act 1909.

Versicherungsvertragsgesetz :VVG.

ELECTRONIC SOURCES

Architects (Registration) Acts, 1931 to 1938. Retrieved July 17, 2012, from [http://en.wikipedia.org/wiki/Architects_\(Registration\)_Acts,_1931_to_1938](http://en.wikipedia.org/wiki/Architects_(Registration)_Acts,_1931_to_1938).

Berliner Architekten-und Baukammergesetz : ABKG. Retrieved August 5, 2012, from <http://www.bak.de/userfiles/Justitiariat/Architektengesetze%20Berufsordnungen%20Berufshaftpflicht/Berliner%20Architekten-%20und%20Baukammergesetz.pdf>

Berufsordnung der Architektenkammer . Retrieved August 14, 2012, from <http://www.bak.de/site/163/default.aspx>

Find an Architect. Retrieved July 22, 2012, from <http://www.arb.org.uk/>

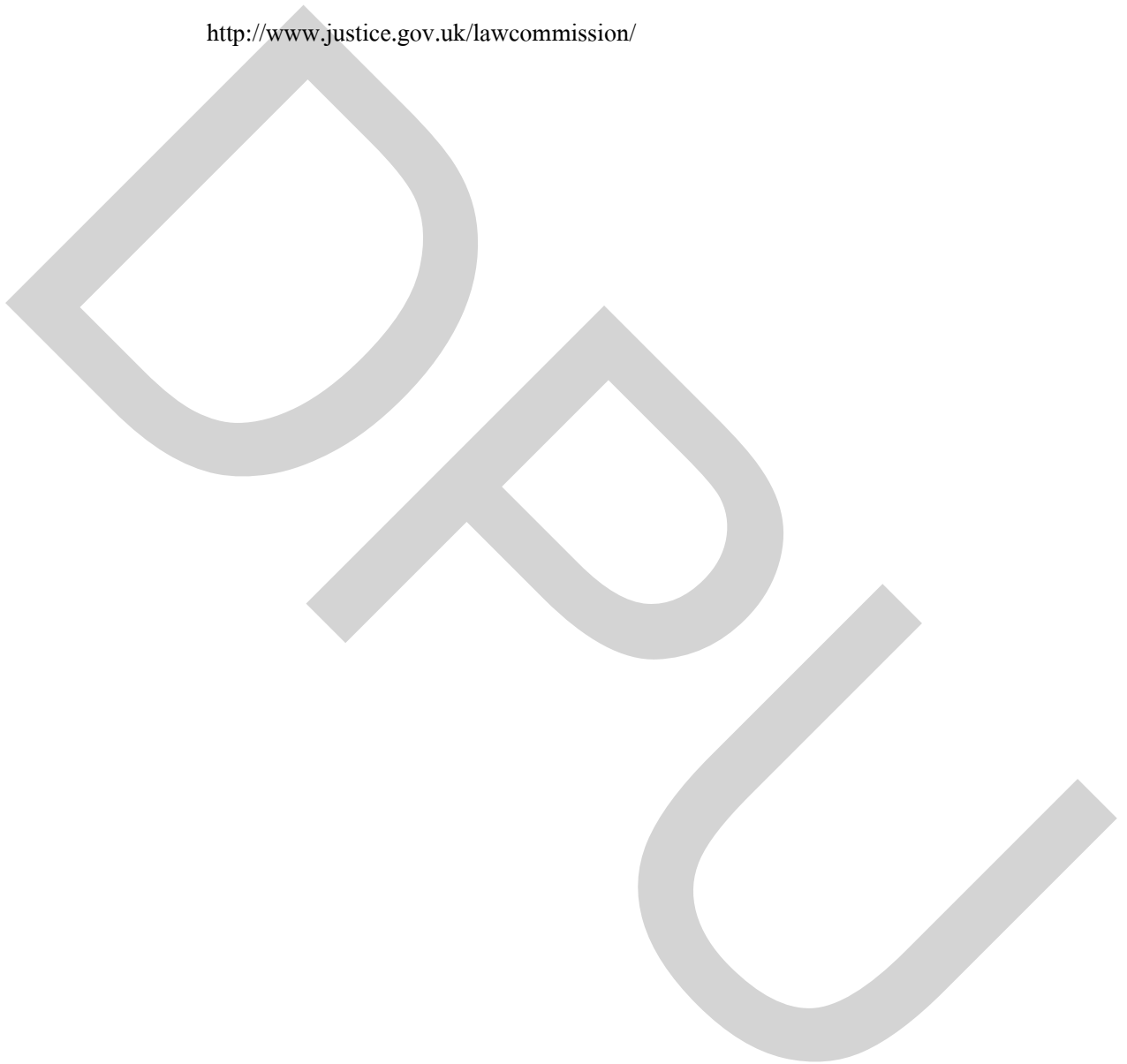
Influencing Policy. Retrieved July 31, 2012, from <http://www.architecture.com/TheRIBA/AboutUs/Strategicpurposeandcoreaims.aspx>.

RIBA Insurance Agency (RIBAIA). Retrieved December 15, 2012, from <http://www.architectspi.com/Pages/default.aspx>

Royal Institute of British Architects Professional Indemnity Insurance. Retrieved January 7, 2013, from <http://www.architectspi.com/PI-Insurance/Pages/RIBA%20Policy%20Wording.pdf>

Schools and Institutions of Architects. Retrieved July 17, 2012, from www.arb.org.uk/schools-and-institutions-of-architecture.

Versicherungsvertragsgesetz :VVG. Retrieved August 14, 2012, from <http://www.justice.gov.uk/lawcommission/>

Architects Act 1997

CHAPTER 22

ARRANGEMENT OF SECTIONS

PART I

THE ARCHITECTS REGISTRATION BOARD

Section

1. The Board.

PART II

REGISTRATION ETC.

The Registrar and the Register

2. The Registrar.
3. The Register.

Registration

4. Registration: general.
5. Registration: EEA qualifications.
6. Registration: further procedural requirements.
7. Penalty for obtaining registration by false representation.

Removal from Register etc.

8. Retention of name in Register.
9. Competence to practise.
10. Disqualification in an EEA State.
11. Failure to notify change of address.

List of visiting EEA architects

12. Visiting EEA architects.

PART III

DISCIPLINE

Professional standards

13. Code of practice.

Section

14. Professional misconduct and incompetence.

Disciplinary orders

15. Disciplinary orders.
16. Penalty orders.
17. Suspension orders.
18. Erasure orders.

Visiting EEA architects

19. Application of discipline provisions to visiting EEA architects.

PART IV

USE OF TITLE "ARCHITECT"

20. Use of title "architect".
21. Offence.

PART V

GENERAL AND SUPPLEMENTARY

General

22. Appeals.
23. Rules.
24. Service of documents.

Supplementary

25. Interpretation.
26. Consequential amendments.
27. Transitionals, repeals etc.
28. Short title, commencement and extent.

SCHEDULES:

Schedule 1—The Board and its committees.

Part I—The Board.

Part II—The Professional Conduct Committee.

Part III—Other committees.

Part IV—General.

Schedule 2—Transitional provisions and savings.

Schedule 3—Repeals and revocations.

Architects Act 1997

1997 CHAPTER 22

An Act to consolidate the enactments relating to architects.

[19th March 1997]

BE IT ENACTED by the Queen's most Excellent Majesty, by and with the advice and consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons, in this present Parliament assembled, and by the authority of the same, as follows:—

PART I

THE ARCHITECTS REGISTRATION BOARD

1.—(1) There shall continue to be a body corporate known as the Architects Registration Board. The Board.

(2) There shall continue to be a Professional Conduct Committee of the Board.

(3) Part I of Schedule 1 makes provision about the Board.

(4) Part II of that Schedule makes provision about the Professional Conduct Committee.

(5) Part III of that Schedule gives the Board power to establish other committees and makes provision about committees established by the Board.

(6) Part IV of that Schedule makes general provision about the Board and its committees.

PART II

REGISTRATION ETC.

The Registrar and the Register

2.—(1) The Board shall appoint a person to be known as the Registrar of Architects. The Registrar.

(2) The Board shall decide the period for which, and the terms on which, the Registrar is appointed.

PART II

(3) The Registrar shall have the functions provided by or by virtue of this Act and any other functions which the Board directs.

(4) The Board may, in addition to paying to the Registrar a salary or fees, pay pensions to or in respect of him, or make contributions to the payment of such pensions, and pay him allowances, expenses and gratuities.

The Register.

3.—(1) The Registrar shall maintain the Register of Architects in which there shall be entered the name of every person entitled to be registered under this Act.

(2) The Register shall show the regular business address of each registered person.

(3) The Registrar shall make any necessary alterations to the Register and, in particular, shall remove from the Register the name of any registered person who has died or has applied in the prescribed manner requesting the removal of his name.

(4) The Board shall publish the current version of the Register annually and a copy of the most recently published version shall be provided to any person who requests one on payment of a reasonable charge decided by the Board.

(5) A copy of the Register purporting to be published by the Board shall be evidence (and, in Scotland, sufficient evidence) of any matter mentioned in it.

(6) A certificate purporting to be signed by the Registrar which states that a person—

- (a) is registered;
- (b) is not registered;
- (c) was registered on a specified date or during a specified period;
- (d) was not registered on a specified date or during a specified period; or
- (e) has never been registered,

shall be evidence (and, in Scotland, sufficient evidence) of any matter stated.

*Registration*Registration:
general.

4.—(1) A person who has applied to the Registrar in the prescribed manner for registration in pursuance of this section is entitled to be registered if—

- (a) he holds such qualifications and has gained such practical experience as may be prescribed; or
- (b) he has a standard of competence which, in the opinion of the Board, is equivalent to that demonstrated by satisfying paragraph (a).

(2) The Board may require a person who applies for registration on the ground that he satisfies subsection (1)(b) to pass a prescribed examination in architecture.

(3) Before prescribing—

PART II

- (a) qualifications or practical experience for the purposes of subsection (1)(a); or
- (b) any examination for the purposes of subsection (2),

the Board shall consult the bodies representative of architects which are incorporated by royal charter and such other professional and educational bodies as it thinks appropriate.

(4) Where a person has duly applied for registration in pursuance of this section—

- (a) if the Registrar is satisfied that the person is entitled to be registered, he shall enter his name in the Register; but
- (b) if the Registrar is not so satisfied, he shall refer the application to the Board.

(5) The Registrar shall not consider an application for registration in pursuance of this section in any case in which it is inappropriate for him to do so (for instance because he is in any way connected with the applicant) but in such a case he shall refer the application to the Board.

(6) Where a person's application is referred to the Board under subsection (4) or (5), the Board shall direct the Registrar to enter the person's name in the Register if it is satisfied that he is entitled to be registered.

5.—(1) A national of an EEA State who has applied to the Registrar in the prescribed manner for registration in pursuance of this section is entitled to be registered if he holds—

Registration: EEA qualifications.

- (a) a recognised EEA qualification;
- (b) an established EEA qualification; or
- (c) a relevant EEA certificate.

(2) A qualification is a recognised EEA qualification for the purposes of this section if it is required to be recognised under Article 2 of the Directive (recognition of qualifications satisfying the requirements of Articles 3 and 4 of the Directive which are included in a list published in the Official Journal in accordance with Article 7).

(3) A qualification is an established EEA qualification for the purposes of this section if it is required to be recognised under Article 10 or 14 of the Directive (recognition of established qualifications set out in Article 11 and certain equivalent qualifications).

(4) A certificate is a relevant EEA certificate for the purposes of this section if it is issued by a competent authority of an EEA State in accordance with Article 5 or 12 of the Directive and states—

- (a) in the case of a certificate issued in accordance with Article 5 of the Directive, that the person concerned is, by reason of his distinguished achievements in the field of architecture, entitled to use the title of architect; or
- (b) in the case of a certificate issued in accordance with Article 12 of the Directive, that the person concerned has been, no later than the date on which that State implemented the Directive, authorised in that State to use the title of architect and that he has pursued activities in the field of architecture effectively for at least three consecutive years during the five years preceding the issue of the certificate.

PART II

(5) A recognised EEA qualification or an established EEA qualification shall be accompanied by—

- (a) a certificate issued by a competent authority of an EEA State, in accordance with Article 23(2) of the Directive, stating that the person concerned has gained at least two years' practical training experience in that State under the supervision of a person established as an architect in that State; or
- (b) a certificate issued by a competent authority of the Federal Republic of Germany, in accordance with Article 4(1) of the Directive, stating that the person concerned has gained at least four years' appropriate professional experience in the Federal Republic of Germany.

(6) An application by a person for registration in pursuance of this section may be refused if there is a disqualifying decision in another EEA State in force in respect of that person.

(7) A person who is registered in pursuance of this section shall, when using his academic title or any abbreviation of it, express the title or abbreviation in the language or one of the languages of the EEA State in which the body conferring the title is located and shall follow the title or abbreviation with the name and location of the body conferring the title.

Registration:
further procedural
requirements.

6.—(1) The Board may require an applicant for registration in pursuance of section 4 or 5 to pay a fee of a prescribed amount.

(2) The Board may require a candidate for any examination under section 4(2) to pay a fee of a prescribed amount.

(3) The Board may prescribe the information and evidence to be provided to the Registrar in connection with an application for registration in pursuance of section 4 or 5.

(4) The Registrar shall serve on an applicant for registration in pursuance of section 4 or 5 written notice of the decision on his application—

- (a) where the application is made on the ground that he satisfies section 4(1)(a) or in pursuance of section 5, within three months of his application being duly made; and
- (b) where the application is made on the ground that he satisfies section 4(1)(b), within six months of his application being duly made.

(5) If, in pursuance of Article 17(4) or 18(2) of the Directive, the Board consults an EEA State in respect of an application for registration in pursuance of section 5, the period mentioned in subsection (4)(a) shall be extended by such period as may elapse between initiating the consultation and the receipt by the Board of a final reply from that State.

Penalty for
obtaining
registration by
false
representation.

7.—(1) A person commits an offence if he intentionally becomes or attempts to become registered under this Act by making or producing, or causing to be made or produced, any false or fraudulent representation or declaration (whether oral or written).

(2) A person guilty of an offence under this section is liable on summary conviction to a fine not exceeding level 3 on the standard scale.

PART II

Removal from Register etc.

8.—(1) The Board may require a registered person to pay a retention fee of a prescribed amount if he wishes his name to be retained in the Register in any calendar year after that in which it was entered. Retention of name in Register.

(2) Where, after the Registrar has sent a registered person who is liable to pay a retention fee a written demand for the payment of the fee, the person fails to pay the fee within the prescribed period, the Registrar may remove the person's name from the Register.

(3) Where a person whose name has been removed from the Register under subsection (2) pays the retention fee, together with any further prescribed fee, before the end of the calendar year for which the retention fee is payable or such longer period as the Board may allow—

- (a) his name shall be re-entered in the Register (without his having to make an application under section 4 or 5); and
- (b) if the Board so directs, it shall be treated as having been re-entered on the date on which it was removed.

9.—(1) Where the Board is not satisfied that a person who—

- (a) applies for registration in pursuance of section 4 or 5;
- (b) wishes his name to be retained or re-entered in the Register under section 8; or
- (c) applies for his name to be re-entered in the Register under section 18,

Competence to practise.

has gained such recent practical experience as the Board may prescribe, his name shall not be entered or re-entered in the Register, or shall be removed from it, unless he satisfies the Board of his competence to practise.

(2) Where the Board decides that the name of a person to whom paragraph (b) of subsection (1) applies is by virtue of that subsection to be removed from, or not to be re-entered in, the Register, the Registrar shall serve written notice of the decision on him within the prescribed period after the date of the decision.

10.—(1) The Board may order the Registrar to remove a person's name from the Register if—

- (a) it was entered in the Register in pursuance of section 5 at a time when there was a disqualifying decision in another EEA State in force in respect of the person;
- (b) at that time the Board was unaware of that fact; and
- (c) the Board is satisfied that the person was at that time and is still subject to that disqualifying decision.

Disqualification in an EEA State.

(2) Where the Board orders the Registrar to remove a person's name from the Register under this section, the Registrar shall serve written notice of the removal on him as soon as is reasonably practicable.

11. Where the Registrar serves notice in writing on a registered person asking if he has changed his regular business address—

- (a) if no answer is received within six months from the sending of the notice, the Registrar shall serve further written notice on him; and

Failure to notify change of address.

PART II

- (b) if no answer is received within three months from the sending of the further notice, the Registrar may remove his name from the Register.

List of visiting EEA architects

Visiting EEA
architects.

12.—(1) The Registrar shall maintain, in addition to the Register, a list of visiting EEA architects and shall permit any person to inspect it during normal working hours.

(2) The list of visiting EEA architects shall show the name and qualifications of each person enrolled on it and the period or periods for which and services in respect of which each enrolment is effective.

(3) A national of an EEA State established as an architect in an EEA State other than the United Kingdom who has applied to the Registrar in the manner specified in subsection (4) is entitled to be enrolled on the list of visiting EEA architects.

(4) An application is made by supplying—

- (a) a declaration in writing giving particulars of the services to be provided by the person while visiting the United Kingdom and the period or periods for which he expects to provide them; and
- (b) a certificate (or certificates) issued not more than twelve months previously by the competent authority of an EEA State in which he is established as an architect showing that he is lawfully pursuing activities in the field of architecture in an EEA State other than the United Kingdom and holds a qualification or certificate specified in section 5(1).

(5) Enrolment on the list of visiting EEA architects shall be for such period or periods and in respect of such services as the Registrar considers appropriate having regard to the particulars given in the declaration made under subsection (4)(a).

(6) No fee shall be charged for enrolment on the list of visiting EEA architects.

(7) A person shall not be enrolled on the list of visiting EEA architects at a time when—

- (a) he is subject to a disqualifying decision in another EEA State;
- (b) he is required under section 9(1) to satisfy the Board of his competence to practise but has not done so; or
- (c) his name has been removed from the Register because of a suspension order or an erasure order and has not been re-entered.

(8) A person's name shall be removed from the list of visiting EEA architects if—

- (a) he becomes established as an architect in the United Kingdom;
- (b) he renders services in the United Kingdom otherwise than in accordance with a declaration supplied by him under subsection (4)(a); or
- (c) he may no longer lawfully pursue activities in the field of architecture in the EEA State in which the certificate supplied under subsection (4)(b) showed he was lawfully pursuing such activities.

PART II

(9) A person enrolled on the list of visiting EEA architects shall, when using his title or any abbreviation of it, express the title or abbreviation in the language or one of the languages of the EEA State in which the body conferring the title is located and shall follow the title or abbreviation with the name and location of the body conferring the title.

PART III

DISCIPLINE

Professional standards

13.—(1) The Board shall issue a code laying down standards of professional conduct and practice expected of registered persons. Code of practice.

(2) The Board shall keep the code under review and vary its provisions whenever it considers it appropriate to do so.

(3) Before issuing or varying the code, the Board shall—

- (a) consult such professional bodies and such other persons with an interest in architecture as it considers appropriate; and
- (b) publish in such manner as it considers appropriate notice that it proposes to issue or vary the code, stating where copies of the proposals can be obtained.

(4) Failure by a registered person to comply with the provisions of the code—

- (a) shall not be taken of itself to constitute unacceptable professional conduct or serious professional incompetence on his part; but
- (b) shall be taken into account in any proceedings against him under section 14.

(5) The Board shall provide a copy of the code to any person who requests one on payment of a reasonable charge decided by the Board (and may provide a copy free of charge whenever it considers appropriate).

14.—(1) Where an allegation is made that a registered person is guilty of— Professional misconduct and incompetence.

- (a) unacceptable professional conduct (that is, conduct which falls short of the standard required of a registered person); or
- (b) serious professional incompetence,

or it appears to the Registrar that a registered person may be so guilty, the case shall be investigated by persons appointed in accordance with rules made by the Board.

(2) Where persons investigating a case under subsection (1) find that a registered person has a case to answer, they shall report their finding to the Professional Conduct Committee.

(3) Where the Professional Conduct Committee receives a report under subsection (2) in relation to a registered person, the Committee shall consider whether he is guilty of unacceptable professional conduct or serious professional incompetence.

PART III

(4) Before considering whether a registered person is guilty of unacceptable professional conduct or serious professional incompetence the Professional Conduct Committee shall—

- (a) serve written notice on him outlining the case against him; and
- (b) give him the opportunity to appear before the Committee to argue his case.

(5) At any such hearing the registered person is entitled to be legally represented.

(6) The Board may make rules as to the procedure to be followed by the Professional Conduct Committee in any proceedings under this section.

(7) If the Board does not make rules for the appointment of persons to investigate whether registered persons have been guilty of unacceptable professional conduct or serious professional incompetence, the Professional Conduct Committee shall consider such questions without any prior investigation.

Disciplinary orders

Disciplinary
orders.

15.—(1) The Professional Conduct Committee may make a disciplinary order in relation to a registered person if—

- (a) it is satisfied, after considering his case, that he is guilty of unacceptable professional conduct or serious professional incompetence; or
- (b) he has been convicted of a criminal offence other than an offence which has no material relevance to his fitness to practise as an architect.

(2) In this Act “disciplinary order” means—

- (a) a reprimand;
- (b) a penalty order;
- (c) a suspension order; or
- (d) an erasure order.

(3) Where the Professional Conduct Committee makes a disciplinary order in relation to a person, the Registrar shall serve written notice of the order on him as soon as is reasonably practicable.

(4) The Professional Conduct Committee shall, at appropriate intervals and in such manner as it considers appropriate, publish—

- (a) the names of persons whom it has found guilty of unacceptable professional conduct or serious professional incompetence or in relation to whom it has made a disciplinary order under subsection (1)(b); and
- (b) in the case of each person a description of the conduct, incompetence or offence concerned and the nature of any disciplinary order made.

(5) Where, after considering the case of a registered person, the Professional Conduct Committee is not satisfied that he is guilty of unacceptable professional conduct or serious professional incompetence, it shall, if he so requests, publish a statement of that fact in such manner as it considers appropriate.

PART III

(6) If a person who is registered in pursuance of section 5 becomes subject to a disqualifying decision in another EEA State expressed to be made on the ground that he has committed a criminal offence, he shall be deemed for the purposes of subsection (1) to have been convicted of that offence.

16.—(1) Where a penalty order is made in relation to a registered person, he shall pay to the Board the sum specified in the order. Penalty orders.

(2) A penalty order may not specify a sum exceeding the amount which, at the relevant time, is the amount specified as level 4 on the standard scale of fines for summary offences.

In this subsection “the relevant time” means—

- (a) in a case within subsection (1)(a) of section 15, the time of the conduct or incompetence of which the registered person is found guilty; and
- (b) in a case within subsection (1)(b) of that section, the time when he committed the criminal offence of which he has been convicted.

(3) A penalty order shall specify the period within which the sum specified in it is to be paid.

(4) If the person in relation to whom a penalty order is made does not pay the sum specified in the order within the period so specified, the Professional Conduct Committee may make a suspension order or an erasure order in relation to him.

(5) The Board shall pay into the Consolidated Fund any sum paid under a penalty order.

17. Where a suspension order is made in relation to a registered person, the Registrar shall remove his name from the Register but shall re-enter it in the Register at the end of such period not exceeding two years as is specified in the order. Suspension orders.

18.—(1) Where an erasure order is made in relation to a registered person, the Registrar shall remove his name from the Register and it shall not be re-entered in the Register unless the Board so directs. Erasure orders.

(2) No application shall be made for the name of a person in relation to whom an erasure order has been made to be re-entered in the Register—

- (a) before the end of the period of two years beginning with the date of the erasure order or such longer period specified in the erasure order as the Professional Conduct Committee considers appropriate in a particular case; or
- (b) where he has made a previous application for his name to be re-entered in the Register, before the end of the prescribed period beginning with the date of the decision of the Board on that application.

(3) The Registrar shall serve on a person who applies for his name to be re-entered in the Register under this section written notice of the decision on his application within the prescribed period after the date of the decision.

PART III

(4) The Board may require a person whose name is re-entered in the Register under this section to pay a fee of a prescribed amount.

Visiting EEA architects

Application of discipline provisions to visiting EEA architects.

19. The provisions of, and of rules under, this Act relating to disciplinary proceedings shall apply to a person who is or has been enrolled on the list of visiting EEA architects as if that person had been registered in pursuance of section 4; and references in those provisions to the Register shall be construed accordingly.

PART IV

USE OF TITLE "ARCHITECT"

Use of title "architect".

20.—(1) A person shall not practise or carry on business under any name, style or title containing the word "architect" unless he is a person registered under this Act.

(2) Subsection (1) does not prevent any use of the designation "naval architect", "landscape architect" or "golf-course architect".

(3) Subsection (1) does not prevent a body corporate, firm or partnership from carrying on business under a name, style or title containing the word "architect" if—

- (a) the business of the body corporate, firm or partnership so far as it relates to architecture is under the control and management of a registered person who does not act at the same time in a similar capacity for any other body corporate, firm or partnership; and
- (b) in all premises where its business relating to architecture is carried on it is carried on by or under the supervision of a registered person.

(4) The Board may by rules provide that subsection (3) shall not apply in relation to a body corporate, firm or partnership unless it has provided to the Board such information necessary for determining whether that subsection applies as may be prescribed.

(5) A person enrolled on the list of visiting EEA architects may practise or carry on business under a name, style or title containing the word "architect" while visiting the United Kingdom without being a person registered under this Act during the period, and in respect of the services, for which his enrolment is effective.

(6) For the purposes of this section a person is not treated as not practising by reason only of his being in the employment of another person.

(7) In this section "business" includes any undertaking which is carried on for gain or reward or in the course of which services are provided otherwise than free of charge.

(8) Nothing in this section affects the validity of any building contract in customary form.

Offence.

21.—(1) If any person contravenes section 20(1) he commits an offence and is liable on summary conviction to a fine not exceeding level 4 on the standard scale.

PART IV

(2) A person is not guilty of an offence by reason of contravening section 20(1) on any particular date if—

- (a) the contravention is occasioned by the fact that an application on his part for registration under this Act has not been granted; and
- (b) notice of the decision not to grant the application had not been duly served under this Act before that date.

(3) A person is not guilty of an offence by reason of contravening section 20(1) on any particular date if the contravention is occasioned by the removal of his name from the Register in circumstances in which notice is required to be served on him and—

- (a) the notice had not been duly served before that date;
- (b) the time for bringing an appeal against the removal had not expired at that date; or
- (c) such an appeal had been duly brought, but had not been determined, before that date.

(4) In relation to an offence under subsection (1)—

- (a) section 127(1) of the Magistrates' Courts Act 1980 (information to be laid within six months of offence); 1980 c. 43.
- (b) Article 19(1) of the Magistrates' Courts (Northern Ireland) Order 1981 (complaint to be made within that time); and S.I. 1981/1675 (N.I. 26).
- (c) section 136(1) of the Criminal Procedure (Scotland) Act 1995 (proceedings to be commenced within that time), 1995 c. 46.

shall have effect as if for the references in them to six months there were substituted references to two years.

PART V

GENERAL AND SUPPLEMENTARY

General

22. Any person aggrieved by—

- (a) his name not being re-entered in, or being removed from, the Register by virtue of section 9;
- (b) the Board ordering the Registrar to remove his name from the Register under section 10; or
- (c) the making of a disciplinary order in relation to him,

Appeals.

may appeal to the High Court or the Court of Session within three months from the date on which notice of the decision or order concerned is served on him; and on an appeal under this section the Court may make any order which appears appropriate, and no appeal shall lie from any decision of the Court on such an appeal.

23.—(1) The Board may make rules generally for carrying out or facilitating the purposes of this Act. Rules.

(2) The Board shall, before making any rules under this Act, publish a draft of the rules and give those to whom the rules would be applicable an opportunity of making representations to the Board.

PART V

(3) The Registrar shall on payment of the prescribed charges supply a copy of any rules made under this Act and of any forms prescribed by such rules to any person applying for them.

Service of documents.

24.—(1) Any notice or document required to be served by or for the purposes of this Act may be sent by post, and when sent to any registered person shall be deemed to be properly addressed if addressed to him at his address in the Register.

(2) Any notice relating to the refusal to register any person or required to be served by section 9(2), 10(2), 11(a), 14(4)(a) or 15(3) shall be sent by post as a registered letter.

Supplementary

Interpretation.

25. In this Act—

“the Board” means the Architects Registration Board;

“competent authority”, in relation to an EEA State, means an authority or body designated by the State in accordance with the Directive;

O.J. No. L. 223/15.

“the Directive” means Council Directive 85/384/EEC on the mutual recognition of diplomas, certificates and other evidence of formal qualifications in architecture, as amended;

“disciplinary order” has the meaning given by section 15;

“disqualifying decision in another EEA State”, in relation to any person, means a decision made by a competent authority of an EEA State other than the United Kingdom which—

(a) is expressed to be made on the ground that he has committed a criminal offence or has misconducted himself in a professional respect; and

(b) has the effect in that State that he is no longer registered or otherwise officially recognised as an architect or that he is prohibited from practising as an architect there;

“EEA State” means any State which is a Contracting Party to the Agreement on the European Economic Area signed at Oporto on 2nd May 1992, as adjusted by the Protocol signed at Brussels on 17th March 1993;

“erasure order” shall be construed in accordance with section 18;

“list of visiting EEA architects” means the list maintained under section 12;

“national” does not include a person who, by virtue of Article 2 of Protocol No.3 (Channel Islands and Isle of Man) to the Treaty of Accession, is not to benefit from Community provisions relating to the free movement of persons and services;

“penalty order” shall be construed in accordance with section 16;

“prescribed” means prescribed by rules made by the Board and “prescribe” means prescribe by rules;

“the Register” means the Register of Architects;

“registered person” means a person whose name is in the Register;

“the Registrar” means the Registrar of Architects;

PART V

“suspension order” shall be construed in accordance with section 17; and

“unacceptable professional conduct” has the meaning given by section 14.

26. In—

(a) section 6 of the Inspection of Churches Measure 1955, in the definition of “qualified person”;

(b) section 52(1) of the Cathedrals Measure 1963, in the definition of “architect”; and

(c) section 20(1) of the Care of Cathedrals Measure 1990, in the definition of “architect”,

for “Architects Acts 1931 to 1996” substitute “Architects Act 1997”.

Consequential
amendments.
1955 No. 1.

1963 No. 2.

1990 No. 2.

27. Schedule 2 (transitional provisions and savings) and Schedule 3 (repeals and revocations) have effect.

Transitionals,
repeals etc.

28.—(1) This Act may be cited as the Architects Act 1997.

(2) This Act (apart from this section) shall come into force on such day as the Secretary of State may by order made by statutory instrument appoint.

Short title,
commencement
and extent.

(3) This Act extends to Northern Ireland.

SCHEDULES

Section 1.

SCHEDULE 1

THE BOARD AND ITS COMMITTEES

PART I

THE BOARD

Membership

1. The Board shall consist of—
 - (a) seven elected members; and
 - (b) eight appointed members.

Elected members

2.—(1) The elected members shall be elected in accordance with an electoral scheme made by the Board, with the approval of the Privy Council, after consultation with such bodies as appear to the Board to be representative of architects.

(2) An electoral scheme under sub-paragraph (1) may be amended by the Board with the approval of the Privy Council and after consultation with such bodies as are mentioned in that sub-paragraph.

- (3) The persons qualified—
 - (a) to elect the elected members; and
 - (b) to be elected as elected members,are all those who are registered persons when the election is held.

Appointed members

3.—(1) The appointed members shall be appointed by the Privy Council, after consultation with the Secretary of State and such other persons or bodies as the Privy Council thinks fit, to represent the interests of users of architectural services and the general public.

(2) No registered person shall be eligible for appointment as an appointed member.

Term of office

4.—(1) Subject to sub-paragraphs (2) and (3), the term of office of a member of the Board is three years.

(2) A member may resign at any time by notice in writing addressed to the Registrar.

(3) The Board may prescribe grounds (such as repeated absence from meetings or unacceptable professional conduct) on which any member may be removed from office and the procedure for removal.

5. A person who has held office as a member of the Board for a continuous period of six years may not be elected or appointed as a member until at least three years have elapsed since he last held office.

Casual vacancies

6.—(1) Where a vacancy occurs among the members of the Board otherwise than by the expiry of a member's term of office—

- (a) if the vacancy is among the elected members, the Board shall appoint a registered person to fill it; and
- (b) if the vacancy is among the appointed members, the Privy Council shall appoint a person to fill it.

(2) Subject to paragraph 4(2) and (3), a person appointed under sub-paragraph (1) to fill a vacancy holds office until the date on which the term of office of the member whose vacancy he fills would have expired.

(3) A person appointed under sub-paragraph (1)(a) shall be regarded as an elected member and a person appointed under sub-paragraph (1)(b) shall be regarded as an appointed member.

Chairman

7.—(1) The members of the Board shall elect a chairman from among themselves.

(2) The chairman—

- (a) may resign by notice in writing addressed to the Registrar; and
- (b) may be removed by a majority vote of the other members of the Board.

(3) Rules made by the Board may make provision for the appointment of a person to act as chairman in the event of a vacancy in the office of chairman or in such other circumstances as may be prescribed.

8. In the event of a tie in any vote of the Board the chairman shall have an additional casting vote.

Procedure

9. The quorum of the Board shall be nine, of whom at least four shall be elected members and at least four shall be appointed members.

10. The Board may make rules governing its meetings and procedure.

Staff

11.—(1) The Board may appoint staff.

(2) The Board shall determine the period for which, and the terms on which, its staff are appointed.

(3) Staff appointed by the Board shall have the duties which the Board directs.

(4) The Board may, in addition to paying salaries to its staff, pay pensions to or in respect of them, or make contributions to the payment of such pensions, and pay them allowances, expenses and gratuities.

Seal

12. The Board shall have a common seal which shall be authenticated in the prescribed manner; and any document purporting to be sealed with the seal authenticated in that manner shall be receivable as evidence of the particulars stated in it.

PART II

THE PROFESSIONAL CONDUCT COMMITTEE

13. The Professional Conduct Committee shall consist of—

- (a) four elected members of the Board, including at least one whose address in the Register is in Scotland, or (if there is no elected member whose address in the Register is in Scotland or no such elected member who is willing to act) three elected members and one registered person whose address in the Register is in Scotland;
- (b) three appointed members of the Board; and
- (c) two persons nominated by the President of the Law Society.

14.—(1) The members of the Professional Conduct Committee shall elect a chairman from among themselves.

(2) The chairman—

- (a) may resign by notice in writing addressed to the Registrar; and
- (b) may be removed by a majority vote of the other members of the Professional Conduct Committee.

(3) Rules made by the Board may make provision for the appointment of a person to act as chairman in the event of a vacancy in the office of chairman or in such other circumstances as may be prescribed.

15.—(1) The quorum of the Professional Conduct Committee shall be one elected member of the Board, one appointed member of the Board and one person nominated by the President of the Law Society.

(2) Where the Committee is considering the case of a person whose address in the Register is in Scotland, the Committee is not quorate unless there is present a member of the Committee who is a registered person and whose address in the Register is in Scotland.

16. In the event of a tie in any vote of the Professional Conduct Committee the chairman shall have an additional casting vote; and in any proceedings relating to a registered person the additional vote shall be cast in favour of that person.

17. The Board may make rules governing the selection and term of office of members of the Professional Conduct Committee (including casual vacancies).

PART III

OTHER COMMITTEES

18.—(1) The Board may establish such committees as it considers appropriate—

- (a) to discharge any of its functions under this Act other than those to which sub-paragraph (2) applies; or
- (b) to assist the Board in the discharge by the Board of any of its functions.

(2) This sub-paragraph applies to the following functions—

- (a) prescribing fees under section 6(1) or (2), 8(1) or (3) or 18(4); and
- (b) acting under section 4(1) or (2), 5(1), 6(3), 9(1) or 13(1), (2) or (3).

19.—(1) Any committee established by the Board may include persons who are not members of the Board; but if a committee is established to discharge any function of the Board, the majority of the members of the committee must be members of the Board.

(2) Subject to that, the membership of any committee established by the Board shall be determined by the Board.

20. No vote of any committee established by the Board for the discharge of any of its functions shall be valid unless the majority of those voting are members of the Board.

21. The Board may make rules governing the term of office of members of any committee established by the Board (including casual vacancies) and the meetings and procedure (including chairmanship and quorum) of any committee established by the Board.

PART IV

GENERAL

22.—(1) The Board, the Professional Conduct Committee and any committee established by the Board may exercise its functions even though there is a vacancy among its members.

(2) No proceedings of the Board, the Professional Conduct Committee or any committee established by the Board are invalidated by any defect in the election or appointment of a member.

23. The Board may by rules provide for the payment to members of the Board, the Professional Conduct Committee or any committee established by the Board of—

- (a) fees for attendance at meetings of the Board or committee; and
- (b) travelling and subsistence allowances in respect of attendance at such meetings or the conduct of business of the Board or committee.

24.—(1) The Secretary of State may, after consultation with the Board and such other persons or bodies as he thinks fit, by order amend the provisions of this Schedule.

(2) An order under sub-paragraph (1) shall be made by statutory instrument which shall be subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament.

SCHEDULE 2

Section 27.

TRANSITIONAL PROVISIONS AND SAVINGS

General transitionals and savings

1. The substitution of this Act for the provisions repealed or revoked by this Act does not affect the continuity of the law.

2. Anything done, or having effect as if done, (including the making of rules) under or for the purposes of any provision repealed or revoked by this Act has effect as if done under or for the purposes of any corresponding provision of this Act.

3. Any reference (express or implied) in this Act or any other enactment, or in any instrument or document, to a provision of this Act is (so far as the context permits) to be read as (according to the context) being or including in relation to times, circumstances and purposes before this Act comes into force a reference to the corresponding provision repealed or revoked by this Act.

SCH. 2

4.—(1) Any reference (express or implied) in any enactment, or in any instrument or document, to a provision repealed or revoked by this Act is (so far as the context permits) to be read as (according to the context) being or including in relation to times, circumstances and purposes after this Act comes into force a reference to the corresponding provision of this Act.

(2) In particular, where a power conferred by an Act is expressed to be exercisable in relation to enactments contained in an Act passed before or in the same Session as the Act conferring the power, the power is also exercisable in relation to provisions of this Act which reproduce such enactments.

1978 c. 30.

5. Paragraphs 1 to 4 have effect in place of section 17(2) of the Interpretation Act 1978 (but are without prejudice to any other provision of that Act).

First appointments to the Board

6. The term of office of the members of the Board who were appointed by the Privy Council to take office on the day on which Part III of the 1996 Act came into force (and who remain members of the Board when this Act comes into force)—

- (a) is one year beginning with that day in the case of three of those members;
- (b) is two years beginning with that day in the case of another three of those members; and
- (c) is three years beginning with that day in the case of the remaining two members.

Registration

7. If—

- (a) a person duly applied for registration under the 1931 Act before Part III of the 1996 Act came into force; but
- (b) no decision on the application has been made before this Act comes into force,

the application shall be dealt with in the same way as an application duly made after this Act comes into force (except that no further fee may be required to be paid).

8. Examinations in architecture which immediately before the day on which Part III of the 1996 Act came into force were recognised by the Council for the purposes of section 6(1)(c) of the 1931 Act (as it had effect before Part III of the 1996 Act came into force) shall (subject to rules made by the Board) be treated as qualifications prescribed under section 4(1)(a).

9. The reference in subsection (3) of section 8 to a person whose name has been removed from the Register under subsection (2) of that section shall be treated as including a reference to a person whose name was removed from the Register under section 13(5) of the 1931 Act before Part III of the 1996 Act came into force.

10. The reference to the Board in section 10(1)(b) shall be construed, in relation to the entry of a name in the Register before Part III of the 1996 Act came into force, as a reference to the Council.

Discipline

11. If—

- (a) before Part III of the 1996 Act came into force, the Discipline Committee began an inquiry into any case in which it was alleged that a registered person had been guilty of conduct disgraceful to him in his capacity as an architect; but
- (b) the case has not been decided or referred to the Professional Conduct Committee before this Act comes into force,

the case shall be referred to the Professional Conduct Committee which shall consider whether he is guilty of unacceptable professional conduct or serious professional incompetence.

12.—(1) Subject to sub-paragraph (2), sections 14 to 18 have effect in relation to anything done or omitted to be done before this Act comes into force (including anything done before Part III of the 1996 Act came into force) as in relation to anything done or omitted to be done after this Act comes into force.

(2) The Professional Conduct Committee—

- (a) may only make a disciplinary order in respect of anything done or omitted to be done by a person before Part III of the 1996 Act came into force if the Council could have removed his name from the Register under section 7 of the 1931 Act (as it had effect before Part III of the 1996 Act came into force); and
- (b) may not make a reprimand or penalty order in respect of anything done or omitted to be done before Part III of the 1996 Act came into force.

13.—(1) If a person's name was removed from the Register under section 7 of the 1931 Act before Part III of the 1996 Act came into force, he may at any time apply to the Board for his name to be re-entered in the Register.

(2) If he does so, the Board may direct that his name shall be re-entered in the Register.

(3) The Registrar shall serve on a person who applies for his name to be re-entered in the Register under this paragraph written notice of the decision on his application within the prescribed period after the date of the decision.

(4) The Board may require a person whose name is re-entered in the Register under this paragraph to pay a fee of such amount, not exceeding the fee then payable by an applicant for registration in pursuance of section 4, as may be prescribed.

14. If—

- (a) a person's name was removed from the Register, or the Council determined that a person be disqualified for registration during any period, before Part III of the 1996 Act came into force; and
- (b) the period of three months from the date on which notice of the removal or determination was served on him has not ended before this Act comes into force,

he may appeal under section 22 against the removal or determination at any time before the end of that period.

15. Section 12(7)(c) shall have effect as if it included a reference to a period of disqualification imposed by the Council.

SCH. 2

Offence of practising while not registered

16. The repeal by this Act of Schedule 2 to the 1996 Act does not affect the continued operation of paragraphs 31 and 32 of that Schedule in relation to an offence committed before Part III of the 1996 Act came into force.

The Education Fund

17.—(1) This paragraph applies if when this Act comes into force the assets of the Architects' Registration Council Education Fund have not been transferred by the Board.

(2) The Board may transfer the assets of the Fund to such person and on such terms as may be approved by the Secretary of State.

(3) The repeal by the 1996 Act of sections 1(1) and (4) to (6), 3 and 4 of the 1969 Act shall not come into force until the transfer is made; and until the transfer references in those provisions to the Council shall have effect as references to the Board.

18. A person to whom the assets of the Fund are transferred (whether under section 124 of the 1996 Act or paragraph 17) shall apply the assets, and all income arising from the assets, for the purposes authorised in subsection (4) of section 1 of the 1969 Act (assuming for this purpose that the reference in that subsection to the Council were a reference to the person to whom the assets of the Fund are transferred).

19.—(1) In this Schedule—

1931 c. 33.

(a) "the 1931 Act" means the Architects (Registration) Act 1931;

1969 c. 42.

(b) "the 1969 Act" means the Architects Registration (Amendment) Act 1969; and

1996 c. 53.

(c) "the 1996 Act" means the Housing Grants, Construction and Regeneration Act 1996.

(2) In this Schedule—

(a) "the Council" means the Architects' Registration Council of the United Kingdom established under the 1931 Act, which was renamed as the Board by section 118(1) of the 1996 Act; and

(b) "the Discipline Committee" means the Discipline Committee constituted under the 1931 Act, which was abolished by section 118(2) of the 1996 Act.

SCHEDULE 3

Section 27.

REPEALS AND REVOCATIONS

Chapter or number	Short title or title	Extent of repeal or revocation
21 & 22 Geo. 5 c. 33.	The Architects (Registration) Act 1931.	The whole Act.
1 & 2 Geo. 6 c. 54.	The Architects Registration Act 1938.	The whole Act.
S.I.1987/1824.	The Architects' Qualifications (EEC Recognition) Order 1987.	The whole instrument.
S.I.1988/2241.	The Architects' Qualifications (EC Recognition) Order 1988.	The whole instrument.
1996 c. 53.	The Housing Grants, Construction and Regeneration Act 1996.	Sections 118 to 125. In section 148, in subsection (2), the words "Part III (architects)," and, in subsection (3), the words "Part III (architects), and". Schedule 2.

TABLE OF DERIVATIONS

Notes:

1. This Table shows the derivation of the provisions of the consolidation.

2. The following abbreviations are used in the Table—

1931	=	Architects (Registration) Act 1931 (c.33)
1938	=	Architects Registration Act 1938 (c.54)
1987	=	Architects' Qualifications (EEC Recognition) Order 1987 (S.I.1987/1824)
1988	=	Architects' Qualifications (EC Recognition) Order 1988 (S.I.1988/2241)
1993	=	European Economic Area Act 1993 (c.51)
1996	=	Housing Grants, Construction and Regeneration Act 1996 (c.53)

Provision	Derivation
1(1)	1931 s.3(1); 1996 s.118(1), Sch.2 para.3(2).
(2)	1931 s.3(2B); 1996 s.118(3).
(3)	—
(4)	—
(5)	—
(6)	—
2	1931 s.4; 1996 s.119.
3	1931 s.5A; 1996 s.120(1).
4(1) to (3)	1931 s.6(1) to (3); 1996 s.120(2).
(4) to (6)	1931 s.6(6) to (8); 1996 s.120(2).
5(1)	1931 s.6A(1), (2); 1988 art.2; 1993 s.2(1); 1996 Sch.2 para.4(2).
(2)	1931 s.6A(2)(a); 1988 art.2.
(3)	1931 s.6A(2)(a), (5), (6); 1988 art.2.
(4)	1931 s.6A(2)(b), (c); 1988 art.2; 1993 s.2(1).
(5)	1931 s.6A(3), (4); 1988 art.2; 1993 s.2(1).
(6)	1931 s.6A(7); 1988 art.2; 1993 s.2(1); 1996 Sch.2 para.4(4).
(7)	1931 s.6A(10); 1988 art.2; 1993 s.2(1).
6(1)	1931 ss.6(4)(a), 6A(1A); 1996 s.120(2), Sch.2 para.4(3).
(2)	1931 s.6(4)(b); 1996 s.120(2).
(3)	1931 ss.6(5), 6A(1B); 1996 s.120(2), Sch.2 para.4(3).
(4)	1931 ss.6(9), 6A(8); 1988 art.2; 1996 s.120(2), Sch.2 para.4(5).
(5)	1931 s.6A(9); 1988 art.2; 1993 s.2(1); 1996 Sch.2 para.4(6).
7	1931 s.12; Criminal Justice Act 1982 (c.48) ss.38, 46; Fines

Provision	Derivation
	and Penalties (Northern Ireland) Order 1984 (S.I.1984/703 (N.I.3)) arts.5, 6; Criminal Procedure (Consequential Provisions) (Scotland) Act 1995 (c.40) Sch.1 paras.5, 6; 1996 Sch.2 para.8.
8	1931 s.6B; 1996 s.120(3).
9	1931 s.6C; 1996 s.120(3).
10(1) (2)	1931 s.7A(1); 1987 art.7; 1993 s.2(1); 1996 Sch.2 para.5(2). 1931 s.7A(3); 1996 Sch.2 para.5(4).
11	1931 s.11; 1996 Sch.2 para.7.
12(1) (2) (3)	1938 s.1A(4); 1987 art.8; 1993 s.2(1); 1996 Sch.2 para.14(2). 1938 s.1A(4); 1987 art.8; 1993 s.2(1). 1938 s.1A(1) to (3); 1987 art.8; 1993 s.2(1); 1996 Sch.2 para.14(2).
(4)	1938 s.1A(2); 1987 art.8; 1993 s.2(1).
(5)	1938 s.1A(3); 1987 art.8; 1993 s.2(1); 1996 Sch.2 para.14(3).
(6)	1938 s.1A(5); 1987 art.8; 1993 s.2(1).
(7)	1938 s.1A(6); 1987 art.8; 1993 s.2(1); 1996 Sch.2 para.14(4).
(8)	1938 s.1A(7); 1987 art.8; 1993 s.2(1).
(9)	1938 s.1A(9); 1987 art.8; 1993 s.2(1).
13	1931 s.7ZE; 1996 s.122.
14	1931 s.7; 1996 s.121.
15(1) to (5) (6)	1931 s.7ZA; 1996 s.121. 1931 s.7A(2); 1987 art.7; 1993 s.2(1); 1996 Sch.2 para.5(3).
16	1931 s.7ZB; 1996 s.121.
17	1931 s.7ZC; 1996 s.121.
18	1931 s.7ZD; 1996 s.121.
19	1938 s.1A(8); 1987 art.8; 1993 s.2(1); 1996 Sch.2 para.14(5).
20(1)	1938 s.1(1).
(2)	1938 s.1(1) proviso.
(3)	1931 s.17(1); 1938 s.1(3); 1996 s.123(4), Sch.2 para.12(2), (3).
(4)	1931 s.17(2); 1996 s.123(4).
(5)	1938 s.1A(1); 1987 art.8; 1993 s.2(1).
(6)	1938 s.4(2).
(7)	1938 s.1(1A); 1996 s.123(1).
(8)	1938 s.1(1) proviso.

Provision	Derivation
21(1)	1938 s.3(1); 1996 s.123(2), (3).
(2)	1938 s.3(1) proviso.
(3)	1938 s.3(1) proviso; 1996 Sch.2 para.15(b).
(4)	1938 s.3(2); 1996 s.123(3).
22	1931 s.9; 1996 Sch.2 para.6(2).
23(1), (2)	1931 s.13(1), (2); 1996 Sch.2 para.9.
(3)	1931 s.15; 1996 Sch.2 para.10.
24(1)	1931 s.16(1); 1996 Sch.2 para.11(2).
(2)	1931 ss.11, 16(2); 1996 Sch.2 para.11(3).
25	
“the Board”	1931 s.2; 1996 Sch.2 para.2(2).
“competent authority”	1931 s.2; 1987 art.3; 1993 s.2(1).
“the Directive”	1931 s.2; 1987 art.3.
“disciplinary order”	1931 s.2; 1996 Sch.2 para.2(6).
“disqualifying decision in another EEA State”	1931 s.2; 1987 art.3; 1993 s.2(1).
“EEA State”	—
“erasure order”	1931 s.2; 1996 Sch.2 para.2(6).
“list of visiting EEA architects”	—
“national”	1931 s.2; 1987 art.3.
“penalty order”	1931 s.2; 1996 Sch.2 para.2(6).
“prescribed”	1931 s.2; 1996 Sch.2 para.2(4).
“prescribe”	1931 ss.6(5), 6A(1B), 6C(1); 1996 s.120(2), (3), Sch.2 para.4(3).
“the Register”	1931 s.2; 1996 Sch.2 para.2(5).
“the Registrar”	1931 s.2; 1996 Sch.2 para.2(6).
“registered person”	1931 s.2; 1996 Sch.2 para.2(3).
“suspension order”	1931 s.2; 1996 Sch.2 para.2(6).
“unacceptable professional conduct”	—
26	—
27	—
28(1)	—
(2)	—
(3)	1931 s.18(2); 1938 s.6(1); 1996 Sch.2 paras.13, 17.

Provision	Derivation
Sch. 1	
paras.1 to 10	1931 1st Sch. paras.1 to 10; 1996 Sch.2 para.1.
11	1931 s.4A; 1996 s.119.
12	1931 s.3(1), (2); 1996 Sch.2 para.3(3)(b).
13 to 24	1931 1st Sch. paras.11 to 22; 1996 Sch.2 para.1.
Sch. 2	—
Sch. 3	—

© Crown copyright 1997

Printed in the UK by The Stationery Office Limited
under the authority and superintendence of Peter Macdonald, Controller of
Her Majesty's Stationery Office and Queen's Printer of Acts of Parliament

Published by The Stationery Office Limited
and available from:

The Publications Centre

(Mail, telephone and fax orders only)
PO Box 276, London SW8 5DT
General enquiries 0171 873 0011
Telephone orders 0171 873 9090
Fax orders 0171 873 8200

The Stationery Office Bookshops

49 High Holborn, London WC1V 6HB
(counter service and fax orders only)
Fax 0171 831 1326
68-69 Bull Street, Birmingham B4 6AD
0121 236 9696 Fax 0121 236 9699
33 Wine Street, Bristol BS1 2BQ
01179 264306 Fax 01179 294515
9-21 Princess Street, Manchester M60 8AS
0161 834 7201 Fax 0161 833 0634
16 Arthur Street, Belfast BT1 4GD
0123 223 8451 Fax 0123 223 5401
The Stationery Office Oriel Bookshop
The Friary, Cardiff CF1 4AA
01222 395548 Fax 01222 384347
71 Lothian Road, Edinburgh EH3 9AZ
(counter service only)

In addition customers in Scotland may mail,
telephone or fax their orders to:
Scottish Publication Sales,
South Gyle Crescent, Edinburgh EH12 9EB
0131 479 3141 Fax 0131 479 3142

The Parliamentary Bookshop

12 Bridge Street, Parliament Square,
London SW1A 2JX
Telephone orders 0171 219 3890
General enquiries 0171 219 3890
Fax orders 0171 219 3866

Accredited Agents
(see Yellow Pages)

and through good booksellers

LONDON: THE STATIONERY OFFICE

ISBN 0-10-542297-5

9 780105 422976

RIBA Insurance Agency

PROFESSIONAL INDEMNITY INSURANCE

RIBA Architects Premier Policy

1 BASIS OF CONTRACT

The Insured having made to Insurers a written proposal which together with any other related particulars and statements that have been supplied in writing are agreed to be incorporated herein and to form the basis of this Policy (it is also agreed that all such information supplied by any Insured shall be deemed to have been supplied by each and every Insured), and having paid to Insurers the premium stated in the Certificate, Insurers agree to indemnify the Insured subject to the terms, conditions, limitations and exclusions of this Policy.

2 INSURING CLAUSES

Civil Liability

- 2.1 Insurers will indemnify the Insured against any claim first made against them during the Period of Insurance in respect of any civil liability together with claimant's costs, fees and expenses in accordance with any judgment, award or settlement made within the Territorial Limits in consequence of:
- (a) Any breach of the professional duty of care owed by the Insured to the claimant which term is deemed to include a breach of warranty of authority;
 - (b) Any libel, slander or slander of title, slander of goods or injurious falsehood;
 - (c) The loss, destruction of or damage to any document in the care, custody and control of the Insured or for which the Insured is responsible (except to the extent insured by Section 3).
 - (d) Any unintentional breach of copyright by the Insured or any employee of the Insured.

Witness Attendance

- 2.2 As part of the indemnity under this Policy, Insurers will pay to or reimburse the Insured the cost of attendance at any Court, Arbitration or Adjudication hearing by any Partner, Principal, Member, Director or Employee or Third Party as a witness where such attendance is required by the Insured's legal advisers and arises out of a claim for which indemnity has been agreed by Insurers, limited to:
- (a) £300 per day or part day for any Partner, Principal, Director or Third Party, and
 - (b) £150 per day for any Employee
 - (c) £10,000 any one claim and in the aggregate of all claims under this Policy.

Costs Clause

- 2.3 In addition to the Limit of Indemnity the Insurers will pay defence costs provided that if a payment greater than the Limit of Indemnity available from Insurers has to be made to dispose of a claim, or if the Insured becomes under an obligation to pay a sum greater than the Limit of Indemnity as a result of a judgment, award, settlement or otherwise then Insurers' liability for defence costs associated with such claim shall be that proportion of the defence costs as the Limit of Indemnity available from Insurers for such claim bears to the amount required to be paid to dispose of the claim.
-

3 ADDITIONAL PROTECTION

Insurers will indemnify the Insured for reasonable and necessary costs and expenses first incurred during the Period of Insurance by the Insured arising out of the Professional Business in the United Kingdom and with the prior written consent of Insurers in replacing, restoring and reconstituting any document which is the property of the Insured or for which the Insured is responsible.

The liability of Insurers under this section of the policy, which forms part of and is not in addition to the Limit of Indemnity of this policy, is £250,000 in the aggregate of all claims under this section of the policy and is in excess of £2,500 each and every claim.

4 DEFINITIONS AND INTERPRETATIONS

- 4.1 **"Insured"** shall mean:
- (a) Any person or Firm who is named in the Certificate;
 - (b) Any other person who has been or during the Period of Insurance becomes a partner, member, director or principal of the Firm;
- provided that liability arises directly out of Professional Business carried out by that person in the name of the Firm.
- 4.2 **"Firm"** shall mean the Insured Firm or body corporate described in the Certificate as an Insured.
- 4.3 **"Professional Business"** shall mean the business described in the Certificate.
- 4.4 **"Territorial Limits"** shall mean any territory within the European Union, Isle of Man and the Channel Islands or such additional territory described in the Certificate.
- 4.5 **"Period of Insurance"** shall mean the period shown in the Certificate.
- 4.6 **"Limit of Indemnity"** of this policy is the amount shown in the Certificate.
- The liability of Insurers under Section 2 and 3 shall not exceed the Limit of Indemnity in respect of each and every claim (or series of claims arising from the same originating cause). Where any claim, circumstance or event is notified to Insurers which is the same as or arises out of or is connected with any claim, circumstance or event notified at the same time or previously such claim, circumstance or event shall be deemed to be the same claim, circumstance or event for the purposes of assessing the Limit of Indemnity available to the Insured, and no additional Limit of Indemnity shall apply.
- 4.7 **"Defence Costs"** shall mean all costs and expenses incurred with the prior written and continuing consent of the Insurers in the investigation defence or settlement of any claim circumstance or event and the costs of representation at any inquiry or other proceedings, whether civil or criminal, which have a direct impact on any claim circumstance or event which is likely to form the subject of indemnity by Insurers.
- 4.8 **"Excess"** shall mean the first amount of each claim (or series or claims from the same originating cause or connected with one another) shown in the Certificate, which is to be borne by the Insured.
- 4.9 **"Document"** shall mean deeds, wills, agreements, maps, plans, records, written or printed books, letters, certificates or written or printed documents or forms of any nature whatsoever (excluding any bearer bonds or coupons, bank or currency notes or other negotiable paper) and/or magnetic tape or other like means of recording information for use with any computer record system.
- 4.10 **"Claim"** shall mean any claim made against the Insured.
- 4.11 **"Claimant"** shall mean the party making such claim.
- 4.12 **"Circumstance or Event"** shall mean any circumstance or event which is likely to give rise to a claim.
- 4.13 **"United Kingdom"** shall mean England, Wales, Scotland, Northern Ireland, Isle of Man and the Channel Islands.
- 4.14 **"Internet"** shall mean the worldwide group of inter-connected networks accessible via service providers or online service providers using dial-up telephone service, digital subscriber lines, integrated service digital network lines, cable modem access or similar transfer mediums.
- 4.15 **"Intranet"** shall mean one or more inter-connected networks with restricted access to the Insured via service providers or online service providers using dial-up telephone service, digital subscriber lines, integrated service digital network lines, cable modem access or similar transfer mediums.

- 4.16 **"Extranet"** shall mean a restricted-access group of inter-connected networks accessible via service providers on online service providers using dial-up telephone service, digital subscriber lines, integrated service digital network lines, cable modem access or similar transfer mediums.
- 4.17 **"Retroactive Date"** shall mean the date, if any, stated as the "Retroactive Date" in the Certificate.

In this policy all headings are for information purposes only and shall not be incorporated in or construed as part of the Policy. Words in the singular include the plural and words in the plural include the singular.

5 GENERAL EXCLUSIONS

The Policy shall not indemnify the Insured in respect of:

Excess

- 5.1 The Excess

Consortium

- 5.2 Any claim arising out of the Professional Business carried out by the Insured for and/or in the name of any consortium or joint venture of which the Insured forms part unless specifically endorsed hereon.

Transport Property etc

- 5.3 Any claim arising out of the ownership, possession or use by or on behalf of the Insured of any aircraft, watercraft, hovercraft or motor vehicle or trailer, or any buildings, premises or land or that part of any building leased, occupied or rented by the Insured, or any property of the Insured.

Disclosed/Notified Matters

- 5.4 Any claim, circumstance or event, or later claim arising out of any circumstance or event which has been disclosed or notified by the Insured to any previous insurer.

Employment

- 5.5 Any claim arising out of injury, disease, illness or death of the Insured or any person working under a contract of employment apprenticeship or service with the Insured, or any claim arising out of any dispute between the Insured and any present or former employee or any person who has been offered employment with the Insured.

Financial Services

- 5.6 Any claim arising directly or indirectly out of the provision of financial services regulated by the Financial Services Authority or the Personal Investment Authority or successor entity.

Trading Liability

- 5.7 Any claim arising out of or in connection with any trading loss or trading liability incurred by any business managed by or carried on by or on behalf of the Insured.

Fraud and Dishonesty

- 5.8 Any claim directly or indirectly contributed to or caused by any dishonest, fraudulent, criminal or malicious act or omission of any partner director or principal of the Insured.

Warranties, Penalties and Collateral Warranties

- 5.9 Any claim arising out of any performance warranty (including but not limited to fitness for purpose warranties) guarantee, penalty clause or liquidated damages clause unless the liability of the Insured to the claimant would have existed in the absence of such warranty, guarantee or clauses.

Except that, notwithstanding anything stated immediately above, the indemnity provided to the Insured under this Policy will apply to a claim arising from the performance by the Insured of obligations agreed to be performed by them under a Collateral Warranty, Duty of Care Agreement or similar Agreement, provided that:

- (a) the benefit of such Warranty or Agreement is no greater or longer lasting than that in the original contract to which it relates
- (b) no indemnity will be given for:
 - (i) any guarantee or warrant of fitness for purpose, satisfaction of performance specification or period of project works, or
 - (ii) any financial penalty or liquidated damages

The above exclusions will not apply where the liability of the Insured would have arisen in the absence of such Warranty or Agreement in any event.

The indemnity provided under this Clause will be extended to apply where the Warranty or Agreement has been assigned to a tenant, purchaser, funder or other third party and is subject otherwise to Policy terms and conditions.

Non-Contribution

- 5.10 Any claim for which the Insured is or but for the existence of this Policy would be entitled to indemnity under any other insurance except in respect of any amount which exceeds that which would have been payable under such other insurance had this Policy not been effected.

Nuclear and War Risks

- 5.11 Liability for any claim:
- (a) directly or indirectly caused by or contributed to by or arising from (a) ionising radiations or contamination by radioactivity from any nuclear fuel or from any nuclear waste from the combustion of nuclear fuel, (b) the radioactive toxic explosive or other hazardous properties of any explosive nuclear assembly or nuclear component thereof;
 - (b) directly or indirectly occasioned by or happening through or in consequence of war, invasion, acts of foreign enemies, hostilities (whether war be declared or not), civil war, rebellion, revolution, insurrection, military or usurped power.

Penal Damages

- 5.12
- (a) Any penal, punitive, exemplary or aggravated damages whenever identifiable as such.
 - (b) Any additional damages under Section 97(2) of the Copyright, Designs & Patents Act 1988 or any statutory successor to that Section.
 - (c) Any fines or penalties of a criminal nature.

Jurisdiction

- 5.13 Any liability arising from Professional Business undertaken outside the Territorial Limits unless the project to which the Professional Business relates is to be constructed within the Territorial Limits.

Controlling Interest

- 5.14 Any claim made by:
- (a) any party in which the Insured exercises a controlling interest by virtue of official position or shareholding; or
 - (b) any party exercising a controlling interest over the Insured by virtue of it having a financial or executive interest in the operation of the Insured.

This Exclusion does not apply if the claim emanates from a wholly independent third party.

Binding Adjudications

- 5.15 Any claim arising from a contract which specifies the decision of an Adjudicator as finally determining any dispute unless the Insurers have given their prior written consent. However, this Exclusion shall not apply where the liability of the Insured would have existed in the absence of any such specification.

Cyber Liability Exclusion

- 5.16 Any claim or loss arising out of business conducted and/or transacted via the Internet, Intranet, Extranet, and/or via the Insured's own web-site, Internet site, web-address and/or via the transmission of electronic mail or documents by electronic means. For the avoidance of any doubt this Policy shall not indemnify the Insured in respect of any claim or loss arising out of any computer virus.

Where the liability to the Insured would have attached in the absence of the fact that the business is conducted and/or transacted via the Internet, Intranet, Extranet, and/or via the Insured's own web-site, Internet site, web-address and/or via the transmission of electronic mail or documents by electronic means, it is understood and agreed that the endorsement does not apply. It is understood and agreed that the onus of proof rests with the Insured and not with Insurers in this regard.

Supply of Goods

- 5.17 Any claim arising out of any goods or products sold, supplied, made, constructed, installed, maintained, repaired, altered or treated by or on behalf of the Insured unless any claim is a direct result of the Insured's negligent design and/or specification.

Director/Officer/Trustee

- 5.18 Any claim arising out of liability as a director, officer and/or trustee in their respective capacities.

Terrorism

- 5.19 Any loss, damage, cost or expense of whatsoever nature directly or indirectly caused by, resulting from or in connection with any act of terrorism regardless of any other cause or event contributing concurrently or in any other sequence to the loss.

For the purpose of this Exclusion an act of terrorism means an act, including but not limited to the use of force or violence and/or the threat thereof, of any person or group(s) of persons, whether acting alone or on behalf of or in connection with any organisation(s) or government(s), committed for political, religious, ideological or similar purposes including the intention to influence any government and/or to put the public, or any section of the public, in fear.

This Exclusion also excludes loss, damage, cost or expense of whatsoever nature directly or indirectly caused by, resulting from or in connection with any action taken in controlling, preventing, suppressing or in any way relating to any act of terrorism.

If Insurers allege that by reason of this Exclusion, any loss, damage, cost or expense is not covered by this Policy the burden of proving the contrary shall be upon the Insured.

Asbestos

- 5.20 Any liability whatsoever directly or indirectly arising out of or connected with the presence of or any form of release of asbestos in any form or any material containing asbestos.

Notwithstanding the above, where the liability arises directly from the negligent act, negligent error, negligent omission or breach of statutory duty by the Insured in the performance of its contractual obligations, this policy will indemnify the Insured for

- (a) the cost of any remediation works and/or
- (b) any permanent diminution of value in any affected building

necessary and arising as a direct consequence of the Insured's negligence or breach as described above, but in no other respect.

Further, the indemnity available in respect of this extension of cover will be limited to £250,000, including all defence costs, any one claim and in the aggregate of all claims within the period of this Policy and is not in addition to the limit of indemnity available under this Policy and is subject otherwise to Policy terms and conditions.

Retroactive Date

- 5.21 Any Claim arising out of the exercise and conduct of the Professional Business by the Insured prior to the Retroactive Date stated in the Certificate. If no date is shown or states 'none' there is no limitation applicable.

6 GENERAL CONDITIONS

Surveys

- 6.1 No indemnity is provided by Section 2 for claims arising out of any survey and/or valuation report carried out by or on behalf of the Insured unless the Insured has complied with the following conditions:

- (a) the report is made in writing and;
- (b) the survey and/or valuation is made by
 - (i) a partner director or principal in the Firm or a member of the Insured's staff who is a Fellow or Professional Associate or Member of the Royal Institute of British Architects or of the Royal Institution of Chartered Surveyors or is a Registered Architect who has not less than one year's experience in undertaking structural surveys and/or valuation work such experience being related to the subject matter of the report or
 - (ii) any member of the Insured's staff who has not less than five years' experience in undertaking structural surveys and/or valuation work such experience being related to the subject matter of the report and;
- (c) except in the case where a report is provided to a Building Society, Insurance Company Bank or other such institutional lender upon a standard report form provided to the Insured for that purpose the Insured has incorporated in the report the following reservation:

"We have not inspected woodwork or other parts of the structure which are covered, unexposed or inaccessible and we are therefore unable to report that any such part of the property is free from defect"
- (d) Where the Insured considers that High Alumina Cement may be present in a building the following paragraph is also to be added:

"Furthermore, we must stress that we have not carried out any investigation to determine whether High Alumina Cement was used during the construction of the building inspected and we are therefore unable to report that the building is free from risk in this respect. In view of the possible potential danger connected with High Alumina Cement we strongly recommend that the appropriate investigations, inspections and tests be carried out immediately by a suitable qualified engineer".
- (e) any report and/or test made subsequent to the date of this Policy in connection with High Alumina Cement is carried out only by a suitably qualified engineer and presented in writing.

Notification Procedures

- 6.2 The Insured shall as a condition precedent to their right to be indemnified under:
- (a) Section 2 of this Policy, give notice in writing to Insurers as soon as possible during the Period of Insurance of any claim or of the receipt of notice from any person of an intention to make a claim and regardless of any previous notice, give notice in writing immediately on receipt of any Claim Form, Particulars of Claim, Arbitration Notice or any other formal document commencing legal proceedings of any kind.

- (b) Section 3 of this Policy, give notice in writing to Insurers as soon as possible during the Period of Insurance if during such Period of Insurance they shall discover that any document has been destroyed or damaged or lost or mislaid.
- 6.3 The Insured as a condition precedent to their right to be indemnified shall give during the Period of Insurance full details in writing as soon as possible of any circumstance or event which is likely to give rise to a claim of which the Insured shall first become aware during the Period of Insurance. Any such circumstance or event notified to Insurers during the Period of Insurance which subsequently gives rise to a claim shall be deemed to be a claim made during the Period of Insurance.
- 6.4 As a condition precedent to their right to be indemnified receipt by the Insured of any "Notice of Adjudication" and/or a "Referral Notice" pursuant to the Scheme for Construction Contracts Regulations 1997 under the Housing Grants, Construction and Regeneration Act 1996 and/or any Adjudication Notice pursuant to contract must be notified immediately in writing to *AS PER INDIVIDUAL INSURER*
- 6.5 Notification of a "Notice of Adjudication" and/or "Referral Notice" and/or any Adjudication Notice pursuant to contract, received in writing by *AS PER INDIVIDUAL INSURER* will on receipt be considered as notification to Insurers. Notification of all other circumstances, claims and material facts must be notified to Insurers, in accordance with Clause 6.7 below.
- 6.6 It is agreed that Insurers shall be entitled to pursue legal, arbitration or other proceedings in the name of and on behalf of the Insured to challenge, appeal, open up or amend any decision, direction, award, or the exercise of any power of the Adjudicator or to stay the enforcement of any decision, direction, award or exercise of any power of the Adjudicator. The Insured shall give all such assistance as Insurers may reasonably require in relation to such proceedings. For the avoidance of doubt this section does not in any way limit Insurers' rights to subrogation.
- 6.7 Notification to Insurers to be given under this Policy shall be given to, and deemed to be properly made to Insurers, if received in writing by *AS PER INDIVIDUAL INSURER*. Whilst all notifications should go directly to *AS PER INDIVIDUAL INSURER*, receipt of written notification by Heath Lambert Limited, at the address shown in the Certificate will also be deemed notification to Insurers, except for matters referred to in Clause 6.4 above which may only be notified to *AS PER INDIVIDUAL INSURER*.
- 6.8 For the avoidance of doubt notice hereunder can only be made by the Insured (or agent of the Insured) and not by any other party.

Non Admission of Liability

- 6.9 The Insured shall not admit liability and no admission, arrangement, offer, promise or payment shall be made by the Insured without Insurers' written consent.

Insurers' Rights

- 6.10 Insurers shall be entitled, if they do desire, to take over and conduct in the name of the Insured the investigation representation defence or settlement of any claim, circumstance or event and shall have full discretion in the conduct of the same. The Insured shall not be required to contest any legal proceedings unless a Queen's Counsel (or by mutual agreement between the Insured and the Insurers a similar authority) shall advise that such proceedings could be contested with the probability of success. It is a condition precedent to the Insured being indemnified by Insurers that the Insured shall give all such assistance as Insurers may reasonably require in the investigation representation defence or settlement of any claim circumstance or event.
- 6.11 In the event that Insurers shall be advised by their solicitors or on the advice of their solicitors' counsel that it is prudent to do so, Insurers shall be entitled to make a payment of the amount available from Insurers of the Limit of Indemnity or of an amount equivalent to that which any claim can be settled (whichever is the lesser) to the Insured in exoneration and total discharge of any further liability of any kind whatsoever by the Insurers to the Insured under this Policy. It shall be deemed to be proper payment in exoneration and discharge of the Insurers' liability hereunder to the Insured if the Insurers pay these monies to the RIBA Insurance Agency.
- 6.12 Payment of the Excess by the Insured is a condition precedent to the Insured being indemnified by Insurers and the Insured shall confirm its ability and agreement to pay if reasonably requested by Insurers.

Applicable Law and Disputes

- 6.13 This contract is governed by the laws of England.

Any dispute or difference arising hereunder between the Insured and Insurers shall be referred to a Queen's Counsel of the English Bar to be mutually agreed between Insurers and the Insured or in the event of disagreement by the Chairman of the Bar Council. The Insured must give written notice within forty-five days of receipt of the Insurers' decision with which he is in dispute or difference.

Subrogation Against Employees

- 6.14 Insurers shall not exercise any right of subrogation that may exist against any employee or former employee of the Insured unless Insurers shall have made a payment brought about or contributed to by the act or omission of the employee or former employee which was dishonest, fraudulent, criminal or malicious.

Additional Insurance

- 6.15 The Insured shall not effect insurance for any sum that exceeds the Limit of Indemnity without the prior written consent of the RIBA Insurance Agency.

Fraud

- 6.16 If any request for indemnity is made and the same is false or fraudulent as regards the amount or otherwise this Policy shall become void and any indemnity hereunder shall be forfeited.

Pollution Limitation Clause

- 6.17 In consideration of the premium being paid by the Insured to the Insurers the Insured is indemnified in respect of any claims made and notified to the Insurers during the Period of Insurance arising out of pollution and/or contamination as a direct result of any breach of the professional duty of care owed by the Insured in connection with the Professional Business provided that the following additional Condition applies:

The maximum amount payable in respect of all claims made under this endorsement shall not exceed in the aggregate the Limit of Indemnity specified in the Certificate including all costs and expenses incurred any such amount to be part of and not in addition to the Limit of Indemnity specified in the Certificate.

Cancellation

- 6.18 If the Insured becomes insolvent or bankrupt or a liquidator or Receiver is appointed or the Insured undertakes any act of bankruptcy, insolvency or liquidation this Policy is automatically cancelled with immediate effect unless Insurers shall in their absolute discretion agree otherwise in writing. If the Policy is cancelled the premium shall be payable on a pro rata basis for the period the Insured has been on risk.

Joint Insurance Contract

- 6.19 The Limit of Indemnity and the Excess applies to all Insured's jointly and for this purpose only this Policy is a joint Policy.

Rights of Third Parties

- 6.20 Notwithstanding the provisions of the Contracts (Rights of Third Parties) Act 1999, or otherwise, it is hereby agreed that:
- (a) This Policy does not confer and does not purport to confer any rights upon any third party (whether or not an interest of any third party is noted in this Policy).
 - (b) The parties hereto shall be entitled to rescind or vary this Policy without the consent of any third party (whether or not any interest of any third party is noted in this policy).
 - (c) In the event of proceedings by a third party against the Insurer for the enforcement of a term of this Policy the Insurers shall have available to it by way of defence and set-off any matter which would have been available by way of defence and set-off if the proceedings had been brought by the Insured.

7 SPECIAL RIBA CONDITIONS

Insurers will not exercise their right to avoid the Policy nor will Insurers reject a request for indemnity when it is alleged that there has been:

- (a) Non-disclosure of facts; or
- (b) Misrepresentation of facts; or
- (c) Incorrect particulars or statements; or
- (d) Late notification of a claim; or
- (e) Late notification of intention to make a claim; or
- (f) Late notification of a circumstance or event.

Provided that these conditions shall not apply to any claim, intention to make a claim, circumstance or event which is likely to give rise to a claim which the Insured has disclosed or notified to any previous Insurer.

Provided also that the Insured shall establish to Insurers' satisfaction that such alleged non-disclosure, misrepresentation or incorrect particulars or statements or late notice was innocent and free of any fraudulent conduct or intent to deceive.

When Insurers are so satisfied the following conditions shall apply:

- (a) With regard to any claim, intention to make a claim, circumstance or event which is likely to give rise to a claim of which the Insured were previously aware and could have notified under any preceding policy, if the indemnity available from Insurers under this Policy is greater or wider in scope than that to which the Insured would have been entitled under any such preceding policy, Insurers shall at their sole discretion (and after election by Insurers as between all relevant preceding policies if more than one) only be liable to indemnify the Insured for such amount and/or on such terms as would have been available to the Insured under any such preceding policy save that nothing in this Clause shall entitle the Insured to indemnity wider or more extensive than is available to the Insured under this Policy (notwithstanding the terms of this Clause).
- (b) Where the Insured's conduct or breach of or non-compliance with any condition of this Policy has in Insurers' opinion resulted in prejudice to the handling or settlement of any claim, the indemnity afforded by this Policy in respect of such claim (including defence costs) shall be reduced to such sum as in Insurers' opinion would have been payable by them in the absence of such prejudice.
- (c) No indemnity shall be available for any claim, intention to make a claim, circumstance or event notified to Insurers after the expiry of the Period of Insurance.

In the event of any disagreement by the Insured regarding the application of these Special Conditions, such disagreement shall at the Insured's request be referred to the person nominated by the President for the time being of the Royal Institute of British Architects for his consideration and intercession on the Insured's behalf if the facts are considered to warrant this by the person so nominated, and the Insurers agree to give due and proper consideration to any such intercession.

8 ACCESS TO RECORDS CLAUSE

The Insured shall make available to Insurers at all reasonable times, and Insurers through their designated representatives shall have the right to inspect and copy at their own expense, during the Period of Insurance and thereafter, all books, papers and other records of the Insured and its agents or brokers in connection with this Policy or the subject matter thereof.

9 SEVERAL LIABILITY

The subscribing Insurers' obligations under this Policy are several and not joint and are limited solely to the extent of their individual subscriptions. The subscribing Insurers are not responsible for the subscription of any co-subscribing Insurer who for any reason does not satisfy all or any part of its obligations.

10 JURISDICTION

The parties are free to choose the Law applicable to this Policy. Unless specifically agreed to the contrary this Policy shall be subject to the Laws of England and Wales.

11 DATA PROTECTION ACT

It is agreed by the Insured that any information provided to Insurers regarding the Insured will be processed by Insurers, in compliance with the provisions of the Data Protection Act 1998, for the purpose of providing insurance and handling claims, in if any, which may necessitate providing such information to third parties.

12 POLICYHOLDER COMPLAINTS

AS PER INDIVIDUAL INSURER

Professional Indemnity Insurance Application Form

NOTICE TO THE PROPOSED INSURED

1. Disclosure of Relevant Facts

Your Duty of Disclosure

Before you enter into a contract of general insurance with an insurer, you have a duty to disclose to the insurer every matter which you know, or could reasonably be expected to know, is relevant to the insurer's decision whether to accept the risk of the insurance and, if so, on what terms.

You have the same duty to disclose those matters to us before you renew, extend, vary or reinstate a contract of insurance.

Comment

The requirement of full and frank disclosure of anything which may be material to the risk for which you seek cover (eg. claims, whether founded or unfounded), or to the magnitude of the risk, is of the utmost importance with this type of insurance. It is better to err on the side of caution by disclosing anything which might conceivably influence the insurer's consideration of your proposal.

2. Claims Made Policy

This proposal is for a "claims made" policy of insurance. This means that the policy covers you for claims made against you and notified to the insurer during the period of cover. This policy does not provide cover in relation to:

- events that occurred prior to the retroactive date of the policy (if such a date is specified);

- claims made after the expiry of the period of cover even though the event giving rise to the claim may have occurred during the period of cover;
- claims notified or arising out of facts or circumstances notified (or which ought reasonably to have been notified) under any previous policy;
- claims made, threatened or intimated against you prior to the commencement of the period of cover;
- facts or circumstances of which you first became aware prior to the period of cover, and which you knew or ought reasonably to have known had the potential to give rise to a claim under this policy;
- claims arising out of circumstances noted on the proposal form for the current period of cover or on any previous proposal form.

However, where you give notice in writing to the insurer of any facts that might give rise to a claim against you as soon as reasonably practicable after you become aware of those facts but before the expiry of the period of cover, the policy will, subject to the terms and conditions, cover you notwithstanding that a claim is only made after the expiry of the period of cover.

You should familiarise yourself with our standard form of policy for this type of cover before submitting this proposal.

3. Average Provision

The policy provides that if a payment in excess of the limit of indemnity available under the policy has to be made to dispose of a claim, the insurer's liability for costs and expenses incurred with its consent shall be such proportion thereof as the amount of indemnity available under this policy bears to the amount paid to dispose of the claim.

IMPORTANT

- Please answer ALL questions fully. If there is insufficient space please provide details on your letterhead.
- Where provided, tick (✓) appropriate box to indicate answer.
- The Applicant will be referred to in this Proposal as "You" or "Your".

1. Details of Applicant

(a) Full name of all entities to be insured (including service, administrative or nominee companies and subsidiaries that you wish to be covered by this policy):
(Hereinafter the applicant will be referred to as "You" or "Your")

(b) Your Principal Address:

(c) Address(es) of branch offices or other locations.

(d) Date on which the Practice was established: ____ / ____ / ____.

2. Management and Personnel Details

(a) Please supply the following details.

Names of Partners, Principals and Directors	Age	Qualifications	Date Qualified	Period Practicing as Partner, Principal or Director	
				This Practice	Previous Practices

(b) Please supply total numbers of:

(i) Partners/Principals/Directors		(v) Non-technical administrative staff	
(ii) Qualified Staff		(vi) Clerical staff	
(iii) Other technical staff		(vii) Other staff (Please specify)	
(iv) Trainee staff		TOTAL (All staff)	

Please enclose curriculum vitae or resumes for all Partners/Principals/Directors detailing qualifications and a summary of career experience.

FOR SOLE PROPRIETORS ONLY - QUESTIONS (c) AND (d)

(c) State the experience of your assistants and their length of service.

(d) What arrangements do you have to assist you during your temporary absence on business, leave, sickness, or unforeseen emergency?

3. Details of Practice

(a) Has the name of the practice ever been changed? Yes No

(b) Has any other practice or business amalgamated or merged with you? Yes No

(c) Have you purchased any other practice or business? Yes No

If you have answered "Yes" to either part (a), (b) or (c), please supply details.

(d) Is any Partner, Principal or Director connected or associated (financially or otherwise) with any other practice or business? Yes No

If you have answered "Yes" please supply details.

(e) Please list the professional bodies or associations to which the Applicant belongs.

(f) (i) Please provide details of the precise nature of activities or business.

(f) (ii) Please categorise the activities or business outlined in Question (f) above and indicate the approximate percentage of your fee income derived from same.

TYPE OF WORK	
	%
	%
	%
	%

(g) (i) Please provide details of advice given in relation to the activities or business outlined in Question (f) (i) above.

(g) (ii) Are verbal reports always confirmed in writing? Yes No

If No, how do you substantiate such verbal reports?

(h) Do you provide written reports to clients? Yes No

If Yes, please provide sample copies of typical reports together with details of any disclaimers and/or warranties used in connection with such reports.

(i) Please provide brief description and fees for the five (5) largest contracts undertaken over the past five (5) years.

BRIEF DESCRIPTION	FEES

(j) Does any contract or client represent more than 50% of your annual work or fees? Yes No

If Yes, please supply details.

(k) Do you engage consultants, sub-contractors or agents? Yes No

If Yes:

(i) do you insist they carry their own Professional Indemnity Insurance? Yes No

(ii) do you enter into any hold-harmless agreements or otherwise waive any legal rights or entitlements which you may have against such consultants, sub-contractors or agents? Yes No

(l) Do you envisage any substantial changes in your activities or are there any major new operations contemplated during the next 12 months? Yes No

If Yes, please supply details.

(m) Do you issue any brochures or other promotional material (including capability statements) describing your activities or services? Yes No

If Yes, please enclose copies.

(n) Do you perform work outside of Thailand, or work for clients located overseas? Yes No

4. Financial Position of the Corporation

(a) Please advise the date of your financial year end: ____ / ____ / ____

(b) Please provide the amount of total income/fees for the following:

	THAILAND	OTHER
(i) Current financial year (estimate)		
(ii) Last financial year		
(iii) Previous financial year		

(c) Please provide the amount of the largest annual fee for any one client:

	THAILAND	OTHER

(d) Please provide the approximate percentage of your activities (based on fee income) applicable to each country from which you derive a portion of your income.

Country	THAILAND	ASIA	EUROPE	USA/CANADA	OTHER
Percentage of Income	%	%	%	%	%

5. Claims Details

- (a) Has any Partner, Principal, Director or staff member ever been subject to disciplinary proceedings for professional misconduct? Yes No

If Yes, please supply details.

- (b) Have any claims for negligence or breach of professional duty been made in the last ten (10) years against the Practice or any of their predecessors in business or any prior Practice of any of their present or former Partners, Principals or Directors, or have circumstances been notified to insurers that might give rise to a claim? Yes No

If Yes, please provide the following details in respect of each matter.

Date Matter Notified	Name of Insurer (If any)	Name of Claimant or Potential Claimant	Brief description of the Matter	Amount Paid or Estimate of potential Liability	Is Matter Finalised or Outstanding?

- (c) Are any of the Partners, Principals or Directors, AFTER ENQUIRY, aware of any claim or circumstances that might give rise to a claim against the Practice or any prior Practice or any of their present or former Partners, Principals or Directors which matter is not referred to in question (b) above? Yes No

If Yes, please provide the following details in respect to each matter.

Name of Claimant or potential Claimant	Brief description of the Matter	Estimate of potential Liability

6. Insurance Cover

- (a) Does the Practice presently carry, or has the Practice ever carried, Professional Indemnity Insurance? Yes No

If Yes, please supply details:

Insurer: _____

Expiry Date: _____

Limit of Indemnity: _____

Premium: _____

- (b) Has the Practice or any Partner, Principal or Director ever been refused this type of insurance, or had similar insurance cancelled, or had an application of renewal declined, or had special terms imposed? Yes No

If Yes, please supply details.

--	--

7. Application for Cover

(a) Limit of Indemnity required: _____

(b) Deductible/Excess requested: _____ (Each and Every Claim)

(c) Extensions:

• Libel and Slander • Loss of Documents • Consultants, Subcontractors and Agents • Intellectual Property • Joint Venture Liability • Newly Created or Acquired Entity or Subsidiary • Run-Off Cover Insured Entity or Subsidiary • Estates and Legal Representatives • Outgoing Principals	Automatically Included Automatically Included Automatically Included Automatically Included Automatically Included Automatically Included Automatically Included Automatically Included

(ii) Please indicate if you seek cover for the following Optional Extension.

• Fraud and Dishonesty	Yes ☐ No ☐
• Previous Business	Yes ☐ No ☐
• Continuous Cover	Yes ☐ No ☐
• Increased Aggregate Limit of Indemnity	Yes ☐ No ☐
• Fidelity	Yes ☐ No ☐

(d) Fidelity Cover

*To be completed only when the Applicant is applying for the **Fidelity Extension***

(i) Does the Practice presently carry any Fidelity Guarantee Insurance? Yes No

If Yes, please supply the following details.

Insurer: _____

Expiry Date: _____

Limit of Indemnity: _____

Deductible / Excess: _____

(ii) Has the Practice sustained any loss through the fraud or dishonesty of an employee? Yes No

If Yes, please supply details.

--	--

(iii) Is any member of the Practice's staff allowed to handle cash or transferable documents or sign cheques in his/her own name? Yes No

- (iv) How often and by whom are the entries in the cash book checked with the vouchers and reconciled with the book statements and returned cheques?

- (v) Does the Practice always require and obtain satisfactory references when engaging employees?
Yes No

8. Declaration

I/We the undersigned authorised **Insured Person(s)**, after enquiry declare as follows:

- (1) I am / We are authorised by each of the other Applicants to make this Proposal.
- (2) I/We have read and understood the Notice to the Proposed Insured on the front of this Proposal Form.
- (3) I/We have read this Proposal and the accompanying documents and acknowledge the contents of same to be true and complete.
- (4) I/We understand that, up until a contract of insurance is entered into, I/We are under a continuing obligation to immediately inform Insurer of any change in the particulars or statements contained in this Proposal or in the accompanying documents.

Although the signing of this Proposal does not bind the Applicants to effect insurance the Applicants acknowledge that the particulars and statements contained in this Proposal and in the accompanying documents shall be the basis of the contract should a Policy be issued; and further, the Applicants acknowledge that the Proposal and the accompanying documents will be incorporated in the Policy.

Name of Practice: _____

Signed: _____

Partner, Principal or Director: _____ Date: _____

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวอภิรดี เกษาพร
วัน เดือน ปี เกิด	22 กรกฎาคม 2522
ที่อยู่	69/18 ซอยพงษ์คำริ 2 ถนนงามวงศ์วาน แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2544 เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 55 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ประกาศนียบัตรวิชาว่าความ รุ่นที่ 18 สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่ง สภานายความ
ประวัติการทำงาน	2546, นิติกร กลุ่มนิติกรรมและสัญญา บริษัท บริหารสินทรัพย์พญาไท จำกัด 2550, นิติกร ฝ่ายจรรยาบรรณ กฎหมายและทะเบียนประวัติ สภาสถาปนิก ปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายจรรยาบรรณและกฎหมาย สภาสถาปนิก